

העולם

שמואל שורץ 68

איש השנה
אל"ח ארנון רובי

ISRAEL SWINGS WITH TERYLENE

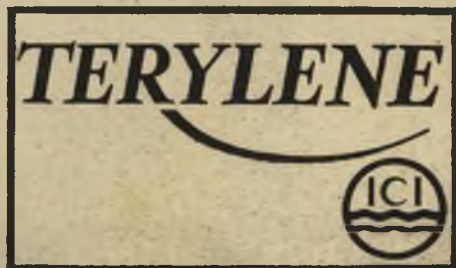

מפיקדילי סירקוס לכנר דיזנגוף,
מקורנבי סטריט לרחוב אלנבי -
הדגש הוא על הצעירים;
והמגמה באפנה היא 'טרילין' -
הסיב המודרני המשתלב בעולמנו
התוסס והדינמי.

'טרילין' עם צמר,
'טרילין' עם כתנה,
ו-100% 'טרילין'.

'טרילין'
הולך אתך לכל מקום

מכתבים

שנה טובה!

מבניין האו"ם הגדול והריק שבזנבה, שוייץ, אני שולח לכם ברכה במאמצים לעורר את מצפון העולם בבעיית הגנוסייד בביאפורה.

קבלו, עם ברכת שנה טובה זו, את תקוותי שקולכם לא יהיה כקול קורא במידבר. חזקו ואמצו!

א.ג. פריהאוף, זנבה, שוייץ

● התודה לקורא פריהאוף ולכל יתר קוראי העולם הזה ששיגרו אלינו ברכות לשנה החדשה ולחגים. את כולם נברך בי ברכת שנה טובה — שנת שלום בריקיימא.

הפוגרום בתחנה

האחירה ששררה ביום רביעי לפני שבוע בתל-אביב היתה אחירה של פוגרום.

זה רק מראה כמה שאנו מידרדרים בי מישור המוסר, בגלל המצב המדיני. לא נוכל להתחנך בכך שהיה זה רק מיעוט שערך את הפוגרום.

כשפרחחים עסקו בפירוק המסעדה עזית, הצמודה לקולנוע מרכז, הסבירו דובריהם לעובדים ושבבים הנידהמים: "הם העסיקו ערבים!"

נימוק זה הספיק לנוכחים.

משה גלילי, פתח-תקוה

ברכה למונעים

לאחר שתי התפרצויות, בירושלים ו- בתל-אביב, התפרצו צעירים וזעמים ו- היכו ערבים החפים מפשע — מבלי לדעת אם אלה מגי חטיפצות או לא. חמומי-רוח אלה הנטולים כל חוש אחריות מינימאלי, לא רק שלא עזרו אלא קילקלו בצורה זדונית.

אם ימשך תהליך זה, ייהפך המצב לבלתי-נסבל, ימנע כל יחסי-שכנות טובים בין יהודים לערבים. במקום שהמשטרה תנסה לתפוס חבלנים, היא היתה ותהיה עסוקה גם בריסון המת-פרעים.

משום כך ברכתי הנאמנה למדינה יל-מוסדותיה, שלא חסכו אמצעים לתפוס את המתפרעים. צריך להעניש אותם בכל חומי רתידין — ובמיקרים מסוימים, לראות דין חוליגאן כדין חבלן.

רוני סומך, בני-ברק

רפורמים ועולים

צדק ח"כ אורי אבנרי כשטען, כי מדיניות איסור ה- תפילות הרפורמיות ליד הכותל המערבי תכשיל את העלייה המבוקשת כל-כך מ- ארצות-הרוחה ה- מערביות.

רבים היהודים ה- אמריקאים להם נימאסו העדר חר- פש הדת, המיגבלות הרשמיות ויתר ה- איסורים, במדינה מודרנית כישראל. שלא לדבר על הפעלת הדת התנכ"ית, בעידן-האטום, והופך את עצם הדת ללעג ולקלס.

צריך להיות חופש-יד — אפילו ליהודים רפורמים מסוגי! פרד קוגום, ניו-יורק, ארה"ב

● הקורא קוגום הוא מחבר המילון האידיאגלי הידוע, אידיית על המקום, ה- מהווה אוסף של מישפטים ומינוחים אידיים בתוספת מיכתמים, פיזמונים ובדיחות.

ציונות חילונית

מקפתים בישראל ובאמריקה כאחת את לימודי ה- ציונות החילונית. וכונתי ל- ציונות מעשית, מאז 1880, ולא לציונות הריגשית ו/או התנכ"ית.

ישראל שולחת לאמריקה שליחים רבים שמטרתם לעורר עלייה, אך שלמעשה גור-מים יותר נזק מטוב. בורותם במה שנוגע (המשך בעמוד 4)

סומך

קוגום

אנו טסים לאיטליה לרכוש ידע נוסף

אנו טסים ישר למקום הולדתו של "הוספה": ביח"ר, "פיאגו" שבאיטליה, בכדי להשתתף בקורס השתלמות למכונאות לקטנועי "וספה".

שרות "וספה" בארץ הוא מן המעולים בעולם, אך אנו מקפידים תמיד לרכוש ידע נוסף ומשפרים בקביעות את רמת הטפול והמוסכים. חלקי חילוף מקוריים ל"וספה" תמצא אצלנו תמיד, בכמות בלתי מוגבלת ובמחירים נמוכים בהרבה בהשוואה לכל קטנוע אחר.

לכן, כשאתה קונה "וספה" — רכשת את הקטנוע הטוב בעולם, קטנוע שיזכה בטפול מסור, החזקה זולה, ושרות ברמה בינלאומית.

האמת היא שקטנוע "וספה" נזקק לעיתים רחוקות לטפול — אולם כשיזדקק לך, ימצא עצמו בידיים נאמנות. גורמים אלה מעניקים ל"וספה" שמירת-ערך, וכשתרצה למכור אותו, תקבל מחיר כפול מכל קטנוע אחר.

למכירה בתנאים נוחים ובתשלומים בכל סוכנויות "וספה" בארץ. הסוכנים הראשיים לישראל: "עופר" — חברה לרכב בע"מ, רח' הסדנה 6, תל-אביב, טל. 821865

PIAGGIO

למכירה בגלל פירוק אולם לתעשייה

300 ממ"ר על שטח של דונם באזור-התעשייה בכביש פתח-תקוה

פרטים: טלפון 914343

חשוב ולדוגמניות לשחקנים

אין צורך להיות רקדן מקצועי כדי לרקוד ג'ז

הרקדן והכוריאוגרף שמעון דוי, בוגר אולפני-מחול בני-יורק ובלוני דון, יקנה לך תוך חודשים ספורים כושר-תנועה ומיקצב.

קורסי-בוקר וקורסי-ערב (2 שיעורים בשבוע בכל קורס)

פרטים: טל. 13 17 26 (08.00) — 10.00 לפנה"צ; 17.00 — 20.00 (בערב).

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

לעובדות יסוד רבות של הציונות החילונית לא תסולח, ממש.

נראה שנבחרו למסעות-עיונים על חשבון המדינה, משום שהיו להם פרוטקציה או קשרים טובים, ולא משום שהיו מסוגלים לעבור מיכחן או מיבדק ציבורי-פומבי. ביחס לתפקידים שעליהם למלא בחו"ל.

שליחים אלה גם מודים בגלוי שאין להם ידיעות אקדמאיות, מסבירים ש"ציונות חילונית" אינה מזהה חלק מחוק לימודיהם.

הפילוסוף הערבי הגדול, אל-גאזאלי, כתב במסתו כיצד על תלמוד-הדת להתקיים: "אם שקר מאפשר לאדם להשיג תוצאות חיוביות, שקר זה מותר." תועמלנים ערביים ואנטי-ציונים אנטי-שמיים אחרים נוכחו לדעת, שהם יכולים להפיץ תעמולת-כזב ללא חשש שמישהו יכחיש את דבריהם — יען כי יהודים ולא-יהודים כאחד אינם יודעים את העובדות.

חינוכי, איפוא, לגייס את היהדות בישראל ובאמריקה, ולהקנות להם את מידע-הציונות הבסיסי. זאת אפשר לעשות רק על-ידי תוכנית-חינוך מתאימה בישראל ובאמריקה. אסור לישראל לסמוך על "רבנים" אמריקאים, שילמדו את תורת הציונות החילונית. הם חוששים לסיר-הבשר שלהם.

עו"ד סול דן, דטרויט, ארה"ב

גיבורים משונים?

לא פעם נהניתי למיקרא העולם הזה. מובן שעתונכם זקוק לדיעותיו המקוריות ול-חלקיו הפיקאנטיים לצורך קיומו. ברם גליונכם 1618 נדמה שהחטיא מטרתו. כחנתי לכתבות האלוף י"רה בשאבאבו וכן לאן הולכת אן. גיבורים יפים מצא לו העולם הזה!

על מה נחלץ העיתון להגן דווקא על אותו פישפושע? ראוי לגנות את הצעיר, חסר-האחריות ונטול-רסן שסיכן ופגע ב-עובדי-אורח, שלא לדבר על גניבה בחיפה.

גדעון קניספלי, חיפה

● העולם הזה לא הגן על שאבאבי, מסר אינפורמציה כפשוטה. אולם עבירותיו של שאבאבו היו פעוטות בהשוואה להתנזרותו של איש-ציבזר וקצינ-בכיר, שסיכן את העובדים ושבים הרבה יותר.

פנים רבות לאמנות

לא רק הצייר תומרקין רואה את האדם בצורות מוזרות (העולם הזה 1616). גם ילדי חאן-יוניס ראו אדם כסוויי — ושמר עבד-אל-נאצר — כצורה משונה ביותר: כאליל, בעל דיוקן של מלאך-שלום המחזיק יונה בידו, אך גם בעל-טיל, המיפיץ ברקע ציוריהם של ילדים אלה שנמצאו על ידי צה"ל.

קוראה, כפר-סבא

● נשיא-מצריים כמלאך-שלום — ראה תמונה.

ציור נאצר המואך

זכות קדימה במדור זה תינתן למכתביהם של קוראים המצרפים את תצלומיהם למכתבים.

הנאה ממשיכת...

כל בוקר וערב במקלחת של אל-סבון, נקה 7. "נקה 7" מטהר את נקבוביות העור ומאפשר לו נשימה חופשית. לכן הוא מעניק לך יום מלא רענונות ושנת לילה שלווה.

תוצרת ביח"ר נקה בע"מ • המפיצים היחידים חברת נורית בע"מ

המנוי —

קיבלת חשבונך, נא פרע אותו בחקדם.

קורס לדוגמניות

נא לפנות בכתב אל החברה לארגון תערוכות בע"מ, ת.ד. 2425, תל-אביב.

אקוה ולוה - המתנה המתאימה לגבר

לך
עם
הזמן...

השתמש ב- ICE BLUE AQUA VELVA לאחר הגילוח, התז מעט אקוה ולוה, והבטח לעצמך התחלה מוצלחת ליום מהנה. אקוה ולוה קריר, מרענן ו...גברי! היא תאהב זאת... ואתה תהנה מהרגשה מצוינת.

AQUA VELVA מוצר של **WILLIAMS**

מיוצר בישראל ע"י בלסון בע"מ * המפיצים - חבי נורית בע"מ.

זהו המפקד הראשי של אל-פתח

כתבי העולם הזה
העניו את עברו על
אבי-עמר בדאעש

24.4.68 : מתגלית זהותו של מפקד
"אל-פתח", שכינויו המחתרתי אבו-עמר

העולם הזה

12.6.68 : צעיר פלסטיני רוצח את
הסנטור רוברט קנדי, במדינת קליפורניה

העולם הזה

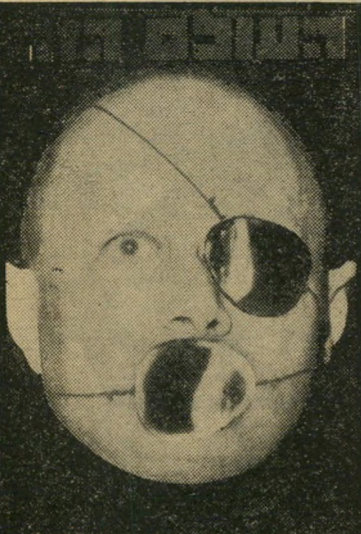
דביקה לדין
קבורה לפרס
אור ירוק
לארץ

**הפיכת המנע
של גולדה**

19.6.68 : יגאל אלון מתמנת לסגן
ראש-הממשלה וגם לתפקיד שר-הקליטה

העולם הזה

26.6.68 : נעשה ניסיון למנוע בעד
משה דיין מלהמשיך לצאת בהכרזותיו

בלוי משוא פנים

קרא ירי

2 איני מסכים אף למילה אחת שאחם כותבים, "אמר לי השנה איש הממלא
הפקיד מרכזי בחייה-רוח של הארץ. "אבל חודה לאל שאחם קיימים. למעמים
נדמה לי שהקול שלכם הוא הקול הנורמלי האחרון בישראל."

2 אותו איש החכוון לומר כי העולם הזה, בשנה ה-18 לקיום המערכת
הנוכחית, לא הצטרף לקאמפונייה הכללית של שחצנות לאומית וקיסס
מסבד-דתי, שהציגה את מדינתנו בשנת השכ"ח.

2 בוודאי, היה פתוח להצטרף למקהלה. למה לא? כך אפשר להשיג איכות
פוטוריית זולה, קוראים, אפילו בותרים. למה לא להגיד לציבור מה שהוא
רוצה לשמוע?

2 החשובה לכך היא כל-כך משוטה, שאיני מסוגל אף להסביר ולנמק
אותה.

2 מתני של לא לשם כך קיימים השבועון
המסוריים הזה:

2 לא הקמנו אותו כחליון לסם משכר. הקמנו אותו כדי להגיד את
האמת, כפי שאנחנו רואים אותה - לא האמת השיטתית של המאורעות החולמים,
המוצאים את ביטויים בעתונות היומית, ברדיו ובטלביזיה - אלא האמת
העמוקה יותר, המשקפת מניחות-הזוהר על רקע החליכי העבר והעתיד.

2 ניסינו לעשות זאת גם השנה ורק אתה, קורא יקר, יכול לשטוט
אם הצלחנו, אם לא.

2 לא הייתה זאת שנה קלה. היא העמידה אותנו בכל שבוע מחדש בפני
בעייה עדינה מאד: איך להיות צמודים לאירועי חבטתו, שהיו האירועים
העיקריים של השנה, מבלי להיגרר לקריאות-הידר אויליות, מן הסוג
שהוא עתה כל-כך מקובל אצלנו בישראל?

2 איך ללוות את מיבצעי צה"ל, להקלות על גס את רוח לוחמיו,
לנחם את משמעות הישגיו הרבים וכשלונותיו המעטים - ובאותה שעה
לעורר למחשבה, להלחם בשיכרון, להשמיע מחשבה צלולה ומטוכחת?

2 אחת המשיבות מופיעה על השער הקדמי של גליון זה. אנחנו
מקדישים אותו, בהערכה ובהוקרה, לחבריו של איש-השנה השכ"ח.

2 קולנו גשמע עתה בארץ יותר מאשר בכל עת אחרת. השילוב של קול
העוזר ברחוב וקול סיעתנו בכנסת - שילוב שהגיע השנה לגיבוש מלא
בעשרום יוזמות עתונאיות-פרלמנטריות, או פרלמנטריות-עתונאיות -
הקנה לדברינו תהודה שלא הייתה לה בשנים קודמות.

2 אותה שעה בברה גם תהודתנו בעולם. אין ספק על ישראל שכוחנו
לא ראה צורך לעמוד בהרחבה על דיעות העולם הזה ועורכיו. סופרים
חשובים בעולם כתבו כי הם רואים בשבועון המסוריים את הניגוד
האמיתי להשקפת-עולמו של משה דיין, וכי גורם המדינה ייחתך במאבק
הרוחני בין שני זרמים אלה - זרם המלחמה וזרם השלום, הגישה
הלאומית והגישה הלאומית-המרחבת.

2 כך זכינו למחמאה ששום עוזר בארץ לא זכה לה עדיון: אחת
ההוצאות החשובות בעולם ביקשה אותנו להביע את דעותיו הפוליטיות
של העולם הזה, המוכרות לך מזה שנים, בצורת ספר, שהופיע זה עתה
בארצות-הברית, ושיביא את השקפתנו לכל מקום בעולם, וגם בעולם
הערבי, יק יאמר.

2 הנושא הארכי של גליון זה הוא מלחמת בני-אור בבני-חושך.
בחרנו לעצמנו מקום במאבק הזה - המאבק על נפש ישראל, על דמות
המדינה מחר ומחרתיים. עמדנו בו בחשכ"ח, ונעמוד בו בשנה הבאה.

2 נשדלץ בעזרתך, קורא יקר - להישאר עוזר לוחם, עוזר חקופני,
ויחד עם זאת עוזר מעניין, עוזר מגלה, עוזר חושך, ואמילו עוזר מבדר.

2 ענין אלה!

מורי שנין

סייעת יחיד

27.12.67 : רפ"י חוזרת למפא"י, דויד
בן-גוריון פורש, נשאר בודד בזירה

העולם הזה

פטמה
נערה
הפצצה
שלי קולנוע ציין

17.1.68 : פטמה ברנאווי, מניחת הפ-
צצה בקולנוע "ציון", מובאת למשפט

העולם הזה

הרוסים סיבעו את "דקר"?

**הצונקה
האבודה**

31.1.68 : צוללת חיל-הים "דקר" טו-
בעת, בדרכה לארץ, מבלי להשאיר עקבות

העולם הזה

האם זה יעזור?

27.3.68 : צה"ל הולם בבסיסי "אל-
פתח" בכרמלה, בעבר-הירדן המזרחי

נערת תשרי:
תלמידה אודי גויזר

מאת אורי אבנרי

שנת תשכ"ח לא הפכה לשנת תזכור. לא אירעו בה מאורעות משמחים במיוחד, שרישומם ייזכר בהיסטוריה. לא אירע בה גם מאורע מרכזי שהיה בו כדי לשנות את פני העולם, לטובה או לרעה. **תשכ"ח היתה שנה של מאבק ומלחמה** — המלחמה הניצחית של בני-אור בבני-חושך. שום צד לא נחל בו ניצחון מכריע. כמו קרב בין שני כוחות שווים, התקדם פעם צד אחד ופעם יריבו, כשהחזית משתרעת על פני העולם כולו, וגורל הקרב דומה לגדולה.

מלחמה

ובכל זאת — בסוף תשכ"ח היה מצב-הרוח של האנושות קודר הרבה יותר מאשר בתחילת שנה זו. כי בשנה ה-5728 לבריאת-העולם על-פי ספירת היהודים, נחלו בני-חושך ניצחונות דרמטיים. אותם המאמינים באלוהים, נאלצו להודות שוב בליבם כי דרכי אלוהים תמוהות הן.

ניצחונות בני-חושך

כמה מן התמונות הדרמטיות ביותר של השנה היו תמונות-זוהעה — תמונות שהחרידו כל אדם במיוחד ובמערב. **שתי תמונות הראו את גופותיהם של קורבנות של התנקשויות, ובשני המיקרים נרצחו לוחמים של בני-אור.** הכומר מארטין לותר קינג, האיש שסימל בגופו את ההימנון המסעיר של המאבק לשוויון הגזעים — „אנו נתגברו“ — נקטל על-ידי כדור מרובהו של צלף לבן. ועוד בטרם הגליד פצץ זה בגוף האנושות, קטל כדור של אקדח את האח השני בשושלת המדינאים הצעירים — רוברט „בובי“ קנדי, שהתגייס זה עתה מחדש למלחמת השלום, ושורצח בידי צעיר פלסטיני קנאי. בובי קנדי שכב על הריצפה, כשזרועותיו פרושות כצלוב — ובכך הוכיח את תמונתו של

רוברט קנדי אומל על רציפת האלון - דקה אחרי שנורה

גופתו של צ'ה גבארה מוצגת לראווה על-ידי הורגיו

הרוג גדול אחר של תשכ"ח, ארנסטו „צ'ה“ גבארה, שנרצח אחרי שנפל בשבי אויביו. גם יריבו של גבארה, כמו מיליוני חסידיו הצעירים ברחבי העולם, הודו כי היה אידיאליסט צרוף, שלחם את מלחמת העשוקים והנדכאים, מלחמתם של בני-אור. **ניצחונותיהם של בני-חושך בשנת תשכ"ח לא קטלו בודדים ורמים. עמים שלמים נפלו בשנה זו קורבן להסתערותם של בני-חושך, הסתעי-רות אשר האופטימיים בעולם האמינו כי שוב לא תיתכן.** בתשכ"ח הגיע לשיאו רצח-עם נחעב — הרצח של עם ביאפרה, על זקניו וילדיו. הוא הוכיח כי דבר לא השתנה מאז כילו הנאצים את מלאכתם המחרדה ביהודים. שוב נמצאו מעצמות אדירות, שדיברו גבוהה על קידמת-העמים, בשעה שהן סיפקו את הנשק לרוצחים — תותחים מברזנטים, מטוסי-מלחמה מברית-המועצות. שוב נמצאו האדישים השאננים, שסירבו להתערב. ושוב נמצאו הטובים, שליבם דאב, אך שלא היו מוכנים לצאת משיגרתם העלובה מול פני רצח-עם שאיים על חיי מיליונים. שאננות זו מול פני שואה שפקדה עם רחוק, בן הגזע השחור, נעלמה כאשר נדרס עם אירופי, בן הגזע הלבן. האונס המתועב של צ'כוסלובקיה קומם את מיטב האנושות ורק הוכיח תוך כדיוך מחדש את חוסר-האונים של המצפון האנושי, כשהוא עומד מול הכוח הברוטאלי של מעצמה שעבדנית.

התקוממות בני-אור

ניצחונות אלה של החושך מצטרפים לתמונה קודרת מאוד. אילו היתה זאת התמונה השלימה של תשכ"ח, היתה שנה זו נזכרת לדראון. **אולם לכל הניצחונות של בני-חושך בתשכ"ח היתה תכונה משותפת אחת, ששינתה את התמונה: כולם כאחד לא היו אלא תגובות על**

בני-אור בני-חושך

התקוממותם של בני-אור. כל ההתקוממויות האלה נכשלו — אך בעצם התפרצותן העידו על עוזו של הרוח האנושית. רוח השינוי, רוח החופש, רוח הדור הצעיר פשטה בעולם של תשכ"ח, כפי שלא פשטה בכל שנה קודמת מזה דור. במיוחד ובמערב היא נופתה דגלים חדשים. **הדגלים נקרעו, אך הרוח נשארה.** המהפכה של בני-אור התחילה בראשית תשכ"ח, כאשר התקבץ הנוער האמריקאי מכל רחבי ארצות-הברית והסתער על הפנטגון — מיקדש-האבן המחומש שהוא סמלה ומישכנה של אמריקה החמושה. היה זה שיא חדש בהתקוממות הנוער האמריקאי, שהחלה באוניברסיטות ושהגיעה את הארץ כולה — התקוממת נגד מולך-המלחמה ששתה את דם העוללים בוויאט-נאם, ונגד אלילי הגזענות ואי-הצדק, שהרסו את אמריקה מבית. התקוממות זו חגגה את ניצחונה כאשר הוכרז לנירדון ג'ונסון להודיע כי שוב לא יציג את מועמדותו לנשיאות. היא חגגה ניצחון נוסף כאשר נחל מועמדה-שלום, יוג'ין (המשך בעמוד 110)

נערת חשון:
שחקנית יהודית סולה

(המשך מעמוד 8)

הדגל השחור, הדגל הרומנטי של האנארכיזם, אינו מוביל לנצחון — מכיוון שאין לו יעד מעשי.

גבעולים ירוקים תחת אספאלט אדום

אם הגיבו בניחושך במערב על התקוממות בניאור, הרי נכון הדבר שבעתים בעולם הקומוניסטי. אליה ארנבורג כתב בשעתו: „גם אם יכסו את העולם כולו בשיכבה של אספאלט, יצמחו

מקיקארת, הצלחות מדהימות, וכאשר נפתחו בפאריס שיחות השלום לסיים מלחמת ויאטנאם. אולם בסוף תשכ"ח הונחתו מכות ממאירות על התקוממות זו. שני המועמדים הסופיים לנשיאות הם זרים לרוח השלום והנעורים, והשלום בוויאטנאם עוד נראה רחוק. רציחת קינג וקנדי רשמה כישלון זה של התנועה באותיות של דם. **אלא שבינתיים עברו גיצים מן ההלכות של העולם החדש אל העולם הישן.** הנוער הגרמני התקומם נגד שיגרת הזקנים, לאומניות המזויפת וצבאם שקם לתחייה.

חסידי דה גול מאלאים את שאנזאליזה בהכנת נגד

גבעולים ירוקים ויבוקיו את האספאלט. **שנת תשכ"ח היתה שנת הגבעולים הירוקים, שניסו להבקיע את האספאלט האדום.** תחילה מרדו הסטודנטים בצ'כוסלובקיה ובפולין. בפולין הם נתקלו מייד בהתנגדותו האטומה של המימסד האדום, מוגרו בכוח. רוח החופש הוכתה, ובמקומה השתלט הניכוי הביורוקרטי, שהניף את הדגל הנתעב ביותר בהיסטוריה האנושית — הדגל האנטי-שמי. **בצ'כוסלובקיה הצליחה ההתקוממות.** היא הכניעה את המימסד המקומי, הציתה גיצוץ של חופש, שהפכה לתבערה לאומית מאירה למרחקים. אורו של לפיד זה הגיע לכל רחבי הגוש המזרחי, ואף לברית המועצות עצמה. הנוער הסובייטי מיצמץ בעיניו וגם בו התעוררה הכמיהה הגדולה. **על כן באה מכת ההגדר הברוטאלית של ברית המועצות, הכיבוש האכזרי והכניעה לכובשים.** יותר מכל מאורע אחר, הוא הטביע את חותמו על תשכ"ח.

ניצחונם של בניחושך נראה מושלם. אולם אין ספק כי הרוחות החדשות של תשכ"ח לא מתו. הם הפסידו כמה קרבות — אך הם לא הפסידו את המערכה, המערכה של דורנו במלחמת הנצח של בניאור.

איש השנה תשכ"ח

כמה פעמים בשנת תשכ"ח חדרו ה מאורעות הבינלאומיים לעולמו של ה-איש הישראלי והסעירו אותו עד למעמקי נפשו. מרד הסטודנטים בפאריס, רצח-העם בביאפורה, הפלישה לצ'כוסלובקיה, הפכו שלושתם למאורעות מקומיים מבחינה נפשית. איש השנה של תשכ"ח יכול היה לה-יות זה.

הוא לא היה כזה.

כי דני כהן-בנדיט, גיבור הרגע, לא הפך מנהיג אמיתי, בעל מטרות ברורות ודרך ברורה להגשמתן. ואילו אלכסנדר דובצ'ק, שנראה ברגע מסויים כמיעמד יחידי לתואר איש השנה, נשבר ברגע המכ-רוע, קיבל על עצמו תנאי-כניעה שנתגלו רק בסוף תשכ"ח בכל חומרתם המבעיתה. לכן היה איש השנה של תשכ"ח, בעיני האדם הישראלי, בן עמו שלו.

הוא היה איש שסימל את המה-דורה המקומית של מלחמת בני-אור בפניחושך.

הוא לא יקרא מאמר זה, המוקדש לו. הוא אחר מקורבנות תשכ"ח — אריק רגב.

נערה מיניפה דגל אדום בראש הכנף הסטודנטים בפאריס

משם עברה הלהבה לצרפת, בה עלה הנוער על המיתרסים כדי להפיל את שילטונו של שארל דה-גול המזדקן, ואת כל המימסד השמרני הקפוא — הבורגני והקומוניסטי — שאותו הוא מסמל. בתריסר ארצות מערביות אחרות נערכו מרידות קטנות יותר.

תנועה זו נמשלה בתשכ"ח, למרות הצלחותיה המפתיעות, שחזכירו תמונות מן המחפפה הצרפתית.

רודי דומשקה הגרמני („רודי האדום“) נורה ונפצע קשה בראשו. דני כהן-בנדיט גורש מצרפת. הגנרל שארל דה-גול נחל ניצחון עצום בבחירות, והמימסד הגרמני ישב לבטח.

מדוע ניכשלה התנועה בשנה זו? מפני שהסתכבה בתיאוריות המעורפלות של פילוסוף גרמני-יהודי, הנרי מרקוזה, תחת להציב לעצמה מטרות ברורות הניתנות להשגה מדינית וחברתית.

טאנק סובייטי כולש ללב פראג. נתקל בחומר בוער ועובר על פני ההמונים הזועמים

נערת כסליו:

אשת-עסקים חניתה צלפונר

אחת מאלמנות צוות „אילת” בהלוויה

הכל המתנינו ליוזמה מצד ממשלת ישראל. „נדיבותו של המצנח” היא נושא חשוב בפולקלור של עמי המזרח.

הרגע הראשון אחרי המלחמה הוא מיכחן לתבונתו ולכוחי-דמיונו של בעלי-היוזמה.

אולם הרגע חלף. מנהיגי ערב שקעו חישי-מהר שוב בשיגרתם הקודמת, כאשר כמויות אדירות של נשק סובייטי מאפשרות להם להעמיד פנים כאילו לא קרה דבר המחייב שינוי-ערכים. מנהיגי-ישראל, בגלל סיבות משלהם, לא היו מסוגלים ומוכנים לשום יוזמות יוצאות-דופן, שקעו אף הם חיש מהר בשיגרתם הקודמת.

„הפסדנו קרב, אבל לא הפסדנו את המלחמה,” אמרו מנהיגי ערב. „הישראלים שיכור-הניצחון אינם רוצים בשלום, ולכן אין ברירה אלא להתכונן למלחמה הבאה.” „ניצחנו, אבל הערבים לא למדו לקח,” אמרו מנהיגי ישראל. „הערבים מוכיח-תבוסה אינם רוצים בשלום, ולכן אין ברירה אלא להחזיק בכל השטחים, להתבצר ולהתכונן למלחמה הבאה.”

בין שני המחנות עמד העם הפלסטיני, אוכלוסיית השטחים המוחזקים — הגורם היחיד במרחב שהיה מעוניין באופן חיוני בפתרון של שלום, במהרה. אולם הוא היה חלש מדי מכדי להביא לפתרון כזה בעצמו — ומנהיגי ישראל התעלמו מקיומו, בזילזול גובר והולך.

כך נוצרה קרקע-הצמיחה לתופעה שהיתה חלושה בראשית השנה, ושהתגברה בהדרגה במשך השנה — פעולת אירגוני-החבלה הפלסטיניים.

מבחינה צבאית הם היו גם בסוף השנה בלתי-יעילים, וחבריהם נתפסו בנקל, כשהם מוסרים איש את רעהו לידי החוקרים. אך מבחינה מדינית ונפשית גבר כוחם במרחב, מעשיהם מילאו את עתוני העולם, והם זכו לאהדה גוברת והולכת בדעת-הקהל העולמית, הרוחשת חיבה טבעית לחלש הלוחם בחוק.

פעולתם של אירגוני-החבלה בישראל, בשטחים המוחזקים, לאורך הירדן ובחוף-לארץ — והמלחמה בהם מצד חיילי צה"ל, שרותי הביטחון ושאר זרועות ישראל — היוו את הנושא העיקרי של תשכ"ח. נילוח אליהם מיבצעי-המלחמה נגד צבאות-ערב לאורך קווי הפסקת-האש בתעלת-סיני, בירדן ובמרחב-הגולן.

בסוף תשכ"ח היה השלום רחוק יותר, ושפיי-כותי-הרמנים רבה יותר, מאשר בתחילתה.

האימוביליזם הגדול

שנה כזאת לא יכול היה שום עסקן פוליטי לזכות בתואר איש-השנה — אלא אם כן היה מתגלה המדינאי הדגול, שהוא משכמו ומעלה גבוה מכל עמיתיו — האיש המסוגל להביא את השלום.

בצמרת ישראל של תשכ"ד לא היה איש כזה.

לא חסרו, כמובן, הכרות פוליטיות. האזרח הפשוט יכול היה לקבל את הרושם כי מנהיגיו ושריו עסוקים בתחרות מאראטונית של נאומים, הפגזה מרוכזת ובלתי-המשך בעמוד 14)

● **חודש סיוון** עמד בסימן הוויכוחים הפנימיים בין שרי ישראל על תואר הקיצוניות. בעיקר השתדלו שאר השרים לבלום את פיו של משה דיין. בקרב לחיסול חוליות חבלה, במטע-הבנות ליד יריחו, הצטיין צעיר בשם גד מנלה, שזכה לצל"ש בכרמיה.

● **חודש תמוז**, שהתחיל בביקורו של עבדאל-נאצר במסוקבה, שתוצאותיו בולטות בחימוש הצבא המצרי, ראה את הניצחון הפסיכולוגי הגדול של אירגוני-החבלה — חטיפת מטוס אל-על והבאתו לאלג'יריה.

● **חודש אב**, בו נמשכו המאמצים לשחרור המטוס, והתרבו הסימנים לעירעור מעמדו של עבדאל-נאצר במצריים,

פוליטיקאים אנלו נוסד שיני חיילים תקהנה

הביא לליל-הרימונים הגדול הראשון בירושלים, ולפוגרום הגדול בחושבים הערבים. במצוד אחרי חוליה נוספת של אל-פתח, נפלו שני חיילים — גד מנלה ואריק רגב. בחודש זה גם הגיעו שני המינים הסוריים, בנסיבות מסתוריות. ● **חודש אדר** הביא את מלחמת-הטרור ללב-תל-אביב, כשהוא מפיל פצועים בתחנה המרכזית ומביא לפרעות מכוערות.

מאורע זה, יחד עם יומי-התותחים לאורך הסואף והמשך המלחמה הבלתי-פוסקת לאורך בקעת-הירדן, הוא האות לכאות — לקראת תשכ"ט. השלום רחוק מאוד.

הרגע הגדול חלף

עובדה זו כשדעצמה, הנראית כה טבעית ומוכנת מאלה בסוף תשכ"ח, לא היתה טבעית כלל בראשיתה. אז רוחו עדיין תקוות רבות לסיום מהיר של המלחמה.

משה דיין הפריח את סיסמאותיו היפות על ההידברות עם ערביי פלסטין, נפגש עם המנהיגים שם, נחקבל על ידיהם בכבוד מלכים.

עבדאל-נאצר הכריז על נכונותו להגיע לידי „פתרון

גליון הראשון של העולם הזה בשנת תשכ"ח הקדיש את עפרו לחיפושם אחרי נערת-המחתרת הכושית, שהניחה פצצה בקולנוע ציון בירושלים. הגליון האחרון היה מוקדש לליל-הרימונים בתל-אביב ולדו-קרב התותחים הגדול לאורך התעלה.

מבין 50 גליונות העולם הזה בשנת תשכ"ח הקדישו — כימעט שניים מתוך שלושה — את שעריתם הראשית לענייני הביטחון הפנימי והחינוכי.

זהו, בקיצור נמרץ, הסיפור של תשכ"ח — שנה שעמדה כל כולה, מא' בתשרי ועד כ"ט באלול — בסימנים של קרבות בלתי-פוסקים

לאורך קווי הפסקת-האש, ומאבק בלתי-פוסק עם מחתרות ערביות בשטחים המוחזקים. השנה הראשונה אחרי הניצחון המוהיר ביותר בתולדות צה"ל היתה גם השנה הרחוקה ביותר מן השלום.

דובר צה"ל הודיע...

מניין חודשי תשכ"ח הוא כסקירת הודעות דובר צה"ל, וברשימת חללי ישראל.

● **חודש תשרי** עמד בסימן המצוד אחר הנערות הכושיות, מניחות פצצת ציון, וטיבוע משחתת חיל-הים אילת. התגמול המוחץ — הרעשת בתי-הויקוק בסואץ — הסיה את הדעת מן המשמעות ארוכת-הטווח של המיקרה: בפעם הראשונה הופעל טיל, נשק בלתי-שיגרתי המבטל במידה מסוימת את הפער בין איכות הלוחמים.

● **חודש חשוון** היה רגוע — יחסית.

התייחזה עם זכר גיבור ביטחוני מתקופה קודמת — אבשלום מיינברג. גילוי קיברו, מתחת לתמר שצמח מגופו, הרעיד את מיתרי הלב.

● **חודש טבת** עמד כולו בצל האסון הימי השני — טביעת הצוללת דקר, בנסיבות שלא הובהרו עד סוף תשכ"ח.

חברי המחתרת שהניחה את הפצצה בקולנוע „ציון” על ספסל הנאשמים

מדינאי רמז שיהיה מבוסס על פירוז סיני, בינאום עזה, הפסקת הלוחמה בישראל, מעבר חופשי בסואץ ובסיראן ויישוב הפלסטים, אך לא על חוזה-שלום רשמי, ומשאומתן פנימי-אל-פנים.

באחירה זו נראו דברי ההתרברבות של אירגונים כמו אל-פתח כשרידים אויליים מהתקופה שלפני-המלחמה. בעיתונות העולמית פורסמו מאמרים שהעידו על ראשיתו של חשבון-נפש גדול בעולם הערבי, כמו מאמרו של ספייד חורני, הוגה-הדעות הלבנוני, שקרא לערבים להסיק לקח מן המלחמה ולהכיר במציאות. המלך חוסיין דיבר באותה גימה בעת ביקוריו באירופה.

ההלם של המלחמה, ניצחון-הבנק והתבוסה הניצחת — כל אלה יצרו לשעה קלה אקלים נפשי שאיפשר תזווה מכרעת במרחב, שינויים דראסטיים באמצעות יוזמות נועזות.

● **חודש שבט** ראה את התלקחות קו הירדן והפיכתו לחזית שנייה שותחת דם — חזית שלא נרגעה מאז.

● **חודש אדר** היה מוקדש לתגובה. אחרי שורה של טעולות-מצוד בביקעת-הירדן, הלם צה"ל בכסר כראמה. תוך כדי כך נסתבר כי אירגוני-החבלה הפלסטיניים השתלטו למעשה על איזורים נרחבים מעבר לירדן, הפכו שם כמעט לגורם ריבוני.

● **חודש ניסן** הביא לדאגה גוברת, נוכח התמקמות חיליהם הסובייטיים בים התיכון, מול חופי ישראל ומצריים. מיפנה היסטורי זה, שרוסיה חתרה לקראתו במשך מאות בשנים, הפך מאז מרכיב קבוע בכל שיקולי הביטחון.

● **חודש אייר** גייס את המדינה כולה למאמץ הנראה כיום מיותר למדי: קיום המיצעד הגדול של יום-העצמאות, בשכונות הערביות של ירושלים.

נערת טבת:
אופואית שרה אל

העסקים לחמו על ירושת השלטון — והתחרו ביניהם בהכרזות קיצוניות, מלחמתיות ונוקשות

בחזוהי-שלום רישמי — ימנע כל החלטה, מכיוון ששום מנהיג ערבי אינו מסוגל לקבלו. אם היה ספק כלשהו לגבי כוונותיו האמיתיות של אשכול, הרי הפריך אותן אשכול בנאום קטן בכנסת, על בעיית הפליטים. אשכול סירב ליישב אפילו פליט אחד בשטחים המוחזקים — ברמזו כי שטחים אלה יסופחו ברבות הימים לישראל, ולכן אין להניח בהם „פצצת זמן“ בצורת אוכלוסייה ערבית מיושבת.

ייתכן שאשכול היה נסוג, בעל כורחו, מעמ' דה נוקשה זו, אילו הופעל עריו לחץ חמור מבחוץ או מבפנים. אך המצב הבינלאומי של תשכ"ח גרם לכך ששום לחץ כזה לא הופעל בחוץ, והמצב המפלגתי מנע כל לחץ מבפנים. שאר שרי הממשלה היו שותפים כולם לגישתו זו של אשכול, בגזנים אישיים שונים.

דין ראה את עיקר תפקידו בהדרמת האוכלוסייה הערבית בשטחים המוחזקים, כדי למנוע התלקחות של התקוממות או טרור. לשם כך דיבר על „מינהל עצמי“ של הערבים בשטחים, באותם הימים בהם הטיף בפני כינוס-נוער להתפשטות בלתי-פוסקת של ההתנחלות הציונית, דור אחרי דור, בכוח הכיבוש.

אלון שם את הדגש על הסיפוח המידי של ביקעת הירדן, והקמת קיבוצים בה. אבא אבן התרכז בניהול מאבק מדיני בצורה שתציג את ישראל כשוחרת-שלום מושבעת, מבלי לעשות דבר שקרב שלום של ממש, הכרוך בחירותים.

כל הגוונים האלה הצטרפו לקשת אחת. כחוצאה מכך לא עשתה ישראל בכל שנת תשכ"ח אף מעשה אחד כדי להעמיד במיבחן המציאות את ההצעה לכרות שלום גלוי ורישמי עם ממשלה פלסטינית, בדרך של הקמת פורציה בארץ-ישראל.

כל חלקי השלטון הסכימו כי עדיף הפטא-זוסיקו, של חוסר שלום תוך החזקה בשטחים.

זקנים-זקנים וזקנים-צעירים

ל אור מציאות פוליטית זו, לא היה ממש בדיבורים הרבים על „מרד הצעירים“ ועל „חילופי דורות“. למרדה-צעירים יש ערך רק כשהצעירים נוש' אים בליכם ובפיהם בשורה חדשה, הנוגדת את שיגרת הזקנים.

שהרי זה צריך להיות טבעו של צעיר: להבין את המציאות המשתנה של תקופתו, לנתח את אתגריה בתגיון חדש, להניע למסקנות מעודכנות יותר מאשר התשובות של הזקנים, שגובשו במציאות אחרת.

בארץ לא היה שחר לכך אלה. התשובות של אשכול, שגובשו בשנות העשרים לאור האתגרים של שנות העשרים, נתקבלו עליידי הצעירים כתשובות לשנות השישים.

בהעדר הבדלי-גשה בין צעירים וזקנים, הופך המאבק ביניהם למלחמת-כסאות פשוטה, מלחמה ביולוגית בין פמליית-המלך לבין פמליות יורשיה-העצר.

העם הבחין בכך, ולכן לא התרגש מכל המאבקים האלה. המלחמה האמיתית בין הדורות לא התנהל בתוך המישטר, בתוך מע"י או בתוך הליכוד הלאומי. היא הצטרף להתנהל בין המימסד כולו, על כל דורותיו, ובין בעלי גישות חדשות מתוצה לו. בשנת תשכ"ח היה מאבק זה עדיין בתחילתו. לכן לא הפך שום עסקן מפלגתי או איש פוליטי איש השנה של תשכ"ח. דין, אישה-השנה של תשכ"ז, לא הפך אישה-השנה הזאת. לא אבן, לא אלון, לא גולדה מאיר, לא פינחס ספיר ולא אשכול עצמו יכלו לזכות בתואר זה.

כי כל המאבקים ביניהם היו בלתי-יחשבים בעיקרם, בלתי-רלבנטיים לגורל המדינה ולאת' גר העיקרי העומד בפניה, שהקיו את דמה מדי יום ביומו.

המחדל והמחיר

כ מו תמיד בהיסטוריה האנושית, כאשר נכשלים המדינ' אים, נקרא החייל לחקן המעוות ולשלם את המחיר. העסקנים התקוטטו ולחמו על ירושת. הדמוגים נאמו וחזרו אחרי העיתונאים.

החייל יצא בלילה, להרוג או להירג.

הוא לא השתכר מן הנאומים, לא התערב במעשי הפוליטי-קאים. אם היו לו מחשבות משלו על מעשיהם ומחלליהם, הוא כלא אותם בליבו. הוא ידע רק כי אין שלום, כי המציאות מטילה עליו תפקיד גורלי, וכי עליו לעמוד בו.

הוא היה איש השנה של תשכ"ח — החייל הלוחם, שקנה בדמו ובחייו את הביטחון בשנה שבה לא הביאו המדינאים את השלום. נציגו הבולט ביותר בתשכ"ח היה אלוף-מישנה אריק רגב.

דבר תמיד לעמדה הקיצונית ביותר. המאבק על השלטון התנהל, אפוא, ללא זיקה לרעיונות. משה דיין סמך על יחסי-הצבור המצויינים שלו, על פולחן-גיבורים שאינו תלוי בדבר.

אין ספק כי בסוף תשכ"ח היה דיין האדם הפופולרי בישראל, וכי היה נבחר לראשיה-חמ"י שלח — אילו זה היה תלוי בהכרעה ציבורית.

היה מנוי וגמור עם יריביו ומתחריו למנוע זאת. הם העבירו את ההכרעות למנגנון של מפא"י — וראו להבטיח מנגנון זה לעצמם. לצורך זה ביצעו שתי הפיכות, זו אחרי זו.

תחילה מינו את יגאל אלון לסגן ראשיה-ממשלה, בתקווה שיהווה בתפקיד זה מישקל נגדי לדין. אחר-כך עשו צעד יעיל יותר, מינו את פינחס ספיר למזכיר מע"י. בכך הבטיחו כי כוחה של מפלגת-העבודה יקובץ לאגרוף — וכי אגרוף זה יהיה אגרוף של אדם השונא את דיין. תוך כדי כך נעלם שמעון פרס, הקורבן הגדול של תשכ"ז, עוד יותר. בשנת תשכ"ח הפך דמות טראגית, מבודדת, כשטיכויי לחזור לעמדת-כוח קטנים והולכים.

אך השליטים האמיתיים היו הזקנים — והם לא חלמו למסור את השלטון, לא לדין, אף לא לאלון או לאבן. לקראת סוף תשכ"ח היה כימעט בטוח כי לוי אשכול יוסיף לעמוד בראש רשימת מע"י לכנסת הבאה, וכי יעמוד גם בראשיה-ממשלה שתקום לאחר הבחירות.

מאבקים אלה הפיחו את הרעת מן ההכרעות המדיניות הגדולות. הן לא יצרו את האווירה

עשה דיין וראש-עיריית ירושליים, מדי קולק (מצביעים על אתר) ליד הכותל

הדרושה כדי שמישהו ינקוט יוזמות נועזות, העשויות להביא למיפנה היסטורי.

שטחים במקום שלום

א ד מתחת לכל הסיבות האקטואליות האלה, התחבאה סיבה שלישית לאימוביליות הממשלתי — סיבה עמוקה יותר, שורשית יותר, סימל אותה לוי אשכול.

למראית-עין זהו אדם נוח לבריות, גמיש מאין כמוהו, שוחר-שלום מטיבעו. למעשה, שונא לוי אשכול לגמרי מתמונה זו.

אשכול בשנות ה-72 הוא אדם קפוא במחשבותיו וב' דעותיו. האדם שעסק במיטב שנות חייו בהתיישבות ציונית, רואה גם עתה את תפקידו העיקרי בהתנחלות. לשם כך היה מנוי וגמור עימו להחזיק בכל השטחים, ליישבם בהקדם האפשרי. אולם בניגוד לצעקה-הסיפוח, שתבעו הכרזות דרמטיות, דגל אשכול בקו הפוך: לדבר על שלום, לסחוב את העניינים, עד שהעולם יתרגל.

הקו של „עזר דונם ועזר עז“, קו „הציונות המעשית“, ניצח בדמותו של אשכול שוב על הציונות ה„מדינית“ של שוחרריה-הכרזות.

למראית-עין היה אשכול „יונה“, נמנע ממעשים רועשים, נתן לאבא אבן להכריז כי ישראל מקבלת את החלטות מועצת-הביטחון, ועוזרת לשליחות השגריר גונאר יא' רינג. למעשה שוכנע אשכול עליידי אבן כי הקו הרישמי של ישראל — „הסדר רק במשאומתן ישרי, שיסתיים

(המשך בעמוד 12) פוסקת של הכרזות והצהרות, שבאו למשוך תשומת-לב ולכבוש כותרות. אך תוכן הנאומים הצטרף לאסס גדול. כגיורה החשובה ביותר של החיים הלא-מייים — גיורת התתירה לשלום — היו מנהיגי ישראל קפואים באימוביליות גדולה.

היו לכן כמה גורמים. הגורם הבולט ביותר היה הרצון המשותף לשמור על ממשלת-הליכוד-הלאומי. ליכוד זה משקף את העובדה שההבדל בין המפלגות הוותיקות, ממנחם בגין עד מאיר יערי ויעקוב חזן, נעלם והולך, בעוד שהאינטרסים הכלכליים המשותפים לכולן, הולך ומתגבר. לאיש לא היה עניין לפרק אותו.

מכיוון שכל החלטה, בכל כיוון שהוא, לגבי עתיד השטחים המוחזקים, היתה מביאה בהכ" רח לפירוק הממשלה, נמנעה החלטה כזאת.

הגורם השני היה סמון באחת התופעות הגלויות ביותר של תשכ"ח — המלחמה לחיים-ולמוות בין יורשיה-העצר, בעוד המלך הוקן ופמלייתו מסרבים להסתלק, בעיקבות תופעה זו ניכרו בישראל הסימנים הראשונים של תהליך, שהיה מיוחד עד כה דווקא לארצות ערב: השילהוב ההדדי של יצרי ההמונים והמנהיגים.

היג לעלות על חברו בהכרזות נוקשות, מלחמי כרי לזכות באהדת הציבור, משתדל כל מני תיות וקיצוניות. בכך הוא יוצר אווירה ציבורית שהיא, מצידה, מכריחה אותו להשמיץ דברים שאין הוא מתכוון אליהם.

דוגמה בולטת לתהליך זה היתה פרשת „מתנחלי“ חברון. קבוצה זו של לאומנים דתיים קיצוניים נשלחו לחברון, על חשבונם של בעל-עיתון עתיר-הון, כדי להביא ל„יהודי“ העיר ולסיפוחה לישראל. תוך כדי כך רימתה את המושל הצבאי, הפרה את סקורותיו באופן רצוף, הודיעה לו רשמית שאינה מקבלת את מרותו בעניינים עקרוניים. חסידיה ראו

בה המשך מפואר של מסורת הפורשים, מפירי המרות הלאומית בתקופה שלפני קום המדינה.

אל המתנחלים האלה נערך מירון של מנהיגים ושרים, כשכל אחד משתדל להציג את עצמו כפטרונם הבלעדי והחוקי. לא דמוגים מקבוצות-השוליים, אלא גם אישים כמו יגאל אלון ומנחם בגין, ראו חובה לעצמם להוסיף ולהצטלם בחברתם. ואילו מלשה דיין, הנסגע העיקרי של הפרשה, ניכנע בפני המתנחלים פעם אחרי פעם, כשהוא חוזר בו מן ההוראות שהוא עצמו נתן למושלו הצבאי.

בסוף העמיד את עצמו במקומו העלוב של נערי-שליה, הממלא רק את הוראות הממשלה — בעניין הנמצא כולו בתחומי-אחריותו.

סמרטוטים קולקטיבי

י ידוי קולקטיבי זה של סמרטוטים בצמרת המדינה, של התפטרות מן האחריות, של שיעבוד עניינים גורליים לתמרונים אישיים קטנוניים במאבק על השלטון — היו לו השלכות מרחיקות-לכת, הרבה מעבר לחברון ולשכם.

הוא התבטא, בין השאר, בכך ששום אדם מראשי ישראל לא ייצג עוד עמדה ברורה וחד-משמעית. הגמישות הפכה סיגנון כללי.

איש כמו אבא אבן, שהיה חשוד כ„יונה“, העמיד פני נץ. איש כמו אלון מצא לנכון להציג תוכנית שיש בה החזרת-שטחים, במקרה היסטטי שאינו מציאותי. איש כמו דיין השמיץ את כל הידעות לחילופין, אך חזר בסופו של

נערת שבט:
סטודנטית קרין לוי

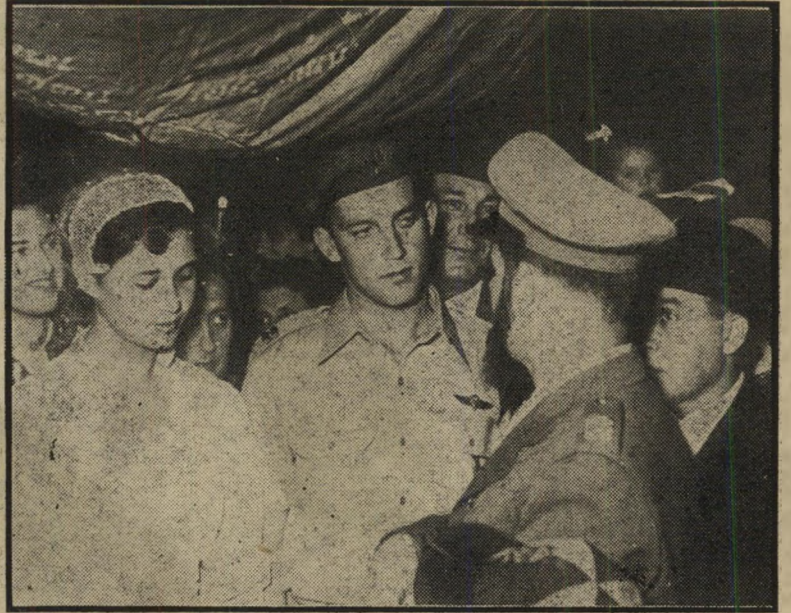

האיש שלא ידע לשנוא

"הוא היה חייל שהצלחה דחפה אותו קדימה. אבל הוא היה מאוד לא מיליטאריסט בטיפוס. הצבא לא היה עבורו דבר שבקדושה. הוא היה בריא. זאת היתה העבודה שלו, והוא

בדרגתו שכבר יעדו להם את שרביט הרמטכ"ל — מנהיג מלידה; מקרין סמכות; נערץ בשל פיקחותו, חריפותו והידע המיקצועי שלו; אהוב בשל תכונותיו והקסם המאגנטי של אישיותו. יותר מכל קצין בודד אחר בצה"ל איפיון

ל מחרת כיבוש ירושלים המיוחסת כינס שר הביטחון את מפקדי חזית המרכז ואת ראשי הממשל המיועדים לגדה המערבית, ומסר להם את החלטתו להרוס ולהסיר את כל המחיצות והמחסומים בין שני חלקי העיר — כדי לקבוע מייד את העובדה המוגמרת של איחודה.

אילנה עם אריק רגב תחת החופה בחתונה הצבאית

אילנה ליד קברו הרענן של אריק רגב בהלווייה הצבאית

קיבל אותה כמו שהיא, מתוך ידיעה שצריך לעשות את זה טוב."

גיבושו של נער עברי

כ שפרצה מלחמת העצמאות היה אריק וידמן בן 15 — צעיר מכדי להגניס. כמו הדור שגויס לצה"ל לאחר המלחמה, לא חלם או אריק על קריירה צבאית כייעוד. הוא נולד בפולין, עלה עם הוריו לארץ בגיל שמונה חודשים, גדל עד שנתו התשיעית בתל-אביב. אביו, אברהם וידמן, היה פועל-בניין, עובד כיום כפקיד בלישכת המס. אמו, שרה, סייעה לאב בפרנסת הבית, טיפלה בילדיו. כשהיה אריק בן תשע עזבו הוריו את העיר והצטרפו לקיבוץ איילת-השחר שבגליל. עם גיוסו לצה"ל, עזבו הוריו את המשק.

אך אריק נשאר במשק. אותה תקופה נראו עוזבייהקבוצים כבוגרים. אריק, נער רגיש ופגיע, שנשלח עליידי המשק לבית-ספר מיקצועי בחדרה, לא יכול היה להשלים בקלות עם הקרע.

לימים היה מספר כיצד התבייש, בבואו למשק, להיכנס לחדר-האוכל — כדי שלא יצביעו עליו כבנם של הבוגרים יגששו את הקיבוץ.

כבר אז היה ספורטאי מחונן, עסק בכל סוגי הספורט האפשריים, היה גם כדורגלן בהפועל חדרה. כשהתגייס לצה"ל ב-1950 התנדב ליחידת-הצנחנים הצעירה. אז לא היתה עוד לכומתה האדומה התהילה אותה רכשה לאחר מכן; והצניחה נראתה יותר כספורט וכמיבחן-אומץ.

אריק נמנה על המחזור הראשון של הטיורים בצה"ל שניסו לשכנעם להתנדב ליחידת-הצנחנים. נרשמו 200 מתנדבים. אחרי-כך הציגו בפניהם את הסרט המטרה בורמה, בו נראו יפאנים יורים בצנחנים אמריקאיים בשעת-צניחה.

במיפגן-צניחה שנערך לאחר-מכן, נתפס אחת הצנחנים בזנב המטוס ונשאר תלוי באוויר. מבין ה-200 נשארו רק 20 שהסכימו להצטרף ליחידה. אריק היה ביניהם.

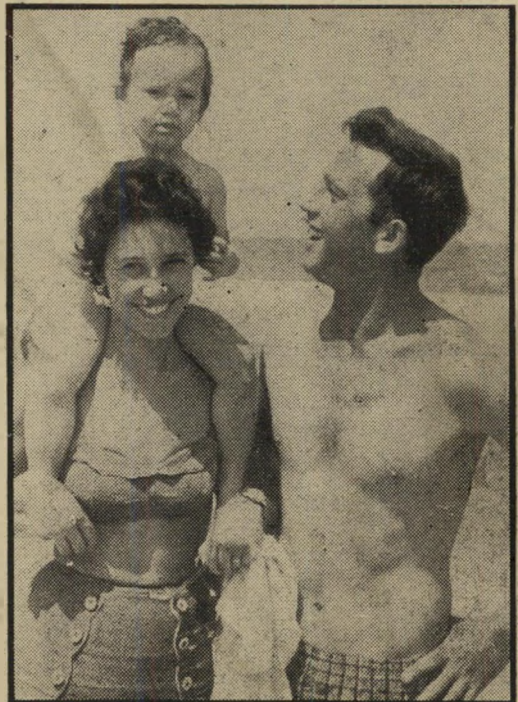
עוד כטוראי התבלט ומשך תשומת-לב. מארסל טוביאס רואה את עצמו כאב הצבאי שלו. מפקד-הצנחנים של אז, יהודה הררי, בחר בו לגלם את דמות-הצנחן בסרט הראשון על הצנחנים, חוד החנית. הוא היה יפה-תואר, בעל כושר גופני בלתי-רגיל וכושר-מנהיגות טיבעי. הוא לא היה צריך לעשות דבר כדי לבלוט משכמו ומעלה מעל חבריו. אבל הוא עשה.

פעולות-התגמול הראשונות של צה"ל לא זכו בהצלחה ניכרת. בפשיטה על הכפר הירדני אידנה נתקלה היחידה בכוח ירדני, נסוגה בבהלה, כשהחבלנים משליכים מעליהם את חומרי-הנפץ. אריק, שהשתתף במיבצע, נשאר אחרון כמאסף, אסף את מיטעני-החבלה שהשליכו אחריהם החבלנים. כפשי

אריק רגב, במעמדו ובתפקידו, את המשימות שהוטלו על צה"ל בשנת תשכ"ח.

כקצין אג"ם של פיקוד המרכז היה אחראי לתיכנון ולביצוע ההחזקה המעשית, הצבאית והאזרחית כאחת, של הגדה המערבית, לחיסול הטרור באזור זה ולחסימת-הגבול מפני חדירות-חבלנים.

שתי עובדות בולטות לגבי כושרו בתפקיד זה: הוא היה האחראי למיבצע-האבטחה של מיצעד-צה"ל ביום-העצמאות בירושלים, שעבר ללא כל תקלה; והוא היה האחראי לחסימת קריהירדן, ובתקופת אחריותו זו — חודשים עד נסי לחו — נתפסה כימעט כל חוליית-חבלנים שניסתה לעבור את הגדה. בתקופת פיקודו על חטיבת-צנחנים בביקעת הירדן נהרגו במירדפים כ-60 חבלנים, לעומת חייל ישראלי אחד. האיש שבגיל כה צעיר יכול היה לזקוף לזכותו רשימת הישגים מפוארת זו, היה שונה מכל דמות מוכרת של איש צבא במעמדו ובתפקידו. אמרה האשה שהכירה אותו יותר מכולם, אילנה אלמנתו:

אריק. אילנה ובנם הבכור בשפת-הים

ההחלטה הייתה את השומעים בתדהמה. היא צילצלה באוזניהם כנועזת, מסוכנת וחסרת-הגיון. גל של לחישות עבר באולם. אבל איש לא העז להתקומם נגד החלטתו של השר.

כאשר סיים דיין את דבריו, התרומם קצין צעיר בדרגת סגן-אלוף וביקש את רשות-הדיבור. "האם אינך חושש שהחלטתך היא מוקדמת מדי?" אחר-כך מנה באוזני דיין את כל הנימוקים הצבאיים והביטחוניים נגד החלטתו.

כשסיים, העיר דיין רק הערה אחת. "איש הצעיר", אמר, "לא חשוב מה הוא דעתך. חשוב רק שהיה לך האומץ לקום ולומר או תה".

האיש שלא היסס להתנגד לדעתו של השר הממונה עליו (ושהודה מאוחר יותר בטעותו) היה קצין אלמוני בעיני דיין. רק ימים אחדים לפני כן, בעת הקרב על ירושלים, ראה אותו דיין לראשונה במטה פיקוד-המרכז, כשהוא רכון על מפות ומפקד בקול צרור, בעשרות מכשירי-קשר, על מהלכי היחידות השונות בחזית.

כי אריק רגב, מי שהיה אז קצין-המיבצעים של פיקוד המרכז, האיש שניהל למעשה את המלחמה בניזרה הירדנית, צמח בעשר השנים בהן נותק הקשר בין דיין לצה"ל. הוא היה אלמוני לגבי דיין — כשם שהיה אלמוני לגבי הציבור. הוא נמנה על אותו דרג של מפקדי-צה"ל ששמו אינו מתפרסם בעיתונים, ושאסור לפרסם את תמונתם. לציבור נודע שמו, לראשונה, בסוף יולי תשכ"ח, כאשר נהרג מפגיעה ישירה של כדור בראשו — בעת מירדף צנחנים אחרי יחידת אל-פתח בביקעת-הירדן.

אבל אישה-שנה אריק רגב טימל לא רק את חיילי-צה"ל האלמוניים, שלחמו השנה בחזית העיקרית של ישראל, שפכו בה את דמם. בצה"ל הוא ייצג בדמותו ובאישיותו הרבה יותר מזאת — את צה"ל עצמו.

"אילו היה עלי להציג", אמר לא מכבר אחד ממפקדי-צה"ל הבכירים, "דמות אידיאלית, אפילו אוטופית, של לוחם ומפקד, אליו צריכים לשאוף קציני צה"ל — הייתי מציג את אריק רגב, כמו שהוא, כלי שום תוספות."

"מאוד לא מיליטאריסט"

י ש לוחמים ההופכים עוד בחייהם לאגדה — בזכות אומץ-ליבם, קשיחותם או מעלליהם. אריק רגב היה לאגדה בצה"ל בזכות עצמו, בזכות תכונותיו האנושיות. 18 מבין 35 שנותיו עשה בשירותו הצבאי, והקאריירה שלו היתה מטאורית ללא תקדים. כשנפל, היה מפקד-החטיבה הצעיר ביותר בצה"ל. הוא היה החייל הראשון בצה"ל שעשה את כל הדרך, מטוראי ועד למח"ט, ביחידה אחת. הוא היה אחד המעטים

טה על הכפר הירדני רנטים הוא היה היחידי מבין מפקדי כוחות המישנה שהצליח לבצע את המשימה — פיצוץ בית — שהוטלה עליו.

לאחר כישלונות אלה, וכישלון הקרב על תל־מוטילה בצ' סוף, בפיקודו של „גנדי“ (רחבעם זאבי), הוקמה היחידה 101. לימים אוחדה יחידה זו עם הצנחנים.

אריק שרון נתמנה למפקד הצנחנים. יהודה הררי, וכמה מקציניו, עזבו את היחידה. בין הבודדים שלא היו מיוע־ דים להעברה היה אריק רגב.

כאן הוכיח תכונה נוספת שציינה אותו כל ימיו: הלויאליות. הוא עזב את הצנחנים מר־ צונו החופשי, כאות נאמנות למפקדו שסולק.

אין זמן לטכניון

במשך תקופה ארוכה הועיד לו צה"ל תפקיד הדרכה בקורסים שונים. אחד מהם נערך בבסיס־הדרכה בצריפין, סמוך לבסיס־הדרכה של החי"ן. הגדרות שניצבו בין שני הבסיסים נהרסו, ושם הכיר אריק טוראית־רא שונה ויפהפיה — אילנה. כעבור שלוש שנים, כשהיה ב־ דרגת סגן והיא בדרגת סג"מ, נשא אותה בסקס צבאי.

אותה תקופה לא היה ברור לאריק שהוא ימשיך את חייו כקצין. היו לו תוכניות של לימודים. פעם אף ניגש לבחינות בטכניון. אבל מדי פעם היה נכנע לשיכנוע־מפקדיו, חותם לשרות כצבא־הקבע למושך שנה נוספת.

מאוחר יותר מונה למפקד קורס־צללים ולמפקד קורס של סיירות־הגיפים. כבר אז, כקצין זוטרי, התגלה כאיש צבא בעל מחשבה טאקטית מקיפה. הוא לא היה מוכן להניח לדבר כפי שקיבלו, להמשיך בשיגרה. את זמנו ומירצו הקדיש לשיפור, לפיתוח ולמחשבה, תוך לימוד בלתי־פוסק. היה זה הוא שהחל מפתח את סיירות־הגיפים לדרגה של כוח־חוד לוחם לפני יחידות־השדה, עם שיטות לחימה טאקטיות מגובשות, ברוח שועלי־שמשון של תש"ח. ואז, לילה אחד ב־1956, יצא למרפסת ביתו של ידידו הטוב, נתי, בפתח־תקעה, לשמע הדי־רעמים רחוקים. באופק עלו ברק־התפוצצויות. צה"ל ביצע אותו לילה את הפשיטה על קלקיליה. ואריק רגב לא היה שם.

הגעגועים הישנים ליחידת־הצנחנים נעורו בו אותו לילה.

הציעו לו תפקיד־מפתח בכוח השריון, שהלך והתגבש לקראת מיבצע־סיני. הוא התלבט ארוכות, החליט לבסוף לחזור לצנחנים, כמפקד־פלוגה באותו גדוד בו החל את שרותו הצבאי.

בלי עיטורים ואותות

חודש לאחר חזרתו לצנחנים, פרץ מיבצע־קדש. אריק צנח עם פלוגתו ליד מצבת פארקר, במיצר־המיתלה, אולם לא נכנס לקרב־מגע עם הכוח המצרי. משם הוביל את יחידתו דרך סיני עד לשארם־אל־שייך. עוד לפני שהספיק לפקד ולאמן פלוגה כפי שתיכנן, מונה לסגן־מפקד־הגדוד, בסגנו של רפאל („רפולי“) איתן. בתפקיד זה נפצע בשעת ניסוי באימונים.

חומרי־הבלה שהוצת פגע בזרועו. היה השש שיצטרכו לגדעה. לאחר סידרה של ארבעה ניתוחים ניצלה היד. אולם היא נשארה מוג־ בלת ועד יומו האחרון לא יכול היה לישרה.

כשהחלים, נשלח אריק לקורס הקומאנדו של הריינג'רס בארצות־הברית — אחד הקורסים הקשים ביותר שעוברים חיילי ארצות־הברית. הוא סיים אותו בהצטיינות, אולם חזר מאוכזב. שיטות ההשפלה והשבירה שהופעלו בקורס זה כלפי החניכים לא נראו לו כראויות לאימוץ בצה"ל. מאוחר יותר, כשחזר לקורס נוסף בארצות־הברית, התפלאו מכריו שם שאין הוא עונד את סיכת הריינג'רס — זכות השמורה רק למעולים שבחיילי ארצות־הברית העוברים את הקורס. לא היה לאריק משהו מיוחד מיוחד נגד סמל זה. היה זה אופייני לטיבעי שלא להצטעצע בסמי לים ובעיטורים מיותרים. מלבד כנפי־הצניחה והדרגות, שמר את שאר העיטורים והאותות — שזכאי היה לענדם — במגירה.

עם שובו מונה כמדריך בבית־הספר לפיקוד ומטה של צה"ל (פוי"ם), ועוד בטרם סיים את תקופת הדרכתו שם ה־ צע לו לקבל את תפקיד הסמח"ט בחטיבת צנחנים — ה־ חטיבה שלו.

עתה היה ברור לאריק לקראת מה הוא הולך: עלייה בסולם הפיקוד של יחידת־הצנחנים, כשהמטרה הנכספת היא פיקוד על חטיבת־צנחנים — חלום שאינו נפוץ ביותר בין רבי־סרנים בגיל 28.

בכל היסודיות והשקדנות האופייניות לו, התמסר להכנת עצמו לתפקיד. הוא למד את כל המיקצועות הקשורים בתפ־ קיד זה, כולל צניחה חופשית. הוא לא עשה זאת למען הדרגות והקאריירה. הוא פשוט האמין בעצמו, ביכולתו לתרום לקידום יחידתו ושיטות־הלחימה שלה. הוא אהב את עבודתו, ומצא בה את הסיפוק שביקש.

„הוא לא ידע לשנוא“

בבית, בווידה הקטנה בשיכון־הצנחנים ברמת־גן, היה אריק רגב מוצא את מנוחתו מהמירוץ הבלתי־ פוסק, בו היה נתון מאז התגייס לצה"ל.

(המשך בעמוד 18)

בניכול אויבך לא תשאח: אריק רגב ליד גופתו של איש „אליפתח" שנהרג

(המשך מעמוד 17)

בעבודה היה בעל כוח עבודה בלתי-גדולה, בעל קצב עבודה שרבים מעורריו לא יכלו לעמוד בו. הוא נחן בכוח מיוחד לעבוד ברציפות, ללא שינה במשך ימים, מבלי שתופע צלילות-מחשבתו. הוא היה מאורגן ומסודר בצורה שעוררה הערצה. כל פעולה שלו היתה מתוכננת ומחושבת זמן רב מראש. כל דבר נרשם בקפדנות, ולא נמחק עד שבוצע. הוא הקדיש תשומת-לב לפרטים הקטנים ביותר, שקצינים אחרים בדרגתו רואים, אולי, כפחות-יכבד ואינם עוסקים בהם אישית.

אבל בבית היה משתחרר מאורח-חיים מוקף צוטי זה. בבית לא רצה לעשות את הדברים שנעשה בצבא.

הוא רחץ כלים במיטבח, כיבס את הכסבים, אך לא שמר על סדר וסירב להכין ארוחה. הוא למד לבד להשתעבד לדברים: יש מכונת פרטית, אבל לא צריך להשתעבד לה ולהקפיד על נקינותה, ואין חובה לצאת לטייל עימה. הוא אהב לשבת בחופשותיו בבית, להכין שיעורים עם הגדולים שבשלושת ילדיו, שרון ורונית, לטפל קצת בגינה — אבל גם כאן לא מתוך השתעבדות לדשא ולפרחים.

יצאות לבילויים, כמו בתיקפה או מסיבות, היו זכרים נדירים בחייו. המרכז החברתי היה בביתו, לשם היו באים חבריו ופיקודיו, מאזינים בהערכה לסיפוריו ויוצאים מהופ"נים מהשפעת אישיותו.

היו שכינו אותו "ג'ון קנדי של צה"ל", בשל החיוך שלא סר מעל פניו, והזוהר שהקרין סביבו.

היתה לו שפה מיוחדת, וכינויים מיוחדים שהדביק לאנשים בסביבתו. כך, למשל, היה נוהג לפנות לאנשים בביטוי "מון-אמי" (ידיד; בצרפתית). לנהג קרא "חביבי", ולפיקודת במטהו "מיידלאן". הנשים בסביבתו היו תולות בו מבטים חולמניים, והקשוחים שבגברים שבפיקודו, עד אחרון הטב"ח, לא היו מהססים להתחרות: "את הגבר הזה אני אוהב!" מעולם לא התרחת. מעולם לא גער ונוף באנשים על לא סיבה. כשאחד מקציניו לא עמד בקצב-עבודתו, ואריק העיר לו על כך, לא יכול היה להירגע לאחר-מכן. הוא חזר הביתה, הרים טלפון והתנצל.

"הוא לא היה מסוגל לשנוא, לרכז או להשיי מיין", סיפרה אילנה אשתו. "הוא נתן לכל אחד קרדיט, עד שהוכח ההיפך."

הקול נאלם במלחמה

בתפקיד מפקד-גדוד טיפס אריק במהירות לתפקיד סגן-מפקד-חטיבה — סגנו של רפול. וכשלב בקידומו, לקראת קבלת חטיבה לפיקודו, היה עליו למלא תפקיד של קצין-מטה בכיר מחוץ ליחידתו. כך מונה או לקצין המיבצע של פיקוד-המרכז.

בתפקיד זה התחיל מטביע מייד את חותמו על תוכניות המלחמה הפוטנציאליות, שכמותן קיימות בכל צבא. הוא תיכנן מחדש ושינה את תוכניות המלחמה העלולה לפרוץ בגזירתו, והוא עשה זאת בדרך הקשה, לא על-גבי כפות בלבד, אלא תוך סיוור בשטח.

ואז פרצה המלחמה, כשכוחות-צה"ל בגזרת פיקוד-המרכז מגשימים הלכה למעשה את תוכניות-המלחמה של אריק וכשהוא מפקח על הביצוע ממטה-הפיקוד — מבלי לישון לרגע.

בשלב מסוים היה צורך להביאו לבית-החוריים, כדי לטפל בקולו שנאלם.

בשלב זה כבר ידעו הכל מיהו אריק. זכרו אותו לא רק כמנחם מנהיג מזהיר בתחום הצבאי, אלא גם כמפקד המסכן את חייו במתן דוגמה אישית בשדה. ערב מלחמת-ששת-הימים, בעת תקרית עם הלגיון הירדני ליד בוחן, נסע חייל דרוזי וגשאר שוכב בשטח, תחת אש-הירדנים. אריק עצמו התנדב לחלצו, וחל תחת אש וגרר את הפצוע אחריו, למקום-מיבטחים.

אחרי המלחמה, בעומס האחריות והבעיות שהוטלו עליו בתורף תפקידו, חל שינוי באישיותו. נראה היה כאילו התכבד לפתע בהרבה שנים.

הוא נהג לשתף את חבריו ופיקודיו בהתייעצויות מכריעות, כשהוא מתוודה בפניהם במי-בוכה: "חברים, אני רק סגן-אלוף, ופה אני צריך להחליט החלטות בינלאומיות!"

היה זה הוא שתיכנן אישית אך מערר-ההגנה של צה"ל בביקעת-הירדן. הוא תיכנן כל מוצב ועמדה, כשהוא לומד את השטח בצורה פנומנאלית. די היה לציון בפניו אתר כלשהו בשטחים המוחזקים, כדי שיעיר מיד בעל-פה תמור-נה של השטח וסביבתו הקרובה.

כך, למשל, אם ציינו בפניו כי היתה היתקלות בתאדי פלוגה, היה אריק פולט מיד, כבמכשיר אלקטרוני, את תיאור השטח: מימין יש מערות העלולות להתחמק מקום-מיסתור לחבלנים, ומשמאל יש באר-מים.

הוא עצמו היה יורד לבדוק את המוצבים, עד לבדיקת שטח-אש של עמדת-מקלע. ובצד דאגתו לפרטים הצבאיים, לא שכח את החיילים.

אם שופרו תנאי-חיהם של חיילי-צה"ל כי ביקעת-הירדן, היתה זה לא מעט הודות למא-מציו הבלתי-נלאים של אריק.

חייו של שבו — קדושים

מן קצר לאחר מלחמת-ששת-הימים הוצע לו לקבל את הפיקוד עליו חלם: פיקוד על חטיבה במילואים. אריק דחה את ההצעה. הוא רצה בחטיבה, אבל בחטיבה שלו, בתפקיד פעיל בקרב.

אייאמשר היה לסרב לו.

הוא ירד לביקעה. איזה ביזבוז, שנבר יטה כזה יהיה

בביקעה! אמרו הפקידות במטה פיקוד-המרכז. "בחדש ה-ראשון אני מסכימה לא לנדנד לך לבוא הרבה הביתה", אמרה לו אילנה, אשתו. הוא בא הביתה רק בשבתות ולפע-מים קצץ פעם גם באמצע השבוע.

חלק מעורריו בחטיבה לא הכירוהו קודם לכן. אחד מהם, קצין-המיבצעים גדי מנלה, התייחס אליו בהסתייגות. "רפול היה עושה ככה", רפול היה אומר כך, "היה מזכיר לו. אבל תוך זמן קצר רכש אריק גם את ליבו של הסגן מנלה, לוחם קשוח ביותר שהפך שמדבר בביקעת-הירדן. עתה היה אריק רגב ממונה באופן ישיר על לכידת-החבלנים ועל משמרה-הירדן. הוא השתתף אישית במירדסים. אבל שוב, היה זה הצד המקצועי שבו שגרם לו להצטיין בפעילות זו, לא הצד הריגשי.

"הוא לא שנה אותם שינאה עיוורת", נזכרת אשתו אילנה, "הוא התייחס אליהם, אל החב-לנים שחצו את הגבול כדי להרוס ולהשמיד, כאל יצורים אנושיים."

פעם, בשעת-מירדף, נפצע אחד מחייליו. אחר-כך, כשבא הביתה, סיפר לי אריק: כשנפצע החייל התמלאתי זעם, רדפנו אחרי האלימות שירה בו, ותפסנו אותו. כשראיתי אותו עזוב ומתחנן על חייו, לא יכולתי לעשות לו דבר מלבד לרדם עליו.

"הוא היה קיצוני במירדפים, אבל ברגע בו הרימו ידיים ונכנעו — הוא שינה את כל יחסו אליהם."

המלחמה בחבלנים לא היתה בעיניו משימה ריגשית, אלא משימה מיקצועית. "הוא רצה להגיע למניעה מוחלטת של חזירות-חבלנים, ויחד עם זה להימנע מפגעים בין חיילינו", סיפרה אילנה.

"כשאני משתתף במירדף, יש פחות ניפועים", היה אומר לי בדרך זו היה משכנע אותי לא לנדנד לו על הנשמה, שיותר ולא יסתכן במירדפים."

"תראי כמה שהוא מבסוט"

יום השבת, בו עמד להשתתף בחגיגת יום-ההולדת לבתו, הונוק למירדף אחרי חוליית-החבלנים שלכדה והושמדה במטע הבנוית ליד יריחו.

אחרי חיסול החוליה באו קצינים בכירים לבקר את החיידה. "חברה, רטן אריק, מה אתם רוצים ממני? היום יש יום-ההולדת לבת שלי. תנו ללכת הביתה."

בערב הגיע הביתה, עייף, שרוף משמש, מאובק, כשהזיעה היבשה מטביעה פסים לבנים בגב חולצתו. "אני מרחמת עליו", אמרה ידוה לאילנה למראהו.

"אין לך מה לרחם", השיבה לה אילנה, "תראי כמה שהוא מאבסוט."

כמה פעמים ניצל אריק כימטט בנס מפגיעה, בשעת מירדפים. ולבסוף היה זה האיש ששיכלל את שיטות-המירדף, שהעלה את הרמה המיקצועית שלהן, ושהפך אותן לאמ-צעי היעיל ביותר במלחמה נגד החבלנים — אשר נפל עצמו בשעת מירדף.

דרך מותו הוכיחה עד כמה צדק בחייו — כאשר הטיף לייחס אנושי והגון לאויב הנכנע. אויב שאינו בטוח כי חייו יינצלו, אם ירים ידיים, הוא אויב הלוחם עד טיפת-הדם האחרונה, הגורם לאכזריות מיותרות.

אויב כזה היה האיש שהרג, בצורה אחד ויחידה, את אריק רגב ואת גדי מנלה. אחרי שחוליתו כבר חוסלה, הסתתר חבלן זה. תחת להיכנע, הוסיף להילחם — להרוג וליהרג.

היתה זאת, אולי, התשובה הטראגית ביותר לכל אותם הדורשים הפעלת פסק דין מוות נגד החבלנים.

אריק רגב: המחיר

נפלו סימל איש-השנה של תשכ"ח לא רק את המ-סירות ללא-גבול של חיילי צה"ל, ואת התפקיד הקשה המוטל עליהם בעיקבות המלחמה, אשר המדינאים לא הצליחו לסיימה.

הוא סימל גם את המחיר היקר של מלחמה זו.

בתקופה אחרת, בארץ אחרת, היה אריק רגב לומד בטכ-ניון, הופך בונה-גשרים גדול, מנצח על מיפעלי-ענק המב-אים חיים וקדימה לחברה האנושית.

בישראל של תשכ"ח, נמשך איש כמו אריק רגב — מרצון או שלא-מרצון — אל הגוף החשוב ביותר במדינה, צה"ל. מלאכתו היא מלאכה-המחמת, כדי להגן על החיים. מיפעלו אינו מיפעל הבונה גשרים, אלא השומר ליד הגש-רים ההרוסים.

אריק רגב, האיש שלא ראה קדושה בצבא אלא בחיי אדם, ידיר ואוויב; האיש ששנא עיטורים וגינונים חיצוניים; האיש שידע לאי-הוב ולא ידע לשנוא — היה האיש שסימל את ישראל בתשכ"ח, פניה הבלתי-מעוותים של מדינה במלחמה.

עם קבוצת המיקוד שלו, בשטח בו נערך הקרב עם החבלנים, כשהם צופים אל המצוק ממול (חץ ב') שם נערך הקרב, ממתניים למסוק שיעבירם לשם. מימינו של אריק נראה כורע גם סרן גדי מנלה, שנהרג עימו.

זאת היא תמונה מיוחדת במינה. היא צולמה דקות מעטות לפני שאלוף-מישנה אריק רגב וסרן גדי מנלה מצאו את מותם, בשעת מירדף אחרי חבלנים בביקעת-הירדן. בתמונה למעלה (מסומן בחץ א') נראה אריק

נערת אדר:

דוגמנית ליאורה לפידות

ליאורה לפידות, דוגמנית ידועה, נראתה כאן בתפקיד נערת אדר. היא עומדת על חוף הים, לבושה בלבוש קיצי, ונראתה מאושרת. לפידות היא אחת הדוגמניות המובילות בישראל, והיא נראתה כאן בתפקיד נערת אדר. היא עומדת על חוף הים, לבושה בלבוש קיצי, ונראתה מאושרת. לפידות היא אחת הדוגמניות המובילות בישראל, והיא נראתה כאן בתפקיד נערת אדר. היא עומדת על חוף הים, לבושה בלבוש קיצי, ונראתה מאושרת.

ליאורה לפידות היא אחת הדוגמניות המובילות בישראל, והיא נראתה כאן בתפקיד נערת אדר. היא עומדת על חוף הים, לבושה בלבוש קיצי, ונראתה מאושרת. לפידות היא אחת הדוגמניות המובילות בישראל, והיא נראתה כאן בתפקיד נערת אדר. היא עומדת על חוף הים, לבושה בלבוש קיצי, ונראתה מאושרת. לפידות היא אחת הדוגמניות המובילות בישראל, והיא נראתה כאן בתפקיד נערת אדר. היא עומדת על חוף הים, לבושה בלבוש קיצי, ונראתה מאושרת.

פולחן האנליזים

כל עוד הן שרירות במלחמה, ואובדן בא להן ברגע שהן מסיימות את מלאכת הכיבוש...
לא התבוסה הרסה את ספארטה, אלא עצם פולחן המלחמה. הוא הרס אותה — מבפנים.

פרוסיה: עם לבדד ישכון

דוגמא המודרנית של פרוסיה מדגימה עוד יותר את סכנת הפולחן המלחמתי, המוריד עם שלם מפסיו ההיסטוריים.

פרוסיה נולדה במעשה של התנהלות. מכל רחבי גרמניה התקבצו אבירים, על-פי מתכונת שלמדו במדינת-הצלבים בארץ-ישראל, וכבשו אדמות במזרח. כך נשתלה החברה הנחלתית הפרוסית, שחיה על המחרשה והחרב באיזור-ספר — שהפך במהרה לליבה של אירופה.

מה שנכבש בחרב, היה צפוי להשמד בכוון החרב. פרוסיה, כמו גרמניה כולה, הפכה לשדה-קרב הטבעי של אירופה. צבאות זרים מצפון ומדרום, ממזרח וממערב, פקדו אותה חליפות, עשו בה שמות.

שום מכשול טבעי — ים או מידבר או הרים שגיאים — לא הגנו על גבולותיה. במקומו

קיום הביטחון הוא התנאי המוקדם לכל שאר מעשיה וי-הישיגה. אומה כזאת תקציב למשימה הביטחונית חלק סביר של משאביה הרוחניים והחומריים, תשלב את צבאה במקום הראוי לו בחיים הלאומיים, כשהקצין תופס את מקומו בצד המדען, המשרד, המהנדס, החקלאי והפילוסוף.

אומה כזאת רואה במלחמה רעה מוחלטת, שיש למנועה בכל שאפשר, ולסיימה במהרה כשאין אפשר למנועה.

אומה כזאת תשים את השלום בראש מאוייה, לא רק כחוש מופשט, אלא גם כיעד מדיני. היא יודעת כי שום היגיון של החרב לבדה אינו בר-קיימא.

פולחן המלחמה מוביל את קורבנותיו בדרך ההפוכה. חסידיו מתייחס אל החרב לא כאל רעה-שבהכרח, אלא כאל מכשיר-עבודה רצוי וחיוני.

הוא מטיף לאמונה כי בכוח החרב ניתן להשיג כל דבר, בנקל ובזול.

הוא מאמין, ביוזעין או בלא-יוזעין, כי המלחמה מטהרת את נפש-האומה. הוא רואה בנושא-החרב את האדם העליון, ובכל שאר חלקי האומה אברים נחותים.

פולחן המלחמה הוא סביב-משך שקל להשיג תעבורה, סם ההורס את קורבנו ומכניאו אל אוברנו הבלתי-נמנע.

ספארטה: בגלל השטחים המוחזקים

בית הדוגמאות בהיסטוריה לכוחו של פולחן המלחמה לכבוש ולהשחית עמים חזקים ועטוריה-הילה. שניים מן הבולטות בהן הן הדוגמאות של ספארטה העתיקה ופרוסיה החדשה.

גדולתה ואסונה של ספארטה מקורם היה בכנייה של התנהלות.

במאה השמינית לפני הספירה לא הספיקה הקרקע של יוון לאוכלוסייה היוונית, שהתרחבה במהירה. רוב ערי-יוון מצאו את הפיתרון בהתיישבות מעבר-לים, ייסדו מושבות בחופים זרים.

בני-ספארטה לבדם הלכו בדרך אחרת: הם התנפלו על עם שכן, בני מפניה, שהיו יוונים כמוהם, וגזלו את אדמתו.

במלחמה הראשונה, בת 16 שנים, ניצחה ספארטה ו-כבשה את אדמת מפניה. אך החזקת השטחים הכבושים היתה קשה יותר מכיבושים. בני-מפניה התקוממו נגד הספרטאים, והמלחמה השנייה, בת 30 השנה, היתה אכזרית הרבה יותר. היא שינתה את כל דמותה ואופייה של ספארטה, כי מאותה עת עמדה בפניה משימה מתמדת: לשעבד את בני השטחים המוחזקים, ולכבוש שטחים נוספים.

מאותה תקופה החלו הספארטאים לשעבד את כל חייהם לעניין אחד: המלחמה. הם כוננו חברה לדוגמה ששימשה מקור להשראתו של אלפטון, חברה שיוונית ודמוקרטית במידה רבה, שלא שמה את הדגש על מוצא אצילי או עושר חומרי, אלא אך ורק על טיב השרות למדינה.

כל בן-ספארטה שאף כל חייו להיות חייל. פסילתו ליחידה המוכשרת היתה קלון שאין-אפשר היה לשאת בו. הפחדן חי חיי-כלבים. ילדים חלשים הופקרו למוות. החיים התרכזו כולם סביב תכונות-היטוד של חברה צבאית: חיי-ענע והסתפקות במועט, מישמעת, הקרבה עצמית ואומץ-לב. הילד נלקח מהוריו בגיל שבע, ושרת בצבא-הקבע ובחיל-המילואים עד גיל 60. הוא חי חיי-קיבוץ, דאג לריבוי הטבעי בחובה לאומית, אך לא חי חיי-משפחה של מש.

כל השאר נגנז. התרבות שנבטת בספארטה לפני כן, מתה.

לא ניתן לצעירים לעסוק באומנות, ואף לא בספורט לשמו. כל המאמצים הוקדשו למלחמה, לכיבושים נוספים, להתפשטות בכוח החרב, לזיכוי הוולת. החברה כולה הייתה מבוססת על העליונות המוחלטת של עמ-אדונים על עמ-הילידים, שעלה עליו בהרבה, במספר, ושיחי חיי-עבודה. כל בן-ספארטה בילה שנתיים בימי נעוריו בשרות-הביטחון, שתפקידו היה לרצוח ילדים מרדניים בשטחים המוחזקים, לענותם ולהטיל עליהם פחד-מוות ניצחי.

המדינה התנתקה מן העולם התרבותי והי-מיסחרי, היה כולה כמיבצר צבאי.

ספארטה חיה על החרב. היא נחלה ניצחונות מפוארים, אך מבחינה תרבותית ואנושית לא היתה אלא פגר חי. ברגע שנתקלה באויב בעל עליונות צבאית, נשברה ספארטה. אך עוד לפני כן התפוררה מבחינה מוסרית. עם ריבוי השטחים הכבושים שהיה עליה להחזיק בהם, גברה השחיתות של החיילים המפוארים, שהפכו לפתע מושלים צבאיים, והשם המהולל של ספארטה נמרח בכוכ של פרשות שחיתות ועריצות ללא-ספור.

את סיכום פרשת ספארטה כתב אריסטו הגדול: "אל להם לעמים להתאמן באמנות המלחמה במגמה לשעבד את שכניהם... היעד העליון של כל שיטה חברתית צריך להיות לעצב את המוסדות הצבאיים, כמו שאר מוסדותיה, לצורכי-הם של ימי-שלום... מדינות צבאיות מחזיקות מעמד רק

ומה המוקפת אויבים חמושים מכל עבר, והנאלצת להיות נכונה בכל עת להגן על עצם קיומה — שתי סכנות מאיימות עליה.

הסכנה האחת היא היצונית: אובדן העליונות הצבאית.

איש-השנה של תשכ"ח מוכיח כי סכנה זו רחוקה מאוד. הוא מסמל את רמתו הטכנית של הלוחם הישראלי. יעבור זמן רב עד שהחברה הערבית תוכל להעמיד מולו לוחם בעל רמה דומה.

עליונות הלוחם הישראלי אינה מיקרית. היא נובעת מן הרמה הטכנית של החברה הישראלית, מטיב השכלתה,

פרוסיה: הגנרל הלמוס פון מולטקה

מגיבושה המדיני, ומגורמים רבים אחרים, שאת כולם גילם אריק רגב בגופו.

כל עוד לא יחזור הגשק הגרעיני למרחב, וכל עוד לא יהיה חוסר-איוון משוע בחימוש; כל עוד מתמודד בשדה-הקרב אדם באדם, טייס בטיס, טנקיסט בטנקיסט — מובטחת העליונות הצבאית הישראלית.

הסכנה השנייה היא פנימית: ההתעייפות הנפשית מן המלחמה.

איש-השנה של תשכ"ח מוכיח, כי גם סכנה זו רחוקה מאוד. האדם הישראלי מתרגל לחיות במצב מלחמתי. האיש של תשכ"ח, שקרא בכל יום בעיתונו של מיקר-מיקוש, הטל-טרימונים, הפגזות, חילופי-ראש, מעצרים, מצוד ולכידות חבלנים, יכול היה להיזכר רק בתמיהה באיש של תשכ"ו, שמיקרים מעטים של חבלה והפגזה בגבול הסורי הוציאוהו מכיליו, עד כי המצב נראה לי בלתי-נסבל, וקמה הדרישה למלחמה כדי לחסלו.

לא היה קיים כל חשש כי בעתיד הנראה-לעין יתעייף האדם הישראלי מן המלחמה.

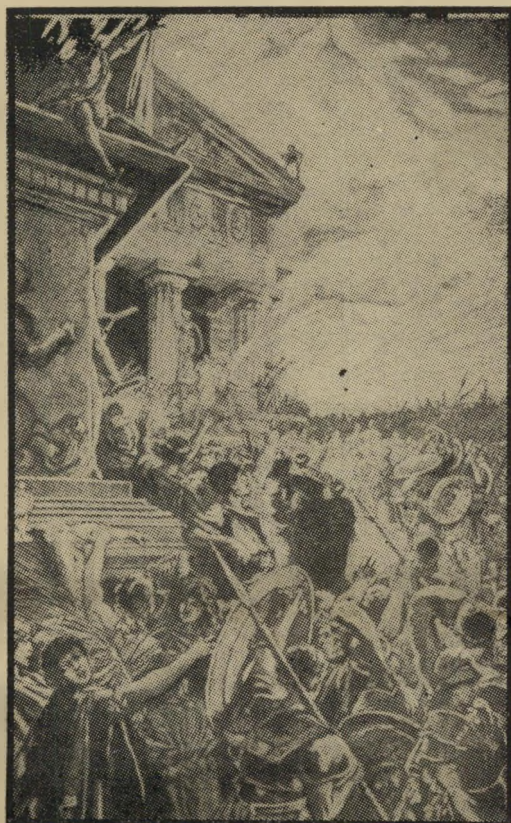
החטא הקדמון: פולחן המלחמה

אלם דווקא מפני ששתי סכנות אלו לא היו קיימות, נוצרה סכנה שלישית, שהיא גלויה פחות, אך מסוכנת הרבה יותר לבריאותו של עם וכושר-קיומו, בטווח ארוך. אומה החיה במתח מלחמתי יומיומי, שיש לה עליונות צבאית בלתי-מעוררת, ושאינה מתעייפת ממשומותיה ה-בטחוניות המתרחבות, אורב לפיתוח חטא קדמון:

הפיכת המלחמה עצמה נושא לפולחן.

זהו החטא הקרוי בלשון העמים "מיליטריזם" — להבדיל מן הגישה המאוזנת של אומה בריאה לצבאה ולביטחונה. **פולחן אלילי זה, שנותניו כשנות התרבות האנושית, הוא דרם מדיניות גדולות רבות יותר מאשר התבוסה הצבאית.**

כי בעוד שהתבוסה נוטה להמריק את המובס, במקום או במאורח, ולעוררו למאמץ-יתר בכל השטחים, משפיע הפולחן המלחמתי בכיוון ההפוך: ריכוז כל חיי-האומה במאמץ אחד, בעיקרו עקר ובזבזני. הגישה הביטחונית הבריאה היא זו של אומה היודעת, כי

ספרטה: הנצחון הגורלי על מפניה

הקיומה פרוסיה מכשול של אדם — צבא בלתי-מנוצח.

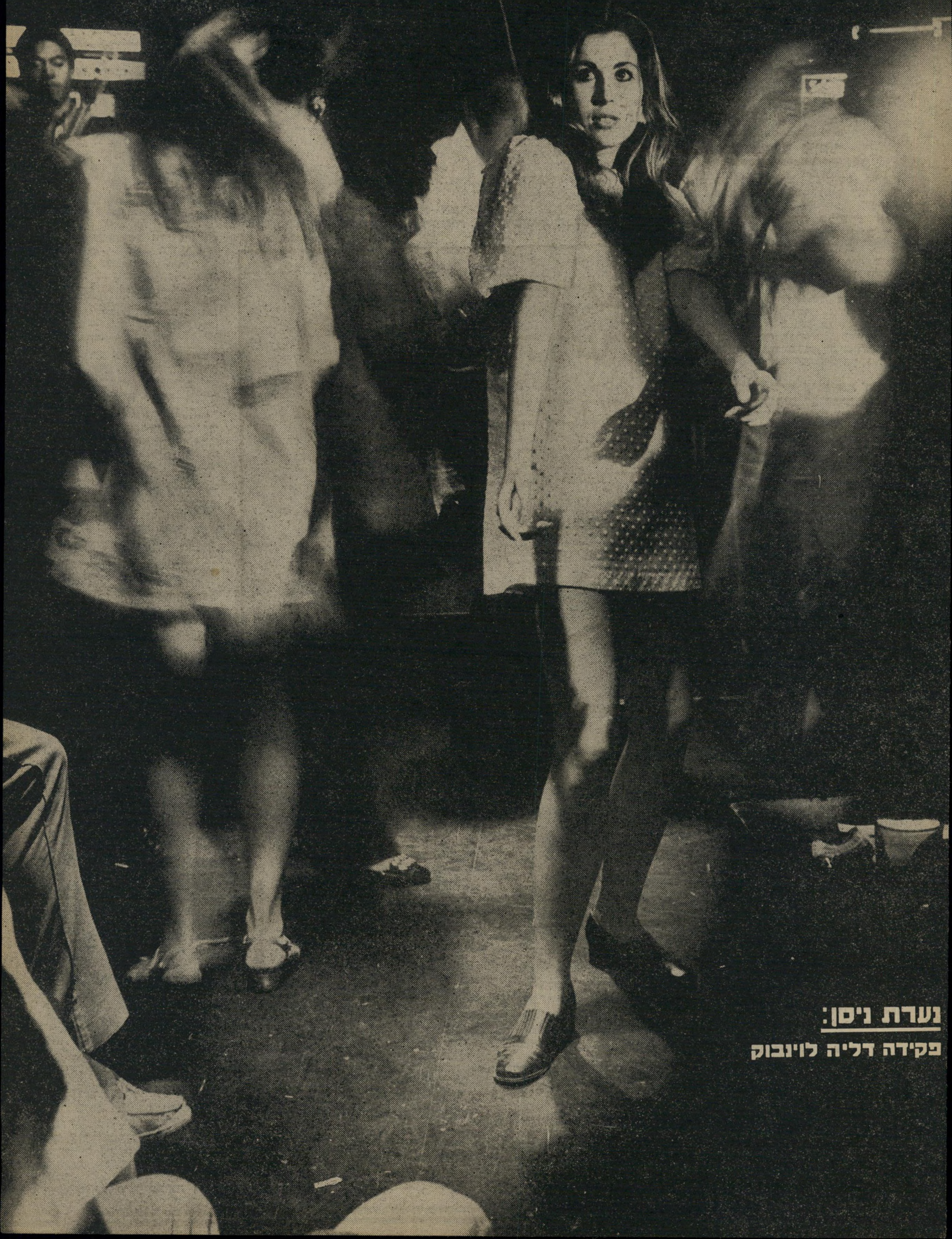
היא חישלה צבא מפואר, שגילם את התכונות החיוניות של הקרבה עצמית, גבורה ומישמעת. הכל הסכימו שהחייל, המוכן להקריב את חייו למען הכלל, הוא האיש החשוב ביותר במדינה — מכיוון שהוא שאיפשר לכל האחרים לחיות ולפעול. כדברי החרוז הפרוסי: "החייל / הוא האדם הטוב במדינה".

מה שהיה כורח בתחילתו, הפך במהרה לפולחן. כל משאבי-המדינה הוקדשו לטובת הצבא.

הוגי-הדעות, הפילוסופים, המדינאים — כולם נכנעו ל-חיילים, סגדו להם ושרו את תהילתם. המדינה כולה, שהפכה אל-עליון, לא היתה אלא מיסגרת לצבא. בארצות אחרות יש למדינה צבא, אמר מיראבו הצרפתי, אבל בפרוסיה יש לצבא מדינה. כל נער פרוסי חלם משחר ילדותו להצטרף לגדודים המפוארים, להצטיין ולמות למען המולדת.

אחרי שהיתה זמן רב קורבן לשכניה, הפכה פרוסיה סכנה לקיומם, הילכה אימים על אירופה כולה, כשהיא מכלה את זעמה פעם בשכן אחד ופעם באחר.

גדול המציאים הפרוסיים, הלמוס פון-מולטקה, מנצחו של (המחשך בעמוד 22)

נערת ניסן:
פקידה דליה לויבוק

„שלוש נצחי הוא חלום, ואפילו לא חלום יפה... המלחמה מפתחת מידות יפות...“

(המשך מעמוד 20)

נאפוליון השלישי, ביטא את רוח המדינה כולה במכתב מפורסם: „שלוש נצחי הוא חלום, ואפילו לא חלום יפה. המלחמה היא חלק בלתי-ניכר של הסדר העולמי של אלוהים. במלחמה מתפתחות המידות היפות ביותר של האדם: אומץ לב והקרבה עצמית. נאמנות לחובה והתמסרות שאינה נעצרת על טף מסירת החיים עצמם. אילמלא המלחמה, היתה החומרה מציפה את העולם.“

בימי הרייך השני, ערב מלחמת העולם הראשונה, הגיעו הדברים לידי קאריקטורה. מנהלים כל-יכולים של מיפעל-ענק עמדו על כך שיפנו אליהם בלשון: „אדוני הסרן“, פרופסור רים מהוללים חתמו על מכתביהם בנוסח „סגן (מיל.)“. רוב שירי העם והנוער היו מוקדשים לגבורה ולמחמה. והעולם כולו התפעל בצחוק כאשר עברייני-מועד, שרצה לשים יד על טופס של דרכון, קנה מדים משור משים של סרן, העמיד תחת פקודתו כיתה של חיילים שעברה ברחוב, נסע עימה לעיר קופניק ואסר את כל חב"י העירייה — מבלי שאיש יעז לפקפק בקדושת המדים.

כאשר הביא פולחן המלחמה לאובדנה של המבונה הצבאית הגרמנית במלחמת העולם הראשונה, נשברה הרוח הפרו-סית וגלשה לתהום הזוועה.

מטורף אוסטרי, שהטיף למלחמה כי ייעוד עליון לחיים, השתלט על המדינה הפרוסית-גרמנית ועל צבאה, הוביל את „הרייך השלישי“ לסטאלינגרד ולאוש-חויץ.

חלק מהשראתו באה מן הרוזן הארי טלקי, בנאומו מוסוליני, שכתב באנציקלופדיה האיסלקית, בערך „הדוקטרינה של הפשיזם“: „המלחמה בלבד מבאה את כל הכוחות האנושיים לשיא התפתחותם, ומטביעה חותם של אצילות על העמים המחוננים במידות הטובות הדרושות כדי להביט בפניה.“

האורגיה של „ישראל הצבאית“

בישראל של תשכ"ח, הרים פולחן המלחמה את ראשו, לראשונה הוא היה עדיין רחוק מלהשתלט על המדינה. אך הוא הפך סכנה מוחשית. לא היתה זאת תולדה של המלחמה עצמה. אחרי הניצחון המרהיב של ששת הימים, שהיה צמוד לחרדה העמוקה שידקמה לו, היתה התגובה הראשונה הפורקה.

מייד אחרי המלחמה, הציפה את המדינה כמיהה עמוקה לזינום, ותקווה גדולה — נאמי ביות במקצת — כי הנה יבוא השקום מעצמו. האשלייה העיקרית ביותר בעולם, שאפשר לרכוש שקום בכוח החרב, ריחף עליה המדינה כולה.

הכל סברו כי הניצחון — שייצר עיר מות ישר עם ערביי פלסטין — מהנה הזדמנות היסטורית להיבדלות, להבנה, לכריתת ברית. אפילו אנשים כמו משה דיין נגרפו תחילה בורם זה, העמידו פני רודפי-שקום מושבעים.

הציבור האמין כי הנה תפתח ממשי-תו במיבצע גדול ליישוב הפליטים, שתמש בהישג הניצחון כדי לקנות

שקום, שתנצל את ניצוצות ההתפכחות שנדלקו בעולם הערבי.

אולם שלב זה עבר, סמוך לראש השנה תשכ"ח החל שלב חדש.

זהו שלב של התיאשות מן השלום — והי זילזול בשלום.

בלב רבים ניצצה המחשבה: „בעצם, בשביל מה לנו השלום? מה הוא יתן לנו? מה רע לנו עכשיו?“

ומכאן רק צעד קטן להיחרהר הבא: „טוב שאין שלום. כי כך נחזיק בכל מה שכבשנו. ואם הערבים ימשיכו, יתנו לנו הזדמנות לכי בוש עוד שמונים.“

והאשלייה הישנה: „אם נכבוש את עבר-הירדן, או את קאז'רה, או את דמשק, יתפכחו הערבים סוף-סוף ויעשו שלום.“

הסימנים של פולחן המלחמה רבו מיום ליום. הציבור

ליצור הילה לכלי-הרג ומכשירי-השמדה, נחשבת לשיא הטעם הרע. בתשכ"ח היא היתה טבעית לגמרי.

אולי הסימפטום המבעית ביותר של המחלה היה גל מכתבי הקוראים שהופנו למערכות העיתונים, אשר תבעו את חידוש עונש-המחמה במדינת-ישראל. כל פסיכולוג מתיחל יודע כי הכמיהה לעונש-מחמה היא תופעה טיפוסית ביותר של מופרעות נפשית קשה. בכל חברה יש מופרעים, גם בקרב האנשים השקטים היושבים בבתי-הם. אך כאשר מופרעים אלה הופכים את עצמם לדוברי-ציבור, ומתקבלים בתור שכאלה, הרי זה אות אזהרה.

ישראל עשויה להרוויח שמונים — ולאבר תוך כדי כך את נפשה.

המאורע המרגש ביותר

אלה היו סימפטומים חיצוניים, מפורקים, לחופעה עמוקה יותר. פולחן המלחמה חדר עמוק יותר לגוף הלאומי.

בשטח המדיני החלו בולטות קבוצות ואגרי דות, שעוד לפני שנתיים היו שייכות לשוליה-המדינה.

איש כמו אורי-צבי גרינברג, שהטיף במשך שנים לפיזור הכנסת ולהקמת דיקטטורה צבאית, נתקבל כשותף רצוי ליוזמות מדיניות של נכבדיה-הממסד. איש כמו ד"ר ישראל אלדד-שייב, המטיף מזה שנים מסה של מלכות-ישראל הכוללת את עבר-הירדן, סוריה, לבנון ונתחים מצריים, סעודיה ועיראק, הפך דוברם הרישמי של איליהון ואלופים (מיל.).

הדבר סחף עימו את העסקי נים, הזקוקים לבוחרים. אנשים בעלי דיעה מתונה ושקולה גנזו אותה, השמיטו בפומבי נאמי מי תופים וחצוצרות. הדמאגוגים גיבס למיניהם חילכו אימים על כל הבמות.

לוי אשכול, שנחשב כל השנים ליונה שביונה, התנגד נמרצות אף ליישובו של פליט ערבי בשטחים המוחזקים. אף עסקן אחד מאנשי-השילטון לא העז לתת גיבוי למושל הצבאי, כשזה ביקש לסלק מחברון את המתנחלים שרימו אותו ושהפריעו לו במילוי תפקידו הקשה.

נוצר תקדים — שמו שמדבר בשם הלהט הלאומי הקיצוני ביותר עומד מעל לחוק, ואין החוק חל עדיין.

אופייני לתהליך היה, שוב, משה דיין. דמותו המתונה של ראשית השנה נעלמה בהדרגה, ומתחת למעטה זה נתגלה איש הדוגל בכוח-החרב כמכשיר שאין לו סייג. בנאום החשוב ביותר של תשכ"ח, בפני כינוס של נוער איחוד הקבוצות והקיבוצים ברמת-הגולן, השיג מעד דברים שעלו על כל חלומות אנשי „ארץ-ישראל השלמה“, ואף של „מלכות ישראל“. הוא פיתח בו רעיון של התישטות-מתמדת, ללא כל גבול, דור אחרי דור, כשכל דור כובש שטחים חדשים, ומביא יהודים חדשים להתנחלות בהם, בלי הגבלה של שטח וזמן, עד סוף כל הדורות.

דיין לא הסתפק בכך. בראיון בטל-וויזיה הבריטית, שהתפרסם בעיתון ידיעות אחרונות ב-25 באוגוסט, לקראת סוף תשכ"ח, אמר דברים המזכירים את הפסוקים של מולטקה, דבריו של איש הרואה במלחמה כמטרה בפני עצמה:

שאלה: מה יחסך למלחמה?

דיין: זהו הדבר המרגש והמרהים ביותר בחיים. זוהי חזיונה נוראה ודראמטית, אך מרשימה מאוד, יותר מכל דבר אחר בעולם. זה דבר איום ונורא, אך הוא מאפשר להבליט תכונות נפלאות ביותר, כמו גבורה, הקרבה עצמית, או חירוף-נפש להצלת הכול.

שאלה: האם אתה חש שהמלחמה משפיעה עליך כסטיין (חיידק והשיב)? מעולם לא טעמתי סם, ואפילו אינני שותה... המלחמה היא שיא ההתרגשות. אחרי הקרב אתה זוכר את המלחמה כמה שהיה המאורע המרגש ביותר בחיים. כמו, למשל, כשאתה זוחל לעבר טנק של האויב, ואתה יודע באותם רגעים שהבירה היא: „אתה או הוא.“ ובראיון אחר, עם מעריב, ערב יום-העצמאות, אמר דיין על חזיון-שלום חתומים עם ארצות-ערב, כי לפי שעה הם יעלו במחיר גבוה מדי:

„אני מתפלל שדא נגיע ליום זה!“

המלכות של חולשת-האויב

מי שקיווה בראשית תשכ"ח כי פולחן זה הוא תופעה חולפת, ספיח בלתי-רצוי אך זמני של הניצחון המדהים, (המשך בעמוד 24)

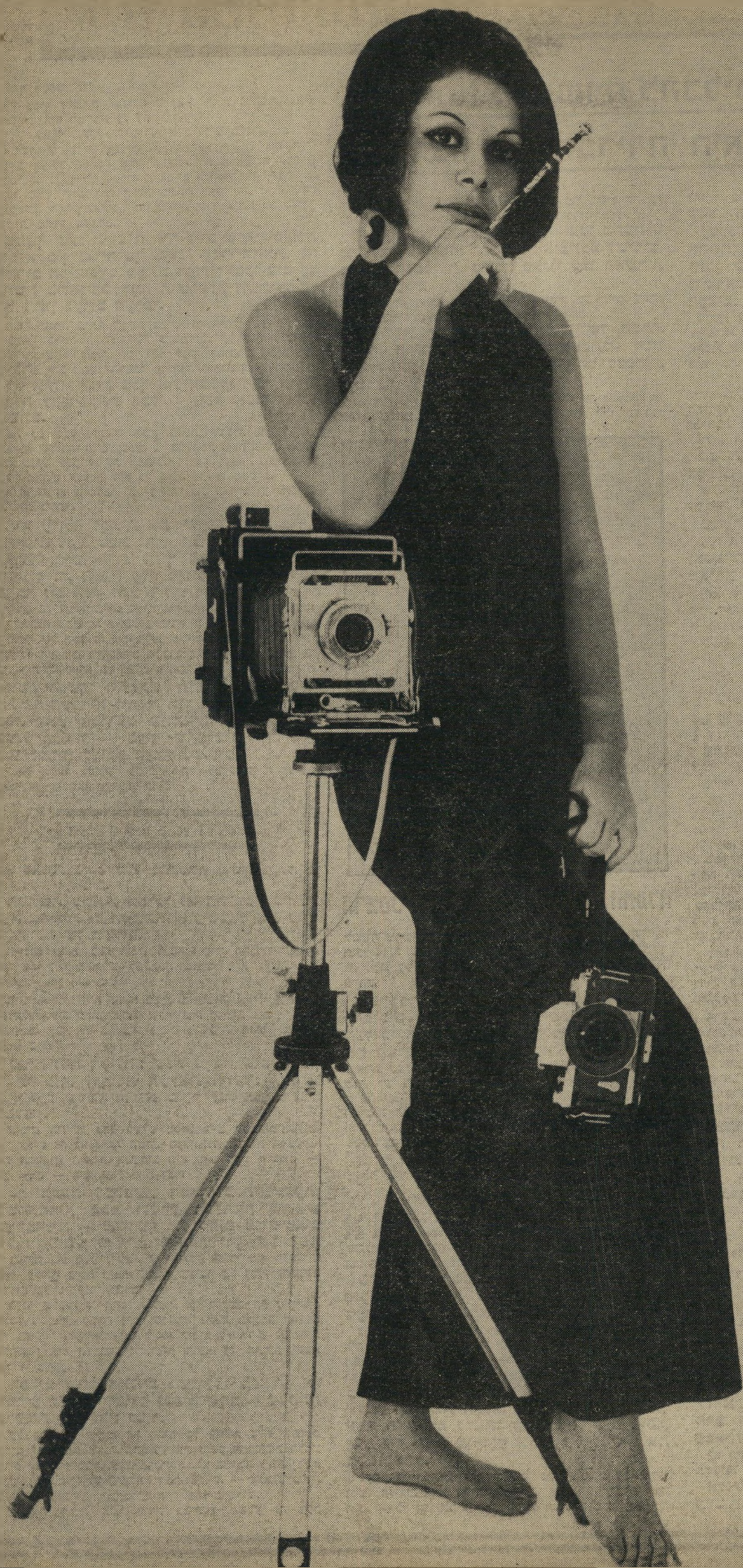

אודעת אשר-הבסחון לנוער: דבר אליו במנקים ובמטוסים

הגרועים שהופקו בסיטונות — כל אלה הצטברו לאורגיה של פולחן המלחמה, בחזיונה לא-מית עילונה ובלעדיות.

בעיתונות החלו מופיעים מאמרים חתומים בידי פלוגי „סגן-אלוף (מיל.)“, כאילו הדרגה הצבאית מבטיחה עומק פסיכולוגי או רוחב-תפיסה מעבר לכושרו של אדם נורמאלי. אלוף-צה"ל, שהיו במשך כל השנים מקופחים מבחינה חברתית וכלכלית, מצאו את עצמם — לא מעט לתמיגה ולאי-נוחיותם — אורחים מבוקשים בכל מסיבה, חגיגי החברה הגבוהה, מועדפים בכל משרה כלכלית וציבורית. בשלהי תשכ"ח התפרסמה בעיתונות מודעה של משרד הביטחון. היא הראתה ליל תמים, כבן 10, מחזיק בידו צעצוע של טאנק. היא באה לפרסם „דעך הנשק בעולם, המודרך הראשון בשפה העברית להכרת מטוסים, אוניות מלחמה, טילים ושריון.“

עוד לפני שנתיים היתה מורעה כזאת, הבאה

נערת אייד:
צלמת אלה זוהר

(המשך מעמוד 22)

נאלץ בסוף תשכ"ח להורות כי אין זה כך. הסכנה היא ממשית, והיא מאיימת על עתיד המדינה.

היו לכך כמה סיבות אובייקטיביות.

הסיבה הראשונה, והעיקרית, היתה עמדת החוגים הקרי צוניים בעולם הערבי. אחרי ההתפכחות הראשונה למחרת התבוסה, שקעו המישטרים הערביים בשיגרתם הקודמת. הם הלכו בדרך ההתנגדות הקלה ביותר, חזרו על סיסמותיהם הנקשורות, תמכו באירגוני-החבלה, שפטרו אותם מן הצורך לעשות משהו בעצמם.

במשך שנת תשכ"ח היה קיים שיתוף-פעולה הופלא בין בנייהושיך משני עבריהחזית. הי דוברים הקיצוניים בעולם הערבי יצקו מים על טחנות פולחןהמלחמה הישראלי, השתיקו כל קול מתון בעולם הערבי.

סיבה שנייה היתה נעוצה בכישלונם היחסי של אירגוני החבלה, וברמה הנמוכה של לוחמיהם. קל היה לישראלי בעל הכושר הצבאי המעולה, לבזוז לחוסר-היעילות של החבלנים, לנכונותם להישבר בחקירה ולהלשין על חבריהם. קל היה להפיק מכך את המסקנה כי החרב יכולה להשיג את הכל — נוכח אפסותו של האוייב.

מה גם שכל ישראלי הבין בשנת תשכ"ח בעיקר מפי דבריהם של האוייבים עצמם, כי במלחמת-ששת-הימים אפשר היה בנקל לכבוש את קאהיר, דמשק ועמאן, וכי צה"ל נעצר במקום שנעצר ללא כל סיבה צבאית ממשית. אולם דווקא חולשתו ואי-יעילותו של האוייב הן מלכות מסוכנת ביותר.

היא עלולה לפתות את ישראל לזכת בדרך ההרפתקות, לספוג את הכוח המוגבל של האומה הישראלית לתוך מרחב שאי-אפשר להחזיק בו, להטיל עליו משימות שהן בהרבה מעבר ליכולתו, להביא להתרוששותו.

גורם זה הביא להתמוטטות אימפריות רבות בהיסטוריה. ההשכלה הסוציאליסטית של מלכודת זו כבר החלה מסתמנת בישראל של תשכ"ח. בירושלים ובחלקים אחרים של המדינה התחילו הערבים מהשטחים הכבושים לקבל לידיהם את כל העבודות הגופניות השחורות, מחוסר ידיים עובדות עיבריות.

אם יימשך ויתפתח תהליך זה, עלולה האומה העברית ליהפך, תוך דור, לעם-שזיטים ספארטאי, המורכב מלוחמים, טכנולוגים וי מנהליעבודה — בעוד שהערבים יהיו את הפרולטריון לעוסק בעבודת-יכפיים.

קשה לתאר תהליך מסוכן יותר לבריאותו החברתית והנפשית של האומה העברית.

שלום? למי הוא דרוש?

סכנות הטמונות בהתגברות פולחןהמלחמה הן רבות וקטלניות.

הבולטת ביותר, אם כי לא החשובה ביותר, היא מדינית. פולחןהמלחמה מבטל את כוח המשיכה של השלום.

השלום נראה בלתי-רצוי, וממילא אין החברה הגנועה מקדישה עוד מאמצים להשגתו. מאחר שלא נעשה דבר להשגתו, אין הוא מושג.

איש לא יכול היה להיות בטוח, בתשכ"ח, שאילו התאמצה ישראל להשיג שלום, בדרך של יוזמה מדינית בארץ-ישראל ובמרחב, אכן היו מאמציה זוכים בהצלחה. הדבר לא היה בטוח כלל.

בטוח היה רק זה: שלא נעשה שום מאמץ רציני כזה. העמדה השלטת היתה: „אנחנו מחזיקים בשטחים. לא בוער לנו. אנו מחכים למלפון.”

אומנם הוסיפו הכל לשלם מס-שפתיים לשאיפת-השלום, אך לאיש זה לא נראה חשוב. העליונות הצבאית המבטיחה את הבטחון, החזקת השטחים היא פרס יקר, והשלום — כך נראה — אינו יכול לתת דבר.

כך הפכה המלחמה הכאה בלתי-נימנעת, כשמאחריה כבר רומזת המלחמה שתבוא בעקבותיה — כמו נוף של הרים בו נישאים רכסייהרים כגלי הים, זה אחרי זה, עד האופק. בעולם של נשק גרעיני, של מאבק אכזרי בין מעצמות ענק, עלולה גישה כזאת להביא, בסופו של דבר, להשמדה הדדית של כל עמיההמרחב.

בעוד שסכנה זו היתה בולטת, אך רחוקה, היתה קיימת סכנה ניסתרית, הרבה יותר קרובה. בשנת תשכ"ח שילמה כל משפחה בישראל קרוב ל-400 לירות לחודש לביטחון. חלקענק של ההכנסה הלאומית הוצא על החזקת הצבא וציודו בנשק.

דברים שהם חיוניים מעל לכל ספק — אך דברים שאינם יוצרים נכסים שהם — מבחינה כלכלית — ביוזבו גמור.

כל עוד אין שלום, לא תהיה כל ברירה אלא להעלות סכום זה משנה לשנה, להשקיע את מיטב המשאבים הלא-מים לא בתיאספר ובאוביורסיטות, לא בהקמת בתי-חרושת ובפיתוח המדע, לא בהעלאת רמת-החיים — אלא ברכישת מטוסים וטנקים, המתבלים תוך שנתיים-שלוש. פולחןהמלחמה אינו רואה בביובו משוע זה רעה

המלחמה מאפשרת להבליט תכונות נפלאות...

כמו גבורה... הברירה היא: אתה או הוא...

להיות קיבוצניק, אולם הקיבוצניק הטיפוסי משתוקק, משחר נעוריו, להיות לקצין.

עליונות זו של צה"ל אינה מפוברקת, אינה אחיזת-עיניים של יחסי-יכבור. היא אמיתית. יתכן שהיא הדבר האמיתי האחרון שנותר בישראל מעבר לכל ספק. מכאן כוח-משיכתו העצום.

יתכן שזהו לביבה של התופעה כולה. ישראל של תשכ"ח היא חברה רדודה. האידיאלים של אתמול מתו. הציונות הפכה לאוסף מליצות חסודות, שאיש אינו מתייחס אליה ברצינות, ואיש אינו מוכן להקריב למענו דבר. המפלגות מבחילות, ואף לאחת מהן אין רעיון שהיא דקה בו בכנות ובהתמסרות, הדת היהודית המאורגנת התרוקנה מכל ערך פנימי, והיא אימצה לעצמה את פולחן המלחמה, בצורתו הלאומית והמיליטריסטית ביותר, כתחליף לפולחן הדת.

מכל עבר קולטת אוזנו של הצעיר הישראלי צלילים צורמים ומזוויפים.

אולם הטבע האנושי אינו סובל חלל ריק. הלב זקוק לאידיאל, לגיבורים. צה"ל מספק צורך טבעי זה.

בשעה שאיש לא היה מוכן להקריב דבר דמען אידיאל אחר, בשעה שהעסקנים והרכבים ואנשייהרוח הכיוב, ולעיתים אף הגעילו, האירה דוגמתו של הקצין בלפיד באפלה.

הוא חי את תפקידו. הוא התמסר לזולתו. הוא סיכן את חייו. הוא הקריב את עצמו למען חבר. הוא קרא: „אחרי!” — המילה היפה ביותר בשפה העברית של תשכ"ח. הוא היה אישהשנה של תשכ"ח.

שיח הלוחמים של אתונה

עובדה המזוהה, המעודדת והיפה ביותר של תשכ"ח היתה בבחינת פלא:

צה"ל עצמו היה הגוף היחיד בארץ שלא סגר לפולחןהמלחמה.

בחודאי, היו גם בו גידוליפרא של שוביניזם קלידעת, הרפתקנות לשמה, מעשים הנוגדים את המוסר הצבאי. אולם בתור כלל, עמד צה"ל מעל לכל אלה. הוא התקומם נגדם. כאשר איש עשה בשדה מעשה שלא ייעשה, היו אלה חיילי-צה"ל שהתריעו נגדו ותבעו את הרחקתו.

בשעה שהעסקנים מסוגו של דיין „התפללו” בפומבי שלא יהיה חזוה-שלום, דיבר הרמטכ"ל, חיים בר-לב, על הצורך „בהסדר ופיתרון” מדיני עם העם הפלסטיני השכן. בשעה שהמדינה התמוגגה בפולחן אווילי למיצעד יום-העצמאות, הציע הרמטכ"ל לחזר להבא על המיצעד, לתת ליום העצמאות צביון אזרחי במקום צבאי.

כנגד כל המקהלה הצרודה, הדמאוגים שוחרי הסיפוח, נשמע קולו הצלול של החייל מס' 1 של ששת-הימים, יצחק רבין, שקבע בפשטות: „המיפנה ביחסי ישראל-ערב חשוב מהישגים טריטוריאליים.

אין זה קולה של ספארטה, אלא של אתונה. ובשעה שכל אלפי הפיזיונומים, הספרים, המאמרים, הסרטים והמהחזות הקיטשיים של פולחןהמלחמה, פרי ידיהם של הבלתי-לוחמים בעורף, ימצאו את מקומם המתאים בתהום הנשייה, יזכר לדורות היצירה הגדולה ביותר של תשכ"ח, שיח לוחמים — דבריהם הפשוטים והנהדרים של לוחמי ששת-הימים, שרובם הגדול הביעו כמיהה עמוקה לשלום. למחרת „המאורע המרגש ביותר”, כדברי דיין, הם לא דיברו בקולם של פרוסיה וזה דיינים. גם קולם היה קולה של אתונה.

זוהי התקווה הגדולה של המדינה — בריאותו הנפשית של הנוער, שלא ייגרף בפולחןהמלחמה, שימצא פורקן לאידיאליזם שלו במאבק לשלום, לקידמה, לתרבות ולצדק. אלה הם אותם האנשים שהקימו, אחרי המלחמה, מצבה פשוטה על גבעת-התחמושת בירושלים, בה נאמר בכתב-יד אנגלי פרימיטיבי: „צבא ישראל — כאן קבורים 17 חיילים ירדניים אמיצים, 7 ביוני, 1967.” גם זה קולה של אתונה.

הקרב הוא בלב כל אדם

תחת לכל מאורעות תשכ"ח, תהפוכותיה וסערותיה, היתה נטושה המלחמה הנסתרית הזאת — המלחמה בין פולחןהמלחמה ושאיפת-השלום, בין בניאור ובני-חושך.

היא היתה נטושה בלב המדינה, בלב כל אדם ישראלי, בלב כל משפחה, כל יחידה צבאית, כל קבוצה וכל מפלגה.

לא היה שום ספק היכן היה מקומו של אישהשנה של תשכ"ח.

אלוהי-מישנה אריק רגב, קצין צה"ל, גיבורי קרבות, היה מבניאור.

הכרחית וזמנית, שיש לעשות את הכל כדי לשים לה קץ בהקדם האפשרי — אלא מצב רצוי, מלהיב, גורמאלי.

הנשק הופך לצעצוע לאומי — כמו בתמונתו של הילד במודעה. הוא הופך אובייקט לשירים, לפרטים, לספרות, מוזבח פאנזי כמו האשרות של הכנענים.

גם זו לא הסכנה העיקרית. זו חמורה שבעתים, דווקא מפני שקשה מאוד להבחין בה ולאתר אותה.

יש גבול למשאבים הרוחניים של חברה. הנער הדינאמי, המוכשר, השאפתני, יכול לפנות לכלכלה או לציור, למדע או לספרות, להנדסה — או לצבא.

כאשר חברה שלימה נאלצת, בכורח הנסיבות, להעמיד את צבאה במרכז החייתה וחייתה, טבעי הוא לטובים בעם

הראמטכ"ל בר-לב בעמדה ליד התעלה

לבחור בקאריירה הצבאית. טבעי הוא גם שהחברה, העומדת בפני סכנה של השמדה, מעודדת את צעיריה לפנות לדרך זו, לקבל על עצמם את עול ההגנה על ביטחונה, תוך סיכון חייהם.

זהו דבר יפה וחיובי, שהתבטא בסיסמה: „הטובים לטיים.” במלחמת-ששת-הימים ראז הכל כי הטובים האלה, שהלכו לטיים, הצילו את המדינה מפני אסונות לא-ישוערי.

אולם כאשר נמשכת תופעה זו — מאונס — שנה אחרי שנה, יש בכך סכנה של דילול כל שאר שטחיההמאמץ הלאומיים. כאשר הפכו הספארטאים לעם מלחמתי, מתה התרבות של ספארטה. כלכלתה הלאומית נעצרה. אתונה הרב-גונית, שופעת התרבות והעושר, עברה על פני ספארטה מכל הבחינות.

אין חלל ריק בלב אנוש

ישיהשנה של תשכ"ח, אריק רגב, יכול היה להיות, בנסיבות אחרות, מהנדס מוצלח, מציא חשוב, אולי מדען סולל-נתיבות. הכורח של ישראל הפך אותו לחייל מיקצועי. הרווח של צה"ל עלה בהפסד המאמץ הלאומי בשטח אחר. מה שמתחיל ככורח, עלול להיפך, תוך שנים מועטות, למטרה בפני עצמה. זוהי הסכנה העיקרית, בטווח הארוך.

צה"ל הוא מוקד אהבתו של העם — לא רק מפני שהציל אותו מכלייה בניצחון כה מזהיר, אלא גם מפני שצה"ל מגלם תכונות שכל אדם הגון מעריך אותו: אומץ-לב, הקרבה עצמית, מסירות; ומכאן — גם יעילות, כושר מיקצועי ותכליתיות.

מכל הבחינות האלה, אין בישראל אף מוסד אחד המתקרב לרמתו של צה"ל. שום מוסד, שום גוף, שום מיקצוע אינו יכול למשוך את הלב כמוהו.

פעם היו תכונות אלו גלומות בקיבוצים. מיטב הנוער נמשך אליהם. אולם הקיבוצים איבדו את כוח-משיכתם בלב-העם, ואולי גם בלב בניהם. הקצין הטיפוסי אינו משתוקק

נערת סיון:
מזכירה ואוה עוזרי

שבעה עשר איש ואשה סימלו בתשכ"ח את הישגיהם וכשלונותיהם של ישראל והעולם.
הם נבחרו על-ידי "העולם הזה", תוך בחינת כל המאורעות שאירעו בשנת תשכ"ח.
נימוקי הבחירה מצטרפים לדו"ח על מצבה של ישראל בשנת תשכ"ח.

אנשי השנה

תשכ"ח

העולם

הגיבור הטראגי ביותר

היו שמות שוהרו בראשית תשכ"ח, וש-
בעליהם לא חיו עוד בסופה: **מארטין**
לותר קינג, רוברט קנדי, צ'ה
גבארה. היו שמות שאיש לא הכיר אותם
בראשית תשכ"ח, ושסימלו בסופה את ה-
מיצעד האנושי אל החרות: **אלוף-משנה**
אוג'וקבו, מנהיגה של ביאפרה הלוחמת,
מול פני רצח-עם שפל וקנוניה עולמית;
רודי דומשקה, מנהיג הסטודנטים הגר-
מניים שהבעיר את אירופה המערבית. היו
שמות ששחקו בתשכ"ח: **לינדרן ג'ונסון,**
הנשיא האמריקאי שהשניא את עצמו על
עמו במידה כזאת שנאלץ לחתור על מוע-
דותו, ושכל המועמדים משתדלים להתחמק
עתה מתמיכתו.

אך הגיבור הטראגי של תשכ"ח, בזירה
העולמית, היה אדם שלא קל לסווג אותו:

אלכסנדר דובצ'ק

אלכסנדר דובצ'ק, מנהיגה של צ'כוסלובקיה המתעוררת.

היו ימים במשך השנה כשדובצ'ק הפך
גיבור עולמי. תחת הנהגתו חיסלה צ'כוסלו-
בקה את שרידי הרודנות של הקומוניזם
הביורוקרטי, התחילה להחזיר על כנו את
שילטון החוק, התקדמה לקראת הקמת מפ-
לגות אחרות שיכלו להתחרות בקלפי עם
הקומוניסטים, פירקה את הצנזורה על העי-
תונות.

בכל אלה נדחף דובצ'ק על-ידי הציבור,
בקצב שסיחרר את ראשו. ייתכן מאוד כי
דובצ'ק הבין כי עמו מגרה את הרוסים
במידה מסוכנת. אך כשלא באה תגובה סוב-

המרחב

תפקיד מחפש גיבור

בסיפרו הפילוסופיה של המהפכה תיאר
גמאל עבד-אל-נאצר איך התהלך ה-
תפקיד הגדול של הצלת העולם הערבי וחי-
פש את הגיבור. בשנת תשכ"ח התהלך שוב
תפקיד במרחב — התפקיד של מנהיג הער-
לם הערבי — וחפשו את גיבורו. הוא לא
מצא אותו.
עבד-אל-נאצר עצמו לא היה גיבור כזה.

"היא איימה לפלוש לברית-המועצות!"

הוא פחד פחד-מוות בפני מלחמה נוספת,
השתדל, מאחרי הקלעים, להשיג הסדר ש-
יספק את ישראל — אך לא יכריח איתו
לעשות את המעשה הבלתי-פופולארי של
כניסה למשאומתן ישיר והתימה על הסכם
ישיר. בעוד שכלכלתו התמוטטה, צה"ל עמד
על התעלה, ההשפעה הסובייטית התגברה
בארצו ובריאיו מתדרדרת אף היא —
ירדה קרנו של השליט הקאהירי במרחב.

המלך חוסיין לא תפס את מקומו.
הוא התנהג באומץ-לב ניכר, אך נשחק בין
הפטיש והסדן. הוא השתוקק להסדר עם
ישראל, אך לא יכול היה לעשותו, בלי הס-
כמת עבד-אל-נאצר, וזה לא היה מסוגל
לתת אותו. צבאות אירגוני-החבלה השתלטו
בהדרגה על ארצו, ולא נותר לו אלא להשי-
לם עם הגורל ולהתייצב למאבק בישראל.

הסורים התקוטטו ביניהם, חששו מפני
הפיכה פנימית ומפני מזימות הממשלה ה-
עיראקית החדשה, שתפסה את השליטון בה-
פיכה צבאית שיגרתית, השליטה בארץ נה-

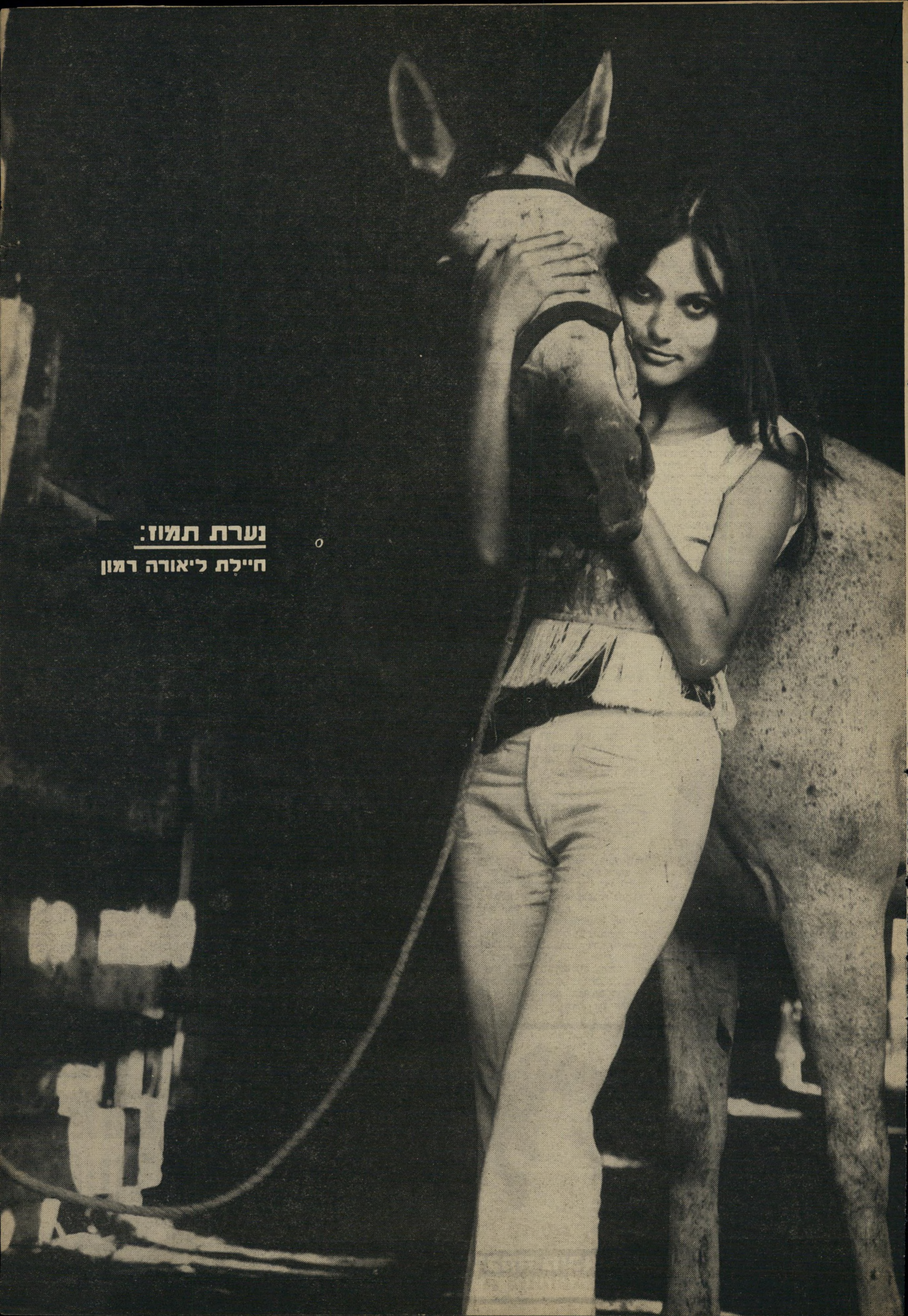
אבו עזר

ריים פלג של מפלגת אל-בעת.
כל עוד אפשר היה להסתפק במילים, היה
הזארי בומריאן האלגירי מוכן לספק
אותו. אך במיבחן האמיתי של העימות עם
ישראל — בפרשת המטוס — הוא לא החזיק
מעמד, ניכנע ללחץ והסכים לפשרה.
כך נוצר חלל ריק משמע — ולתוך החלל
הזה חדרו אירגוני-החבלה הפלסטינים, ש-
הפכו בתשכ"ח למעצמה פוליטית ראשונה
בדרגה, ולגורם הפסיכולוגי העיקרי במרחב.
שום ממשלה ערבית לא היזהר לעמוד בפ-
ניהם. לגבי מיליוני-ערבים, שמלאו יאוש
אחרי תבוסת צבאות-ערב הסדירים במלחמת-
הבזק, נראו החבלנים כמושיעים, המחזירים
ית הכבוד הערבי על כנו.

החבלן הפלסטיני הפך מלך המרחב, כפי
שהיה עבד-אל-נאצר בשנים קודמות. מפקד
אל-פתח, יאסר ערפאת, המכונה **אבו**
עאמר, היה בלי ספק איש-המרחב של ה-
שנה. שמות האסירים הפלסטיניים בישראל
— **הסטודנט תייסיר קובעה, הכושית**
מניחת-הפצצה פטמה ברנאווי, החבל-
נים הצעירים כמאל אל-נמרי וויליאם
נאצר — שניהם בניו לאמהות יהודיות
— החלו מתפרסמים במרחב ובעולם כולו.
לעומת התפקיד-ללא-גיבור, הסתובב במר-
הב הגיבור-ללא-תפקיד, השליט **גונאר יא-**
רינג. תפקידו התרוקן מתוכנו כאשר נסי-
תבר כי הערבים מוכנים להרבה, אך לא
למשאומתן ישיר, וכי ישראל אינה מיכנה
לדבר. זולת משאומתן ישיר. אולם שני ה-
צדדים היו מעוניינים לשמור על הפיקציה
של המשך שליחותו — פיקציה שאיפשרה
להם לדחות את כל ההכרעות.

נערת תמוז:
חיילת ליאורה דמון

0

הצלחה ללא תקדים

עות-הביטחון לגלות את שלוחות האירגונים הפלסטיניים הלוחמים בתוך השטחים הכבושים וישראל.

ההצלחה חסרת-התקדים שבה הוכתרה פעולה זו זיכתה את איש הש"ב לתיאור איש-הביטחון של השנה.

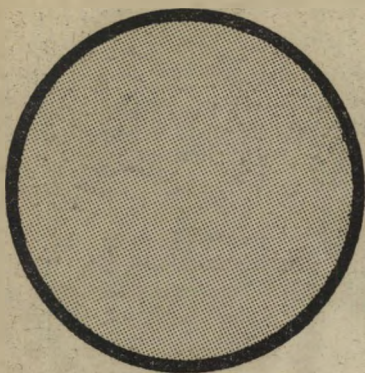
בקרבת האוכלוסייה הכבושה נפוצו שמור עות על עינויים נוראים של הנחקרים. מיך רה אחד או שניים אף הועלו בכנסת, ושר הביטחון משה דיין הבטיח לחקור. אך אנשי הש"ב עצמם הודיעו כי אין רגלים לשמועות אלו, וכי הצלחתו נובעת משיטות פסיכולוגיות, בלתי-אלימות.

כפי שניבא הרמטכ"ל, לא חיסלו הצלחות אלו את הטרור כשלעצמו. על כל חוליה שנלכדה באה חוליה אחרת, על כל כיתה

אחד הפסוקים הגדולים של תשכ"ח בא מפיו של הפרופסור ישעיהו לייבוויץ, איש הדת של השנה. הוא אמר: "המדיניות ה"רשמית" תביא למצב שבו לא יגידו עוד, הטובים לטייס, אלא, הטובים לש"ב."

במידה מסוימת כבר נוצר מצב זה כי תשכ"ח. ערב יום-העצמאות אמר הרמטכ"ל, חיים בר-לב, כי "בהעדר הסכם יפתרון לפלסטיניים" אין אפשרות לחסל את הטרור, אלא רק לצמצמו.

תפקיד זה היה מוטל, בעיקרו, על הש"ב — אף כפי שהוא נקרא רשמית, ש"ב, שרות הביטחון הכללי. בעוד שהחילום, וביניהם איש-השנה של תשכ"ח, השתדלו לחסום את הגבול מפני חזרת חבלנים מעבר לקו, היה מוטל על הש"ב ושאר זור

איש הש"ב

כשרק חיל-הים ופיקוד-המרכז ראו חילופי-מישמות, וכשתואר חוש — תתאלוף — מצטרף לדרגות צה"ל.

שרידי יהדות פולין בארצם, את המעשה הפנתי, נטשה את פולין.

הגרמנים המזרחיים ניסו להצדיק את פלי-שתם לציכוסלובקיה בטענות דומות לדברי הגרמנים הנאציים בימי מינכן, טענו כי ה"יהודים סוכני-האימפריאליזם גרמו לתנועת החופש הצ'כוסלובקית הגדולה. הם אף הצביעו על שמותיהם של היהודים, שאכן בלטו במאבקה של צ'כוסלובקיה נגד הדיקטטור רה הטוטאליטארי.

לכל התופעות האלה היה מכנה אחד משר-תף, שתאם את המסורת המפוארת ביותר של היהדות בדורות האחרונים באירופה. בכל מקום שם התקומם ציבור נגד הדיקטטורה והריאקציה, נגד דפוסים שמרניים קפואים, למען זכויות-האדם וחופש חברתי, שם עמדו היהודים — ובעיקר הנוער הישראלי — בראש המאבק.

השאלה הגדולה של תשכ"ח, החייבת לעורר מחשבה בלב כל ישראלי, היא: מדוע אין נוער מצויין זה נמשך לישראל? מדוע אין לוחמים נלהבים אלה של מחנה בני-אור בעולם ששים לבוא לארץ? מדוע החלו רבים מהם להסתייג מן המדינה, לראות בה חלק מן המערך הריאקציוני של בניחושו?

שהושמדה על הירדן באה כיתה חדשה, ואחרי פיצוץ הבסיסים בכראמה ובאל-סאלט גדל שם מיספר המתנדבים לאירגוני-החבלה. בי-היעדר מדיניות ממשלתית חיובית לפיתרון הבעיה הפלסטינית, היה ברור כי פעולת-החבלנים תגבר בתשכ"ט, ויחד עימה העומס שיהיה מוטל על הש"ב והשרותים האחרים. איש מצמרת הביטחון של ישראל לא ראה תהליך זה בהתלהבות. העברת המאמץ היעקרי של הביטחון השוטף ממיבצעים צבאיים למיבצעים מישטריים, אינו דבר שהוא עור לא ימצא פיתרון בארץ-ישראל, והשטח חים יהיו נתונים לכיבוש צבאי, ימשך תהליך זה — כשצה"ל עצמו יצטרך לקבל על עצמו יותר ויותר תפקידים מישטריים, הי-משנים את רוחו וסגנונו.

בשטח הצבאי המובהק לא חסרה הפעילות בתשכ"ח. אתגרים חדשים תבעו פיתרונות חדשים — החל מהאפשרות של עימות ישיר עם הצבא הסובייטי לאורך תעלת-סואץ, וכי-לה בחזית דוקטרינות חדשות וכלי-נשק חדשים למרחב, בעיקר למצריים.

על כל אלה ניצחה צמרת צה"ל שלא השתנתה בעיקרה מאז מלחמת-ששת-הימים,

דני כהן-בנדיט

הקשר של "זקני ציון" להשלטת הקומוניזם, המציאו הקומוניסטים הפולניים סיפורים על "קשר בינלאומי ציוני" להפלת הקומוניזם. בסוף תשכ"ח עשתה השחקנית אידה קמינסקה, שסימלה את הנוכחות של

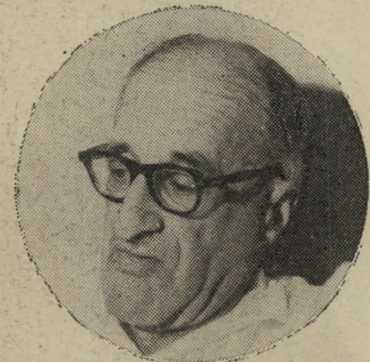
בראש בני אור

מרקוזה, גיבור הסטודנטים הגרמניים. בשני מקומות הביא הדבר לתוצאות חרות. שר-המשטרה של דרום-אפריקה הפא-שיסטית הזהיר את היהודים על כי הם "בולטים מדי" בהפגנות האנטי-גזעניות נגד המישטר הפאשיסטי בארצו. ובפולין שימש ריבוי היהודים בהפגנות למען החופש אמת-לה לאחת התופעות המזוהות והמבעיתות ביותר של השנה: מערכה אנטישמית מתוכ-ננת מצד ההנהגה הסטאליטארית — בארץ-שלא שרדו בה, כימעת, יהודים.

מערכה זו, בהנהגת מראצ'סלב מוצ'ר, שר-הפנים הפולני, הייתה הוכחה לנכונות הדיעה כי האנטישמיות היא מחלת-רוח ש-כלל אינה תלויה בנוכחותם של יהודים. בעיקבות הנאצים, שהפיצו את הסיפור על

באחד הרעיונות הגדולים של תשכ"ח, צעקו רבבות יהודים צרפתים, רובם נוצרים, במרית: "סילני יהודים גרמניים!"

יום הכר גירושו מצרפת של הסטודנט הצעיר דני כהן-בנדיט, שמוצאו גרמני-יהודי. אף היתה זאת יותר מאשר הזדהות אישית גרידא עם האיש שהנהיג את מרד הסטודנטים שזיעזע את צרפת. היתה זאת הכרה המונית, מודעת או בלתי-מודעת, כי עובדה, כי במשך כל שנות תשכ"ח עמדו היהודים בראש לוחמה-חופש בארצות רבות. רוב מנהיגי-הסטודנטים המרודים בארצות-הברית, שוחרי השלום בוויאטנאם, היו יהודים. והוא הדיון לגבי הנוער הלוחם ברוב ארצות המערב והמזרח. גם הוגה-הדיעות שהלהיב אותם היה יהודי גרמני זקן: הנרי

ישעיהו ליבוביץ

סיפק הרב הישראלי דוד שיה, שגורש מדרום-אפריקה כאשר קיים יחסי-מין עם צעירה כושית בניגוד לחוק.

בגלל קשיים רבניים. כאשר נולד הבן, שמחה הארץ כולה.

בדרך דומה הולכת אמנית צעירה אחרת, הזמרת עזיקרי, שהמתנה בסוף תשכ"ח בכל רגע ללידה — גם היא מחוץ לגשואין, פרי אהבה עם אמן ידוע-שם.

לעומת הצעירות האלה, בנות דור חדש וחופשי, בלטה האשה שהלכה השנה לי-עולמה, כשהיא מלווה חיבת הארץ: פולה בן-גוריון, דמות נשית שמרנית בהא-הידיעה, שהותירה אחריה את בעלה עירי-לא רק מבחינה מדינית, אלא גם מבחינה אישית.

במשך כל השנה באו אל האשה הישרא-לית בתביעות: ללדת יותר, להעמיד בנים לעם ולצבא. הדבר לא יכול היה לשאת פרי, כאשר רוח המלחמה היתה פרושה על הכל, מבלי שהמדינאים המתקוטטים גילו תכונה רבה למען השלום.

רבקה מיכאלי

נגד דיסקוטק דתי

לדרגה של פולחן שבטי פאגני, דת-מלחמה קדמונית, המצויה על העם הניבחר לזדים את זכויותיו של כל זולתו.

בכך סימלו המתנחלים נטייה שהשתלטה על חוגים רחבים בציבור הדתי במרוצת תשכ"ח. בכינוסים מדעיים, ששודרו בקול-ישראל, הוכיחו רבנים כי לפי דת ישראל אסור להיסוג משום שטח בארץ-ישראל — "גם לא למען השלום."

בקוטב השני ניצב הוגה-דיעות בודד, ש-לשנונו החדה היתה שקולה כנגד הסוללה המקובצת של אלף רבנים-לאומניים. היה זה ישעיהו ליבוביץ, גאון מדעית-פילוסופי, שומר-מצוות אדוק שהחריד את המיסד הדתי בחיצי לשונו. "הכותל המער-

דת ישראל, כפי שהיא מתייצבת בפני הציבור הישראלי, עברה תהליך של קיטוב. הקוטב האחד מיוצג על-ידי "המתנחלים" בחברון, שהעמידו פנים כאילו פניהם לי-חידוש הישיבה שם, אך שמטרתם האמיתית היתה להביא ליהוד העיר ולספיחה לי-ישראל, במסגרת הרעיון של "ארץ-ישראל השלמה", על-ידי שורה של מעשים פרובוק-טיביים, תהלכות חמושות ואיומים בנשק. מתנחלי-חברון, בהנהגת הרב ליינגר, לא רימו רק את מושל צה"ל, לא עירערו רק את המצב הבטחוני בהרחבתו ולא הכתיבו רק לממשלה המפוחתת לקבל את הקו של מיעוט זעיר. האסון העיקרי שהיה טמון בהם היה שהורידו את דת ישראל

האהבה חשובה מתעודה

מודע שהלילה "... וכאשר שמעה כי חייל נהרג או נפצע, עבר בה רסט: אולי זה הוא?"

לעומת גבורה מתמדת זו, גבורת-ההתיי-סה בסלידה לגילוי פולחן-המלחמה ושהיתה מהולה בכמיהה אינסופית לשלום, החחירו כל הדמויות הנשיות של תשכ"ח. אחת הדמויות האהודות ביותר בין אלה היתה רבקה מיכאלי, השרדנית החביבה, שהחליטה החלטה אמיצה: ללדת את בנה, למרות שנשואיה עם בחיר-ליבה התעכבו

הגיבורה של תשכ"ח היתה האם הישרא-לית. בכל ערב הלכה לישון, כאשר חדרה לגורל בנה המגויס מכרסמת בליבה. בכל בוקר נשלה ללידה את הילדון, או פתחה את מקלט-הראדיו, בדאגה, ליבה נתחנך ב-שמעה את המילים הגורליות: "דובר צה"ל

נערת אב:

עובדת, מקורות" נורית מקו

כל השלטון לזקנים

החיים הפוליטיים של ישראל בתשכ"ח עמדו כולם בסימן מאבק אחד ויחיד. לא היה זה המאבק החיצוני, בחזית ישראל-ערב לא חרגו הדברים מן השיגרה, ללא יוזמה חדשה וללא רעיון חדש. **אבא אבן** המשיך במישחק חסר-הערך עם **גונאר יארינג**, שכל תכליתו היתה לדחות את ההכרעות. באו"ם הצליח **יוסף תקוה** ללכוד לכמה ימים את תשומת-ליבו של האזרח הישראלי, ששמח על חדות-לשונו בחיכוכים עם הסובייטים. איש-הביטחון של תשכ"ח, **יצחק רבין**, ניכנס לתפקידו כי שגריר ישראל בוושינגטון, אך לא הצליח להלהיב את הדמיון.

המאבק הפוליטי האמיתי של השנה היה

מאבקם של זקני-מפא"י על המשך-שיטתם, מול פני הצעירים מכל הסוגים, ומול פני הפופולאריות-ההמונית של **משה דיין**.

במאבק זה ניצחו הזקנים, סיבוב אחרי סיבוב. האשה שתיכננה את כל הסיבובים, ושנחלה את כל הניצחונות, היתה אשת-המדיניות של השנה: **גולדה מאיר**.

תחילה היה על גולדה לחסל סופית את רפ"י, להכניס אותה למע"י הגדול של מפא"י — מפלגת העבודה הישראלית. (שהתביישה בראש-תיבותיה והתעקשה להיקרא "עבר" — "ה" תוך חיקוי הדוגמה הבריטית וסירוס השפה העברית). מיבצע זה עבר בהצלחה. רפ"י חזרה למפא"י, במסגרת של כניעה-כימעת-ללא-תנאי. הקרבן: אויבה הישן של

גולדה מאיר

חם ספיר, גם הוא אויב ותיק של דיין. בסוף תשכ"ח התחילה ההפיכה הרביעית, זו של ספיר עצמו, והיא כבר הצטיינה בתכונותיו האופייניות: המזימה להעלות את אחוזי-החסימה, הטלת מסי-המפלגות, ו- שורה של תוכניות אחרות, שנועדו להכשיר את הקרקע לשלטון-היחיד של המפלגה החדשה.

שאר המפלגות הוותיקות פשוט לא היו עוד חשובות — והנעשה בהן לא עניין איש. לכל היותר נועד להן בעתיד תפקיד כחיילות-עזר לסיעה זו או אחרת במע"י. מפ"ם התמוטטה לחלוטין במשך השנה, בגדה בזו אחר זו בכל עקרונותיה — כש- מגוי וגמור עם מנהיגיה הזקנים והבלעדיים, **מאיר יערי** ו**יעקב חזן**, להסתפח ל- זקני מע"י, לעבוד יחד עימם נגד הכוחות הצעירים.

לכל הקרבות והמאבקים האלה לא היתה שום זיקה להבדלי-גישות, לתשובות שונות על האתגר הגדול של תשכ"ח — מלחמת ישראל-ערב ועתיד השטחים המוחזקים. הי- חוכות הגדול על ענייני-גורל אלה לא התנהלו בתוך מע"י, וגם לא בינה ובין שאר מפלגות-החליתן הקונות, אלא בין המימסד כולו ובין הכוחות החדשים שצמחו מחוץ לתחומו — שכוחם בכנסת היה עדיין קטן מדי שיוכלו להשפיע על ההכרעות.

גולדה, **שמועץ פרס**. האיש שהרוויח: **יוסף אלמוגי**, שקפץ בעוד מועד מן האונייה הטובעת — חזרה לסיפונה של **אבא חושי**.

הדבר לא חיסל את דיין, שפופולאריותו הוסיפה לגאות, גם אחרי שקבר את עצמו, פשוטו כמשמעו, בעת חפירה ארכיאולוגית בלתי-חוקית. החלטתו המהירה, והצלחתו להחזיר לעצמו את קולו, רק הגבירו את האהדה אליו.

כדי לבלום את דיין, החליטה גולדה לפטר חלקית את **לוי אשכול** הזקן, להעביר כמה מסמכויותיו ל**יגאל אלון**, שנתמנה סגן-ראש-הממשלה — להלכה בתפקיד בכיר מזה של דיין. מהפכה זו הצליחה רק חלקית, כי אשכול סירב למסור סמכויות של ממש, והמינוי לא שינה את יחסי-הכוחות לסובת אלון, שנראה יותר מדי כנער-שעשועים של הזקנים.

או באה ההפיכה השלישית — התפטרות תה של גולדה, על מנת להכניס לתפקיד אדם צעיר יותר, לוחם ללא כחל ושרק, הרגל לדרוס כל התנגדות בכוח גס: **פינ**

(קאריקטורה של זאב ב"הארץ")

חיסול רפ"י: הנסיגה הגדולה

הכנסת

לקראת דמוקרטיה עממית

הרגע הגדול היחידי של הכנסת בכל שנת תשכ"ח בא בעיקבות הצעה לסדר-היום כי עניין רצח-העם בביאפורה. אחרי נאומי חמי שת המציעים — **אורי אבנרי**, **שמואל תמיר**, **הנס קדינגהופר**, **אמה תני** מי ושלמה לזרניק, הפרה הכנסת את מרותו של **אבא אבן**, החליטה הפגנתית לדון בעניין במליאה.

קדיש לזי

אולם זיק יחיד זה רק הבליט את האפלה שהשתררה בפארלמנט הישראלי. התרוממות-הרוח של ימיה-החירום של תש-כ"ז, שהזדיקו את הקמת הליכוד-הלאומי, חלפה כליל. המיבחן העליון עבר, אך הי- ליכוד הלאומי נשאר. במקומה של השות- פות למשימה עליונה, באה קנונייה של הי- מפלגות הגדולות לחלוקת השלל והחיסול שארית האופוזיציה.

שורה של הצבעות מבישות מסמנות את התנוונות הדמוקראטיה הפרלמנטארי. חרף התנגדותו המוחלטת של הציבור, וחתת הדעת של אנשי הבריאות והביטחון, ותוך התנגדות שרה-הפיתוח האחראי לעניין, איש- רה הכנסת סופית את הקמת רדינג ד' בתל- אביב. הנושא הזקן, **זלמן שזר**, נבחר בי- הצבעה חשאית, ובהצבעה חשאית דימה נדחה התיקון הקטן ביותר בסדר-ההגשאות הדתיים. בהצבעות גלויות נדחה הרעיון להקים בית שני ולהעביר אליו את ותיקי הכנסת, ונפסלה זכות הרפורמים להתפלל בצחא ליד הכותל.

עם הקמת מפלגת-העבודה, וחיסולה הסופי של רפ"י, גדל תיאבון השלטון וגסות פער- לתו. איש רפ"י, **השר יוסף אלמוגי**, הפך לצחוק את כל סיסמות מפלגת-המחויסלת כאשר הגיש והעביר בכנסת, במכה אחת, את חוק מסי-המפלגות, המחייב את הציבור לקיים בכספו את מנגנוני המפלגות שהוא שונא אותם. באותו מכשב הועבר בקריאה הראשונה חוק-המושבים הדורסני.

שרידי האופוזיציה בכנסת, של הסיעות הקטנות, עוררו את הועם הגובר של הרוב השלטוני. נסיגם להעלות בכנסת את הי- נושאים החיוניים של הביטחון ובעיית הי- שטחים המוחזקים, שהממשלה לא היתה מעוניינת בדיון בהם, נכלמו ביד גסה.

במשכ"ח הונף הגרון גם על המבשר היעיל העיקרי שנותר לאופוזיציה הלוחמת: השאליתה. יו"ר הכנסת, **קדיש לזר**, החל מפרש את תקנון-הכנסת בצורה המצומצמת ביותר, לתקן שאליות ואף לפוסלן, בניגוד לנוהגו שלו — ולנוהג קודמיו — בשנים קודמות. המילים האחרונות שהושמעו בי- כנסת בתשכ"ח היו דבריו של לזר עצמו, בהם מתח ביקורת על ריבוי הסיעות הקט-

הרפואה קרובה לכל לב — והשנה היה הלב קרוב לרפואה. כי תשכ"ח ראתה את אחת המהפכות הגדולות, את אחת המחלוקות החריפות, וגם את אחת הדמויות החורגות ביותר בתולדות הרפואה.

האיש היה הד"ר **כריסטיאן ברנארד**, רופא דרום-אפריקאי שהפך בן-לילה גיבור

ד"ר ברנארד

בינלאומי, כאשר הצליח לראשונה לשחל לב אדם בחזהו של אדם אחר. בעיקבותיו הלכו השנה רופאים רבים אחרים. רוב בעלי הלב-השחול מתו. הדבר הביא למתי- חת ביקורת על השיטה כולה, כי בעוד

נות בכנסת, ועל ריבוי השאליות שלהן. מכאן היה רק צעד אחד לביצוע הקנונייה הגדולה שהוכנה עלידי עסקני מע"י, תוך שיתוף עם אנשי גח"ל והדתיים: להעלות את אחוזי-החסימה לשלושה. ארבעה או חמי- שה אחוזים, כדי לחסל בכנסת הבאה כל שריד של אופוזיציה. בעלי המזימה מקוים כי בצורה זו יעלה בידם לחסל את כל הי- מפלגות וולת מע"י, גח"ל והמפרד"ל — שיקימו מחדש את הליכוד הלאומי ביניהן.

רפואה

הרופא קרוב ללב

שהמנתחים למדו להעביר לב חי, לא הצליחו החוקרים עדיין למצוא שיטה בטוחה לי- שיתוק כוח-ההתנגדות של הגוף לצמיחות. מחלוקת זריפה עוד יותר התלקחה סביב השאלה: מי קובע מתי אדם מת? ברור כי אין ערך ללב אם האדם מת סופית. ממילא היה צורך להשתמש בלב זמן-מה לפני כן — ועצם מושג המוות היה זקוק להגדרה חדשה וברורה.

בינתיים צצה שאלה עמוקה עוד יותר: מי קובע מי יקבל את הלב, ומי לא? מי מחליט את חייו של מי להציל בעזרת ליבו של מת, כאשר הלבבות מעטים, והנוקקים רבים?

ברנארד עצמו היה ההיפך מהוגה-דיעות המתלבט בבעיות מופשטות אלה. הוא גילה את עצמו לעולם כאכסטרורוס מושבע, אדם הנזנה מפירסומת אישית, מתהילה, מאהבת נשים וזהירות. הוא הסתובב בעולם, שופע מרק והומור, רוקד ומתעלס, השאיר אחריו אוהדים ומתחביביקורת — דמות שונה מאוד מן הרופא השיגרתי המקובל.

או תיהפך הכנסת, סופית, לפארלמנט של דמוקראטיה עממית, ללא נציג אופוזיציוני. באותה שעה התנוונו והתפרקו המפלגות עצמן. אחרי שרישת פלג מחרות בשנה הי- קודמת, פרש **שלמה כהן-צירוף** מנח"ל, ו**יזהר הררי** עבר למע"י. **דוד בן גוריון** נותר כסיעת יחיד, אחרי חיסול רפ"י. ומפ"ם הוקנה גילתה סימנים של הת- פרקות מעשית ומוסרית — כאשר היתה מוכנה לכל קורבן לשם השתלבותה במע"י.

נערת אלול:

מורה רינה דרור

מניין בא הכסף לישראל

המלחמה היתה ביוזם טוב. כלל זה הוכח בעולם פעמים רבות, ובתשכ"ח הוכח בישראל.

במשך כל השנה היתה הכלכלה כולה בסימן של עליה. ההתלהבות המלחמתית הורמה כספיהויהודים לארץ, וכספים אלה פעלו כוריקתעידוד. האופטימיות של הניצחון התבטא גם במשק. אפילו החזקת השטחים היתה כדאית מבחינה כלכלית, בגלל אוצרות סיני.

האבטלה נעלמה, והארץ התקרבה לתעסוקתית, כשהמוניעובדים זורמים מהשטחים לישראל, בגלוי ובהסתר. החלה

טיבור רוזנבאום

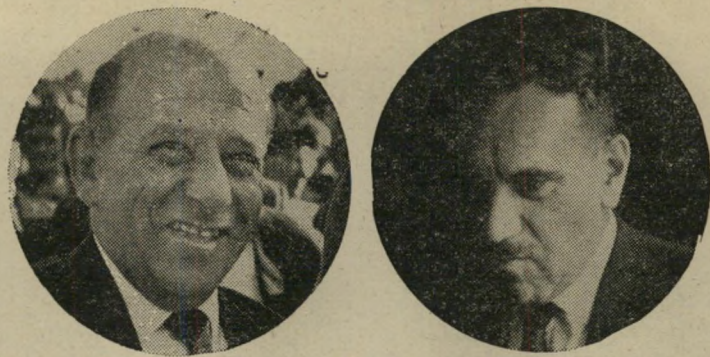
מסתמנת חלוקה לאומית-מעמדית, שנגדה לחלוטין את תורת-הציונות: מעמד ערבי של פועלים שחורים, ומעמד ערבי של מנהלי עבודה.

האיש שנהנה מכל התהליכים אך גם פעל לזירבונום היה **זאב שרף**, שר המסחר והתעשייה, שקיבל לידיו גם את תיק האוצר, אחרי שעורר הערכה כללית בתפקידו.

זרם-ההון לישראל, בייחוד מצד המיליונרים היהודיים, עורר השנה ספקות חמורים — כאשר פירסם השבועון האמריקאי אדויר התפוצה, לייף, סידרה בה טען כי אחד ה"משקיעים הגדולים בישראל, איל-המפד"ל ה"שוייצי **טיבור רוזנבאום**, משבש צינור להשקעות המיליארדים של רוחי עולם-השפע המאורגן בארצות-הברית, המאפיה — הידור עה לזראון. כשפורסמו הדברים בישראל, בצורה של שאילתות של חבר-כנסת ה"ייעב שר-האוצר **פינחס ספיר** בהתלהבות לימין המשקיע — מבלי שזה מבין לנכון להגיש משפט-דיבה נגד ה"הינדון הנשיקאי העשירי.

גם משפטם של **יוסף זאבישטיין** ו**רענן אמיר**, מנהלי בנק פויטסוונג, ש"נפתח השנה, הוכיח כי קיימים אי-סדרים כלליים בבנקאות הישראלית, וכי בנקים רבים נהגו כמו הנאשמים — אם כי לא נתפסו.

בסוף תשכ"ח לא שדרה ההרגשה כי חל שינוי יסודי במדינת-המשק. לא גבר התיכ"ן המלחמתי. הכספים זרמו והתעסוקה גברה, מבלי שיעשה ניסיון בעל-תנופה לנצל את המצב לשם הבראה בסיסית של המשק. והשאלה הגדולה היתה: האם לא יירד על הארץ כשיבר חדש, אחרי הבחירות בראשית תש"ל?

אליעזר מלחי ומשה בן-זאב

המשפט הגדול של תשכ"ז נסתיים בי-תשכ"ח בפסק-דין שעורר סיפוק כללי בי-ארץ. השופט **אליעזר מלחי** זוכה מכל אשמה, כאשר הכריז ב"ת-המשפט, בתום המשפט הארוך והיקר ביותר בתולדות ה"מדינה, כי אינו מוכן להאמין לעדותה של **יונה סופר**.

בסוף התהליך נשארו שאלות רבות פתורות: איך תפצה המדינה אדם שנאלץ להוציא מאות אלפי לירות, וחודשים ארוכים מוזנו, להגנה במשפט בו הוא יוצא זכאי? איך אפשר לפשט הליכים משפטיים מבלי לפגוע בעקרונות המשפט? אחרי המשפט כאשר התייחס משרד-

המשפטים, בצורה קטנונית למלחי, גברה האהדה הציבורית לאיש שעמד במבחן ה"אכזרי בצורה כה גאה, למרות אי-הסדרים והליקויים בעבודתו שנתגלו במשפט. הדעה הכללית היתה: "הוא סבל מספיק" בסוף תשכ"ח היו גם מלחי וגם מאשימו, היועץ המשפטי **משה בן-זאב**, פרקליטם פרטי-יים — ובחוגי המשפטים נפוצה בדיחה כאילו שני המשפטנים המוכשרים יקינו משרד משותף.

בין שלל פסקי-הדין המעניינים של השנה בלטו שניים של נשים: השופטת **מרים בן-מור** קבעה כי אין תוקף חוקי לחוזה

חמה נפוצה ספרות עיתונאית דומה על מיבעיילוחמה שקדמו למלחמה. **אורי דן וישעיהו בן-מור** פירסמו בצרפת את האיש שבא מן החום. סיפור-חייו של המ"רגל הישראלי אלי כהן, ספר שזכה להצלחה בינלאומית. **אורי מיזשטיין** עורר סערת-רוחות כשפירסם את ספרו מלחמות הצנחנים. בו נכללו תיאורים שחברי יחידת 101 ראו בהם השמצה. מיבעי הצנחנים זכו בשני ספרים נוספים מפרי עטו של **דן מרגלית**: יחידת קומנדו 101 וצנחנים בכלא הסורי.

מעטים היו השנה המאמרים שהיו ראויים להישמר. עלה על כולם מאמרו של **עמוס קינן** שגינה את עמדת השמאל העולמי לישראל. הארץ כולה צחקה וביקרה רשימתה של **סילבי קשת**, שהיתה מורכבת כולה מקיטעי נאומיו ומאמריו של משה דיין, שסתרו זה את זה מן הקצה אל הקצה.

סקופ עיתונאי של ממש הצליח להעלות רק כתב הארץ **דן מרגלית**, שפירסם לי-ראשונה את הדו"ח הסודי של מימצאי ה"ביקורת על שנים" (שירותי נמל מאוחדים), חברה הסתרדות שהשחיתות אכלה בה בכל פה. פירסום זה סלל את הדרך להצלת מאבקה של רשות-הנמלים על השליטה בנמל חיפה.

העיתונאים הבולטים ביותר השנה היו דוקא מבקרי התיאטרון והקולנוע, שהיו קפו בצורה פרועה עליי כמה אמנים, ש"ביקשו להוכיח בשיטה זו כי הביקורת חסר פה אף היא לביקורת, באותם כליושק בהם משתמשת היא. במרכז הפולמוס עמדה מ"ב קרת התיאטרון, הרדיו והקולנוע של הארץ. **הרה בושם**, שכבשה לה בזכות כך את העמדה שהיתה שמורה בזמנו ל"ר חיים גמזו.

אולם המאורע העיקרי בעיתונות של תשכ"ח היה הנהגתה של תוכנית-חדשות מודרנית בקול-ישראל. היום הזה, שזיכתה את עורכה, **חגי פינסקר**, לתואר איש-העיתונות של השנה. תוכנית זו לא ריכזה רק המוני-מאוינים בטיבה המיקצועי, אלא אף הצטיינה בגילוי-הלב שלה, בנכונותה למתוח ביקורת על המימשל ועל המימסד, להתעלם מן הרשימה השחורה הקיימת עדיין בקול-ישראל בימי השר ישראל גלילי, ול"הוסיף תרומה בעלת-משמעות לרמת המידע של האזרח הישראלי. בכמה מיקרים — כמו אחרי הפרעות של ליל-הירמיונים בירושלים — היתה לתוכנית זו השפעה ישירה וחיונית על מצב-הרוח של הציבור. בגיזרה אחת של קול-ישראל הצטיינה **דבורה דימנט** ברוח דומה של עצמאות אמיצת לב בדיחה על הכנסת.

הסליחיה, לעומת זאת, עוד לא הגיעה לכלל השפעה, ועדיין נשאר בספק אם אכן תהיה בלתי-תלויה ונועזת כאחותה הבלתי-חזותית.

במשך כל השנה נמשך התהליך האיטי של צימצום חופש-העיתונות בחוקי-ישראל. חוק אחד, שהועבר בכנסת, חיסל את זכות העיתונות לדווח על הנעשה בממ-

עיתונות

היום הזה

לא היתה זאת שנה טובה לעיתונות הישראלית.

העמודים הראשונים של העיתונים היו מיים היו מוקדשים, יום-יום, ל ידיעות על קרבות לאורך הגבול, חילופי-אש, התקלות עם חוליות חבלנים, מאסרים, גילוי-רשתות ומעשי-טרור. היו ימים כשהעמוד הראשון כולו היה מוקדש ל ידיעות מסוג זה, לבלי התר מקום לכל נושא אחר. בייחוד ניוונו

חגי פינסקר

עיתוני-הערב מאחירת-המלחמה, והיונו אותה מצידם.

העיתונאים הזרזים ביותר זנחו את תפקידם — לדחל על המתרחש — והתמסרו לחיבור ספרים ואלבומים על מלחמת-הששת-הימים, ושאר נושאים צבאיים שהקהל היה מוכן לבלעם ללא אבחנה, כששניים-שלושה ספרים טובים טובעים תחת מבול של ספרי קיטש. בין ספרי-העיתונות אלה בלטו סדן אדום של **שמואל שגב**, חשופים בצריח של **שבתאי טבת**, החודש הארוך ביותר של **מיכאל בריזוהר**, לקראת שעת האפס של **שלמה קרימון**, רוסלים לנצח של **אדי לנדאו** ולאחרונה — שש שנים ששה ימים של **יהושע גלבוני**.

בעיקבות הספרות העיתונאית על המל-

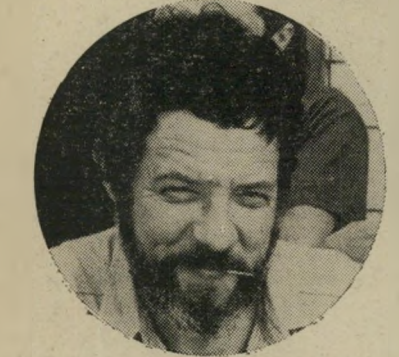
ללא משרד משותף

בו מכריחה המדינה את שוכרי-נכסיה לשמור על השבת, והשופט **הרפה בר** עיתו זכתה לתהילה אנושית כאשר קבעה כי "גם לוונה יש כבוד".

יתכן כי התהליך העיקרי של השנה היה צמיחתה של מערכת-שיפוט צבאית ענפה, לטיפול בשטחים המוחזקים. בתי-משפט אלה נהגו בתבונה ובהתאפקות, ולא נשמעו נגד דם תלונות בארץ ובעולם. אולם סביבם היתה נטושה מערכה היסטורית של יסודות מופרעים, שתבעו להנהיג מחדש את עונש-המוות — בניגוד לחת-דעתה החד-משמעית של צה"ל, שהבין כי הדבר עלול להביא להידרדרות המצב הבטחוני.

שלה. חוק אחר, במסווה של תיקון לחוק הנוער, בא להגביל דיוח מישפטי וצילומי חוק שלישי מנע את ההכרה בחסינות מקר-רות-המידע של העיתונאי, הטיל עליו עונש-מאסר כבד אם יסרב לגלות את מקורותיו לבית-משפט. ואילו ציבור-העיתונאים, שרר בו היה עסוק מדי בקריאות-הידוד לגילויים היותר פרימיטיביים של דעת-הקהל, עמד מנגד ולא היה פנוי למלחמה על חופש-העיתונות, עליה הוא מופקד.

ספרות

דן בן-אמון

חזרה לשואה

היצירה הגדולה של תשכ"ח לא היתה פרי ידיו של סופר. שיח לוחמים היתה יצירה קולקטיבית מפוארת — כינוס דבריהם "עדויותיהם עליהם על עשרות לוחמים" מפקדים קרביים, בני ההתיישבות העובדת, שתוארו את החוויות והרגשותיהם בעת המלחמה.

יצירה יחידה-במינה זו, ביטאה את כל הטוב והיפה בדור הישראלי הצעיר, גילתה גישה הומאניסטית כימעט אחידה של אנשי-הקרב: נגד המלחמה, נגד פולחן-המלחמה, נגד ה"אכזריות, נגד פשעי-המלחמה. כל זה במילים פשוטות, ללא פילוסופיה, תוך תיאור מעשים ותגובות. שיח לוחמים יכול לשמש ז"רעה רוחנית לאיש-השנה של תשכ"ח.

ספר זה היווה גינוי חי לספרות-ההידי-

הצעיר הזועם היחיד

מדוע אין הנוער הישראלי מורד? — שא לא זז נשאלה שוב ושוב, כאשר קם בזה אחר זה הנוער בכל העולם, מקליפורניה עד תורכיה, ממסבקה עד דרום אפריקה, בתנאי עות'מאנה אדירות נגד המיסד בכל ארץ. שום תופעה כזאת לא היתה בישראל.

יש שמצאו את הסיבה בשרות-החובה וב"שרות-המילואים, המספקים את כל יצרי הלחימה של האדם הצעיר, נוטעים בליבו תשוקה עזה לנוח ולדאוג לעינינים הפרטיים. אחרים מצאו את הסיבה בקונפורמיזם הלאומי הקיצוני, שהוא עיקר החינוך הניתן בבית-הספר הישראלי.

בתשכ"ח לא היו מורדים. הסטודנטים הראו סימני-פעולה רק פעם אחת, כאשר

חשה לוי

פוסר מרצה באוניברסיטת תל-אביב, על רקע פוליטי. ההשלמה היתה באופנה. סימלה אותה נכדתו של המורד הגדול, גליה בן גוריון, חילת שהרבנים סירבו להתיר לה להינשא, בשל מוצאה הנוצרי של אמה הבריטית. גליה ומשפחתה ניכנעו לרבנים, ו"היא עברה גיור."

בנה של משפחה לוחמת אחרת, אפי דיין, הלך בדרכי-אחותו, ויצא לחו"ל כדי למצוא את ההצלחה שם. כשם שבתו של משה דיין כתבה את ספריה באנגלית, לזרם, החל בנו משחק בסרטים באנגלית, לקהל הבינלאומי.

פה ושם היו פרשות של הרפתקנות שני צעירים החליטו להעפיל על הר המון-בלאן, ללא הכנה מיקצועית — ואחד מהם ניספה. חיובית יותר היתה הרפתקתו של אייבבי נתן, שכבר אינו צעיר ושטס כמה פעמים לביאפריה בשליחויות-סעד, אחרי שהכנסת והעיתונות הוסיקו את הציבור. אך גידמה כי כל יצרי-ההרפתקנות, כל ההקרבה-העצמית וכל האידיאליזם של הנוער הישראלי מצאו את יעדם הטבעי בצה"ל. הנוער של תשכ"ח לבש מדים.

פרשת-המרד היחידה של תשכ"ח העלתה דמות שנויה-במחלוקת: הימאי משה לוי, שעורר במורדיו מרד על האונייה אבוקדור קור, גרם לסנסציה עולמית. אנשי-המימסד הכריזו עליו כעל עושה-צרות מיקצועי, ביט-לו את הפרשה כעניין אישי של יחיד, ביטלו את זכות-ההפלה שלו. אך לוי יכול היה לטעון במידה רבה של צדק רי אין דרך אחרת לשינוי פני הדברים בצבא-הסוחר, שבה נציגיה-המערבי מתימרים להיות נם נציגיה-העובדים, ובו הבוסים מוכנים להשתמש בכל מכשירי-הכפייה, הלחץ והשיחוד לשבירת התארגנות חופשית. לוי הוכיח, לפחות, נכונות לפעול אישית למען זיכויו ולהקריב למען את האינטרס הפרטי שלו — תכונות שבלטו בתשכ"ח בהיעדרן הכללי.

מום האולימפי. לשחינית כשרונית נוספת, דורית זליק, אירעה טראגדיה, כששברה את ידה בדרכה לאימונים, זמן קצר לפני בקיעת הסגל האולימפי בשחייה. למרות זאת הוכיחה דורית רוח ספורטאית למופת. המשיכה להתאמן עם יד חבושה בגבס, קיוותה לא להתמיץ את ההזדמנות הנוספת באם נתתן לה.

אולם הדמות המרכזית בהכנות לאולימפי אדה, שמשכה את מרבית תשומת-הלב, היתה האצנית חנה שזיפי, אלופת-ישראל ואסיה בריצה למרחק 800 מטרים לנשים. בהיעדר כל חיים אתלטיים סדירים בישראל, המשיכה חנה להתאמן לקראת ה"מיכונים במרץ בלתי-נלה, כשהיא מקדישה יום-יום חמש שעות לאימוני-ריצה מפרכים. במשך כל השנה ניתנה לה רק הזדמנות בודדת אחת להתמודדות ספורטאית, כאשר רצה באצטדיון קריסטל פאלאס בלונדון, זכתה שם בהישג מרשים. בשאר הזמן המשיכה חנה להתאמן לבדה, בודדה, בי נסיון להדביק זאת המינימום האולימפי שיקנה לה את זכות ההשתתפות באולימפי אדה. במיכתן שנערך לא השיגה חנה את המינימום.

רק לאחר שהופעל לחץ ציבורי, הוכללה חנה במשלחת האולימפית, בזכות ולא בחסד. היא היתה דוגמה נדירה של ספורטאית רצינית, שאפתנית וכישרונית — תכונות שיוכחו אותה בתואר אשת-הספורט של תשכ"ח.

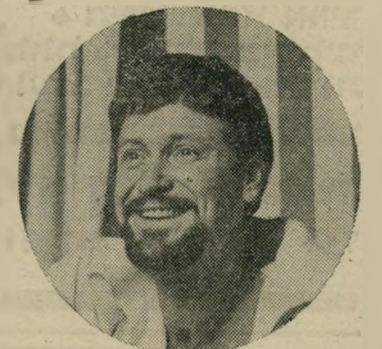
כנר על הגג. אפי דיין, שהחל מצליח בארץ כשחקן בימה ובר, עבר אף הוא לאירופה, הפך שם כוכב צעיר.

לקראת סוף השנה העלה התיאטרון הייפאי מחזה ישן של ארתור מילר צייד המכשפות. בביומו של היי קלום. במאי זה, שחזר לארץ אחר תקופת ניתוק, הוא גם שביים את ביקט בהימנה, הוכיח את עצמו השנה כבמאי המקצועי והמבריק ביותר בי תיאטרון הישראלי. צייד המכשפות, שנועד להיות הצלחה אמנותית ומסחרית גם יחד, ימנה ודאי בין הישגי השנה הבאה.

גם בתחום הבידור השתלטו השנה צחחות וחלדון. על שפע הקומדיות הוולות וה"קטשיות" שהועלו על במות שונות, כולל על במת התיאטרון המוסיקלי של גיורא גורדיק, בלטו שני מופעי בידור: תכניתם של שלושת חברי להקת הגוש החיור, ישראל פוליאקוב, גברי בנאי ושייקה לוי סינימה גוש, וחכמים בליה, מופע הבידור הזוגי של השחקנים אילי גורליצקי ויוסי בנאי.

תשכ"ח היתה שנה קשה לתיאטרון הישראלי. אך היא עלולה עוד להיזכר כשנה הרת גורל לעתידו. שכן, בשנה זו הורחק קהל צופים רב ממעגל התיאטרון, ויהיה צורך במאמצים מרובים על-מנת לחדש ולטעת בו את האמון בתיאטרון העברי.

התגלית של השנה היתה שחקנית צעירה, לבנה פינקלשטיין, שהתבלטה בהצגת טלמכוס קליי בבית השחקנים. ואילו בי תיאטרונים החתיקים היו רק שני מיכצעים שהיו ראויים לשבח. האחד מהם היה של שחקן הקאמרי החתיק, יוסף ירון, שהפך את הצגת המסאור להצלחה הכספית של הקאמרי. השני נפל בחלקו של שחקן צעיר מהמשמרת השנייה, שהוכיח הפעם את

עודד תאומי

עצמו כשחקן מעמיק ומעולה. היה זה עודד תאומי, שגילם בתפקיד הנרי החמישי במחזה בקט שהוצג בהבימה, גרי ביצוע שהעלה אותו משכמו ומעלה מכל שחקני התיאטרון הישראלי השנה.

ספורט

למכסיקו

חנה שזיפי

שחינית, אברהם מלמד, יואל קנדה, אמנון קראוס, גרשון שפע, שזיפי מית ניר ואיכונה טובים, את המיני

תיאטרון

בתוך השממה הגדולה

אולי היה זה אופייני לתיאטרון הישראלי בתשכ"ח שההצגה הפרימיטיבית והקישטית ביותר שהועלתה בו, דווקא היא עוררה את סערות-הרוחות הגדולה ביותר. היה זה אחרי שקבוצה המורכבת משירידי ספרות ואמנות האוואנגארד בארץ התארגנה כדי לפוצץ את הצגתם של יגאל מורסינזון ופיטר פריי, שברו את הכלים, בתיאטרון אהל.

הסערה היתה מחאה בודדת נגד השממה שהשתלטה על התיאטרון הישראלי, בעקבות מלחמת-ששת-הימים. התיאטרונים הגדולים המשיכו להיאבק בבעיות תקציביות, חיפשו אחר הצגות-קופה, בהתעלם לגמרי ממהותם כתיאטרונים רפרטואריים.

ויכוח מסוג אחר התעורר כאשר המחזאי הצעיר חנוך לוין והבמאי ערנה שביט הפיקו במעוז-הקצב בירידי את הקאברס הסאטירי האנטי-מיליטריסטי את, ואני והמלחמה הבאה. ביצוע חובבני אך מצויין וכנות רבה, אם כי לא תמיד מתואמה למציאות אירועיה-המלחמה בתשכ"ח.

היו אלה דווקא הבמות הקטנות, שהעלו את הצגות התיאטרון הטובות של השנה. כאלה היו גבעת טפון ריבר בתיאטרון בימות; המחזה הבריטי איפה, איפה אתה ג'וני בתיאטרון הפתוח, שנוסד השנה עלידי הלל נאמן, שפרש מבית השח"קניס; השלום, מחזהו הסאטירי של אריסטו פאנס, שעובד ובוים עלידי הדייר אריה זאקס, ושהכיל התקפה עוקצנית נגד חסידי תנועת ארץ-ישראל השלימה. הצגה זו, וזה מחזה טלמכוס קליי, שהוצגו בבית השח"קניס, העלו במה זו גם אל מסלול ההצלחה המיסחרית.

מחוסר אתגרים בימתיים להתמודד עימם, לא יכלו גם מרבית שחקני ישראל להתעלות למיבצעי משחק מעולים. כמה מהם נדדו לבמות ניכר. בעיקבות חיים טופור, שהפך את ישראל לשם-דבר בתחום השאור, ביונס הבינלאומי, הלך גם שמואל רודניסקי, שקצר הצלחה בגרמניה במחזמר

מנקודת-מבט של הספורט הישראלי עמדה תשכ"ח בסימן המיכתן העליון, המזדמן לכל ספורטאי אחת לארבע שנים — המיכשקים האולימפיים שיערכו השנה במכסיקו. למרות לקחי ההכנות המאוחרות לאולימפיאדות קודמות, קשה לומר שמוסדות-הספורט הישראליים הסיקו את המסקנות. אומנם חל שיפור בהכנות הקאדרים בענפי-הספורט הישנים לקראת האולימפיאדה, אולם שוב נעשה הדבר מאוחר מדי, בהנחה בולטת במיספר שטחים, ובמאמצים של הרגע האחרון.

משום כך לא הטביעו המיכשקים הישראליים הקרובים את רישומם על כל חיי-הספורט, השנה. אולם מלבדן לא היה שום מאורע או הישג מרשים. היתה זאת שנת בצורת בספורט הישראלי. הכדורגל הישראלי קפא על שמריו, בעיקבות מדיניות-ההקפאה של הליגות. מיכשקי-הליגה הממושיים הגיעו לסימום תוך חוסר-מתח בולט. ישראל ("חלאלה") חליבנה, מאמנה של מכבי תל-אביב, שהצליח להביא את הקבוצה בסיום שתי עונות רצופות אל כתר האליפות, היה האיש הבולט ביותר בשטח זה.

הכדורסל, ענף הייצוג מיספר 1 של ישראל, היה זה שהביא לקרץ את אירועי-הספורט המרתקים ביותר. בארץ הכדורסל של מכבי תל-אביב, שהתמודדה בי מיכשקי אליפות-אירופה בכדורסל, התמודדה בארץ נגד ארבע קבוצות-הצמרת של אירופה, זכתה אף בהישג מרשים כשגברה על הקבוצה האגדית של ריאל מאדריד. אולם האנשים שהצטיינו בשרותיה היו שוב תנחום כהן-מינץ וטאל ברודי, אנשי-השנה בספורט בשנים הקודמות.

בשלהי השנה החלו ההכנות למיכשקים האולימפיים. ההתאחדות לכדורגל סילקה את מאמנה היוגוסלבי של נבחרת הכדורגל, מאמנה צ'יריץ', מינתה במקומו מאמן ישראלי, עמנואל שפר, שבתקופה קצרה כבר הצליח לחולל שינויים מעטים בניבחרת. אולם תשומת-הלב העיקרית היתה מופנת לענפי השחייה והאתלטיקה הקלה, הענפים היחידים בהם מסוגלת ישראל להתמודד בי כבוד באולימפיאדה. בשחייה השיגו ששה

של סופרים-מטעם, רודפי רוחים קלים, ש"הציפו את הארץ באלבומים ובקישט מלחמה תי מכל הסוגים, ללא נסיון רציני להתמודד עם תביעות.

יצא מכלל זה אדם שנודע בשנים האחרונות בעיקר כהומוריסט — דן בן-אמון, שמירסם את הרומאן לזכור וזשכוח, כש"הכחנה היא: לזכור (את השואה) כדי לשכוח. הספר זכה לקבלת-פנים מעורבת, נפסל על ידי חלק מן הביקורת. אך הוא בלט בראש וראשונה בשל תכונה הקודמת לכל ספרות טובה: נסיון כן לחדור לעומקה של בעיית חיים, ללא פשרות וללא הליכה-בתלם.

בקבוצו כי האשונים הוא מחלה שאינה מיוחדת לעם אחד, שאין לשנוא את גרמניה בתור שכזאת, שגם בכל עם אחר, ואפילו בישראל, יכול לקום מחנה פאשיסטי — הרניו בן-אמון אנשים רבים. אך דווקא זה הקנה ליצירתו ערך של ממש.

אך בסך-הכל לא היתה זו שנה טובה מבחינה ספרותית.

אותם תנאים שנתנו תנופה לייצור ספרי מלחמה תעודיים (ראה עיתונות) הקפידו את הצמיחה של הספרות העברית המסורגית. ואה-על-ידיכן כתבו יחידים-גדולים ספרים טובים, גרישים ומעמיקים. כי בעוד ה"תותחים המשיכו לערום, לאורך הסואץ ולאורך הירדן, סירבו המוזות הבלתי-מיוזות לפנות לשחק.

כך קרה, למשל, שהסופר המצויין אבי רהם ("בולי") יהושע, שנתפרסם בעבר כממשיכו של הסיגנון הענגוני, פירסם מה שמהווה אולי את ספרו הטוב והמקורי ביותר עד כה: מול היערות, המכיל ארבע נובלות.

אחריו הלך סופר רק מעט-פחות מוכשר מיהושע, עמוס עוז, שעורר סערה עם הרומאן מיכאל שלי — המתאר את חליו מותה של אשה ישראלית בגיל העמידה, הנוכחת על רקע חיה הצחיחים עם בעלה הגיאולוג בפרשות סוערות ורומאנטיות יותר — כולל יחסיה עם שני תאומים ערבים מימי המנדט — המסמלים את המסעיר והקמאי שבאדם.

רומאן זה זיכה את מחברו, בימים שלאחר המלחמה, במבול של גידופים ושל השמצות. היו קנאים וצרי-מוחין ששאלו: "אך אשר לכתוב על קשר אינטימי, ולו רוחני, בין יהודיה לבין ערבים?"

במדינה

העם שנה טובה!

כעבור יומיים הבהיר שר-המלחמה המצרי, הגנרל מוחמד פאוזי, מה בדיוק טיבה של תקפה זו: "הצבא המצרי מתמסר כיום ל- הכנות בתחום אחד בלבד: המלחמה הבאה עם ישראל... ישראל לא תוכל להתקפת פתע לחצות את תעלת סואץ. מיבצע כזה נעשה עתה בלתי אפשרי לחלוטין."

כאשר הסתיימה ההודעה, היה ברור כי סיסמתה החדשה של מצרים היא עתה, כי דברי נשיאה: "מה שנלקח בכוח יוחזר בי כוח!"

הדיבורים על "פיתרון מדיני" נקברו תחת עיי האכזבה משליחותו של יארינג.

מישגה פאטאלי. כיאה, ניתנה התשרי בה הישראלית גם היא בפורום מפלגתי. בי בית המורה בתל-אביב נערך כנס מטעם כניף תל-אביב של גע"י, בו היה הנואם העיקרי שר הביטחון משה דיין.

הוא יעץ למצרים שלא ינסו לחצות את התעלה ולחדש את המלחמה. זה יהיה, ל-

כאילו כדי להדגיש את אופייה של תש"כ, היו ימיה האחרונים גרושים-במיוחד באותם מאורעות שאיפיינו את השנה מאז ראשיתה. לאוהבי תחזיות ולפרשנים מלומדים, סיפקו מאורעות אלה בסיס איתן לניבא את אופייה הכללי של השנה החדשה: **● בחזית הפנימית** תיגבר המתיחות בתוך מפלגת-השילטון הענקית, כשהבחי רות מרמזות מעבר לאופק. אשכול ושות' יילחמו בדין ושות' — וכולם יחד יילחמו בכל אופוזיציה מהותית למישור, בראש וראשונה באמצעות העלאת אחוזה-החסימה.

● בשטחים המוחזקים יוגברו הליכי הסיפוח הווחל, שלא יוכרו עליו רשמית. יוקמו יותר היחידות, יוחלש מעמדן של המנהיגים הערביים המקומיים, יועמק שילוב

שנת שלום

דבריו, "מישגה פאטאלי. ואף כי יש לקוות שהמצרים לא ינהגו כך — ולא כדאי להם לנסות! — צריכה ישראל להיות מוכנה ל- אפשרות של חידוש מעשי-האיבה."

ובעוד שעבד-אל-נאצר הצהיר כי "המערכה הבאה לא תהיה קלה, כי אם קשה ומסור-בכת", האץ דיין באזרחי ישראל "להפסיק את האחיזה האלבומית, בה כל אחד משבח את ההישגים והנצחונות של עצמו, ולהתכונן — עם כל המעמסה הכלכלית והנפשית הכרוכה בכך — לאפשרות שתהיה מלחמה."

מה יעשו הרוסים? היו זמנים, ש- מילים כאלה עוררו רק את השדים של מל- חמה אזורית, התנגשות מצומצמת-יחסית בין שני צבאות. עכשיו העלו את האפשרות של התלקחות בינושית, או לפחות של התער- בות מעצמה עולמית נגד ישראל.

באיו מידה ממשית סכנה זו? המצרים, כמובן, לא אמרו דבר על כך. הניחושים באו מן הצד הישראלי.

דיין: "בדרך כלל, עד היום, נמנעה ברית- המועצות באופן קטיגורי מצעדים שיביאו אותה לעימות עם ארצות-הברית. אך לאלה שחושבים שדבר זה בלתי-אפשרי, אצטט מ- מאמרו של ארתור גילדברג, שאמר כי ה- ערבות סובייטית ביוני 1967 היתה מאד קרובה... אפשר להניח שאם ארצות-הברית תכניזו שלא תסבול התערבות באזור — היא (ברית-המועצות) תימנע. אני מאמין שאר- צות-הברית לא תסכים להתערבות ואני מא- מין על כן שברית-המועצות לא תתערב."

רביאלוף בר-לב: "האפשרות הפיסית של הסובייטים להתערב התערבות צבאית בעלת משמעות במורח-התיכון היא כרגע מוג- בלת מאוד. גם הוא הביע את האמונה, ש- אם תבהיר ארצות-הברית בתקיפות, כי לא תסבול התערבות — יירתעו הרוסים מהתערב."

מה יקרה אם תגיע ואשינגטון להסכם עם מוסקבה, על חשבון הכיבושים הישראליים? על כך לא ניתנה תשובה ברורה: דיין רק רמז: "יש להתרגל לעיון שיש בינינו לבין ארצות-הברית חילוקי-דעות בשאלה מהו פ- תרון וכיצד להגיע אליו... עמדתה של יש- ראל לא מוכרחה להתיישב עם רצונותיה של ארצות-הברית."

המשק הערבי במשק הישראלי. הקמת וע- דת-השרים לענייני השטחים, שחילקה את הטיפול בענייני השטחים בין משרדי-הממש- לה השונים — כאילו היו כפופים לשיטתן- אזורי ישרי, ולא לממשל צבאי — היא צעד רב-משמעות בכיוון זה.

● לאורך הגבולות יימשכו המתיחות וההרג, כשמדי-פעם עובר מוקד-הטירור ל- פעולות מחתרניות המכוונות לפגוע בתוך מדינת-ישראל.

השאלה שתרחף על פני תשכ"ט תהיה ללא ספק: האם תפרוץ בשנה זו מלחמה חדשה, ואם כן — היתערבו בה הסובייטים? מול פני תחזית זו, נשמעת הברכה ה- מסורתית של "חג שמח" ו"שנה טובה" יו- תר כתפילה מאשר כאיחול אופטימי. יונת השלום, בה תלו עדיין תקוות ערב ראש-השנה תשכ"ט, נראתה עתה מרוטה ו- קופאת מקור.

יחסים מרחביים מלחמה?

מילים רמות וידיהו השבוע משני צידיה של תעלת סואץ. אחרי שנדמו התותחים, ירו מנהיגים ומצביאים פגזים מאיימים. בקאהיר התכנס האיחוד הסוציאליסטי ל- ועידתו הכללית. גמאל עבד-אל-נאצר, שזאת היתה לו הפעוה הפומבית הראשונה מאז יצא לטיפול רפואי, בישר לעסקני המפלגה: "שלב החזקת-המעמד עבר. הכוחות המזויי- גים עברו לשלב ההרתעה."

הוא התכונן למיתקפת-הראאה המרוכזת של תותחי צבאו, לפני שבוע ימים, בה נורה, "אלפים"

רבים של פגזים הוסיף עבד-אל-נאצר: "שיחורר האדמה הכבושה היא חובה קדושה, שידינו לא ת- פה מהשגתה אפילו לרגע אחד. נעשה כל המאמצים לגייס כל מה שניתן לגייס למען השיחורר — ועל העולם כולו לדעת זאת." את מי גייס — את הרוסים? ואיך ישיג את השיחורר? "הכוחות המזויינים הם תק- חתנו הבסיסית", פסק.

הנה היא באה... 1969 משפחת מוריס

המכונית
הנוחה
לכל
המשפחה

MORRIS

850 MINI * 998 MINI * 1100 * 1300 * 1600 * 1800

סוכנות ישראלית למכוניות בע"מ

תל-אביב דרך פתח-תקוה 65. טלפון 36356

ירושלים-רח' שלומציון המלכה 15, טל. 22338 • חיפה-רח' המגינים 64, טל. 522189

פרסום צח

לחיילים משוחררים

ולבעלי השכלה של י' כיתות
החודש נפתחים עבורכם קורסי יום וערב
בפיקוח משרד העבודה

● אלקטרוניקה

● ויהוט ועיצוב פנים

כל חייל וחיילת משוחררים שיצטרפו
ללימודים לקורסים, לעיל, במסלול לימודי יום
יזכו במענק כלכלה חלא ובדמי נסיעות
מטעם משרד העבודה

בפיקוח הסתדרות הטכנאים

● סרטוט בניין ואדריכלי

מחשבוני הקורס יתקבלו כסרטיטים להסתדרות זו

במונח נפתחים החודש קורסי יום וערב:

● גרפיקה שימושית-למחתחילים ולמחתקדמים

● צילום מיקצועי. צילום הסרטה

● צילום אופנה ופירסומות. צילום עיתונות

● קירור ומיזוג אוויר

● טלוויזיה-למחתחילים ולמחתקדמים

ועוד 26 קורסי יום וערב במגמות אחרות

פרטים, פרוספקטים והרשמה

החכללה הפוליטכנית

רח' טשרניחובסקי 31, תל אביב, 1-8 7-4

מרכז השפוע

הרכבת תריסי פלסטיק ואלומיניום

תיקוני תריסים מכל המינים

באחריות ● מחירים נוחים

רחוב שינקין 14, תל-אביב ● טלפון 612926

לקראת ראש-השנה תכננה מערכת נגיד צה"ל תוכנית שתכלול את איחוליהם של אישי-ציבור שונים, לקראת השנה החדשה. בין השאר פנו העורכים גם אל אישים ישראלים שהיה להם "בזל", וביקשו להקליט את ברכותיהם — טלפונית, כאשר פנו אל שגריר-ישראל בארצות-הברית, **יצחק רבין**, ניסה השגריר תחילה להתחמק מ"הברכה". מה אתם רוצים ממני? אמר בטלפון, מוזאשניגטון, "אני כבר לא שייך לצה"ל". עורכי-התוכנית ניסו לשכנעו: "כן, אבל הציבור בארץ מתגעגע לשמוע את קולך". "גו", השיב רבין, "אם זאת בעייה מוסיקלית זה עניין אחר" — והסכים להקליט איחוליו. • כאשר רואין שר-התחבורה, **משה כרמל**, עלידי הע נ"אית **חנה זמר** על במת קליידוסקופ 68 בחיפה, שאלה אותו המראיינת על השמור עות בדבר האפשרות שיהיה מועמד מע"ל לראשות עיריית תל-אביב, בבחירות הבאות. השר כרמל הכחיש את השמועות באמרו: "בעצם אני חיפאי יותר מאשר תל-אביבי". השיבה לו חנה זמר: "כן, אבל כאן, כי חיפה, אין לך סיכוי להיות ראש-עיר!". סגן יו"ר הכנסת מטעם גח"ל, **אריה בן-אליעזר**, הגיב השבוע על ריבוי המלחים למשלחת-הספורט הישראלית למישחקים האולימפיים במכסיקו (תשעה מלחים, מתוך משלחת של 30). אמר בן-אליעזר: "מה יש? לא לשחק כדורגל אפשר עד גיל 90". • הספר היורשלימי **יהודה רמתי**, ש"הוא ספרו האישי של ראש-הממשלה, **דוד אשכול**, גילה השבוע כמה מבעות התספורת של אשכול: "אשכול מסתפר רגיל ואוהב חלק, רק חשוב אצלו שבאזניים לא יהיו לו שערות — כי הן מרגדות

הנסים פריאל ביקור בתל-אביב

במשפחה ההאשמית יש שלוש כלות צעירות, אבל רק אחת מהן היא ערבייה. המלך חוסיין עצמו נשא בת של קצין אנגלי. אחיו הצעיר, יורש-העצר חסן, לקח לו לפני כשבועיים לאשה את בתו של שר-התוחן הפאקיסטאני לשעבר. קרובי בית-המלוכה אומרים שהמלכה-האם, זיין, היא שקבעה את השידוכים הורים האלה, כדי להרחיב את מעגל-האהדה הבינלאומית לבניה. אבל הבן הביוני, הנסיך מוחמד, לא חיפש רחוק. הוא מצא את כלתו בגדה המערבית של ממלכת-אחוי: צעירה יפה להפליא, פריאל אירשדי, בת העיר ג'נין. כאשר פרצה מלחמת-שת-הימים, היתה פריאל (מתחרו עם נרי על) לצד בעלה, בגדה-המזרחית. מאז הספיקה להתגעגע אל הוריה

פריאל וגיסה חוסיין גענועים

ואל הדודים העשירים והרבים היושבים בג'נין ובשכם. היא אומנם קיבלה דרישת-שלום חיה, באמצעות אחיה, אבל הקשר לא התחדש — מכיוון שאחיה הגיע לעמאן כנמלט מהשליטנות הישראלית. בלית-ברירה, עשתה הנסיכה מה שעושה כל פלסטיני: היא ביקשה רשיון ישראלי לבקר אצל משפחתה. הרשות ניתנה — אבל בשקט בשקט. לא גאה שידעו על ביקור כזה. פריאל היפה עברה את גשר דמיה במכוניתה, נסעה ישר לבית-הוריה, כעבור כמה ימים ערכה ביקור גם אצל קרוביה בשכם. ואחרי שגמרה את הסיבוב משפחתי קרצו לה אורות העיר הגדולה. היא ערכה טיול מורד בתל-אביב, ראתה כל מה שיש לראות — וחזרה הביתה, לעמאן. בשקט-בשקט.

דחא. • יצירתו המעולה ביותר של במאי הקולנוע הישראלי **יורם גרוס**, היתה סרט-הבובות הציבעוני יוסף ואחיו. נראה שבי איחור השתכנע גרוס מסיפור הישראלים היוזמים לשבור שבר בויכח. הוא עצמו חיסל לאחרונה את אולפן סרטי-הבובות והסרטים המצויירים שלו — ירד לשבור שבר באוסטרליה. • לקראת פתיחת דסניף הישראלי של מועדון החברים הבינלאומי ארתור 70, מבטיח איש-העסקים **ש-קין שדה** להביא להגות הפתיחה את זמר-הקצב הצרפתי **נינו פרר**. בארתור 70 הישראלי יהיו — בניגוד לשאר המועדונים הישראלים — תאית-הבובות, בהם יוקרנו סרטים מיוחדים לפי בחירתם של המתבדרים. • נראה שעדיין נותרו מקומות בעולם בהם השם דין אינו אומר דבר — בווינה, למשל. **אסי דיין**, בנו של שר-הביטחון, המופיע עתה בסרט הוליוודי המוסרט בחינה, יצא לפני שבוע לבלות בחברת חברתו לתפקיד, **אנג'ליקה הופמן**, בתו של במאי-הסרט, הם ביקשו לבקר באחד ממועדוני-הילה היוערים של ווינה — אולם השוער סירב להתיר להם להיכנס. סיבה: אסי בא למועדון כשאינו עובד בענייבה. גם כאשר נקרא מנהל-המועדון והוסבר לו מי האורח, לא יכול היה המנהל לעבור על התקנות. אסי ואנג'ליקה נאלצו לבלות אותו לילה בדיסקוטק של בני-דודיה. • חוש-החומר מקאברי גילה השבוע הציר והגרפיקאי **יוסף בוזי**: יוליו קיבלו ממנו גלויות-ברכה לשנה החדשה, כשפתחו את הגלויה נדהמו היודים למצוא בה תמונה של בוייל שרוע כבד-מינן — כשלמראשותיו שני גורות דולקים. מתחת לתמונה הופיעה הברכה המקורית: "אני מח לבד אותך בשנה טובה". חוש-החומר דומה היה גם לבמאי **דוד גריני** ברג. לאחר שסרטו אירס ירד מהקולנוע בו הוצג לאחר ארבעה שבועות, להם בחיך: גרינברג בחוג-מכרוז ותודיע עלם בחיך: "השבוע אי-אפשר להשיג כרטיסים לאירוע". באמת, מה קרה? תמונה הידדים, "פשוט, לא הדפסנו כרטיסים השבוע", השיב גרינברג. • הצלחתו של השחקן **יהורם גאון** בסרט כל מזור מזן, סללה לפניו את הדרך לשני תפקידים ראשיים, בשני סרטים יש-ראליים שיופיק בקרוב. יתורם ישחק לצידה של **גילה אלמגור**, בסרט מצור — שיבויים עלידי הבמאי האיטלקי **ג'ילברטו טופאצו**. מיד אחר-כך ישחק תפקיד ראשי בסרט המבוסס על קורות יחידה 101, אותו יפיק המפיק הישראלי **מיכאל שווייז**. • איש-הסרטים הבריטי **וולף מנקיביץ'** עתה נואש מסיכוי להפיק סרטים בישראל. לא הוגה מסכה לשכנע את שלטונות-צה"ל שיסכימו לאפשר לו להסריט סרט בסטה קטרינה שבמידבר סיני. אולם לאור עלילת-הסרט שנכתבה בידי **יוסקה גרוס**, ספק אם יתן צה"ל את עזרתו לסרט: שכן הסרט עוסק בחבורה של ארבעה גברים ואשה, המנסים לשדוד את אוצרות המינור העתיק. החמישה הם לא פחות ולא יותר מאשר חמישה חיילי-צה"ל שטעו בדרכם במידבר.

קום המדינה. רצה הסופר שתכתב ביקורת ראוייה לשמה על הספר, ושלח אותו לכופר עגנון — לביקורתו. עגנון, שלא ראה עצמו מוסמך לבקר סופרים ישראלים אחרים, הפנה את הבקשה ל**משה אונגרברגר**, מנהל בית-ביאליק בתל-אביב. בנו הלשון: "רב גדול בתורה ובמידות טובות כתב סיפור יפה, סעדיה וויטמן שמו. הרב ד"ר להמן וכל כותבי-סיפורים טונדנוציניים לא הופיע מידיהם סיפור נאה שכזה, שמושך כה הלב ויש בו אנשים חיים. אילו ידעתי לכתוב דבר-ביקורת הייתי כותב עליו מאמר גדול ומפורט, כדי לעשות לו קוראים. ואם טוב בעיניך — עשה אתה מה שלא היה בידי לעשות." אונגרברגר מילא, כמובן, אחר בקשתו של עגנון, פירסם ביקורת סיפורתית על הספר בדבר, פחות מאשר היה הציר הישראלי **יואב שוער**, לך, חבר קיבוץ השומר-הצעיר עין שמה. לאחר שפורסמה תגובתו הנרגזת של ה-קיבוץ על רעיונו של שוער, להקצות חלק מהכנסות תערוכתו לקרן לידי ביאפרה, החליט הקיבוץ לכנס אסיפה כללית. באותה אסיפה הועמד הציר בפני שתי אפשרויות: להישאר במשך אך מבלי שהקיבוץ יעמיד לרשותו ימי עבודה כדי לצייר או לעזוב את המשק. שוערלי בחר לעזוב את המשק, מחפש עתה עבודה בתל-אביב. • גורלו של צייר יותר מפורסם, **יוסף ברגנר**, לא שפר, גם הוא, השבוע. יוסל הלך לבלות בדיסקוטק של פודדוקה, שנה מעט מעל למידה. אותה שעה התפתחה שם מריבה בין שני כושים — ויוסל התייצב לציור של אחד מהם. כשאורה אמריקאי מכובד ניסה לסלק את אחד הכושים החוצה הטיל יוסל מאפרה בפרצופו. בעל הדיסקוטק, **דב סגל**, לא יכול היה להתאפק, גיגש אל יוסל ואמר: "צא, אבל עכרת את הגבול, עלי להכות אותך". דב סטר ליוסל על פניו. יוסל והכושי יצאו חבוקים מהדיסקוטק. • אלוף פיקוד המרכז, **רחבעם** (גנדי) **זאבי**, התגלה לאחרונה גם כמשורר. גנדי חיבר מילים חדשות ל"שיר של עמוס אטינגר ודוד זקצק", הוא היה המושר כפי **גאולה גיל**. שירו של גנדי נקרא בשם הם היו והוא מוקדש לזכרם של אלוף-המשנה **אריק רגב** וסרן **גדי מלכה**. גאולה מילתיו של גנדי.

המכונות של פורד

אורח דם-מעלה עומד להגיע בעוד חודש לישראל. **הנרי פורד**, איל-המכונות הי-אמריקאי, יבוא לביקור — לראשונה מאז קום-המדינה. אליו תתלווה רעייתו הצעירה החדשה, איטלקיה בת 28, שעד לפני זמן קצר היתה מלצרית קטנה. כבר עתה נערכות כל ההכנות לאירוחו של פורד בישראל. פרט מאלף: מדריך-תיירים מיוחד הוזמן להסיע את פורד בסירוריו בארץ. אבל מכונות-התיור הגדולה, ממוזגת האוויר, לא תהיה מתוצרת פורד אלא מתוצרת פלימוט

אוחו. הוא מסתפר כל 12—14 יום. אבל יותר זמן מהתספורת לוקחים אצלו השע-רות באזניים. אפשר בהחלט להגיד שזאת הבעייה העיקרית אצל ראש-הממשלה. • בפעם הראשונה מאז נוסדה חברת אל-על, זכו כל עובדי החברה לנשף חגיגי על חשבון ההנהלה. הנשף, בו השתתפו כ-ארבעת-אלפים איש, נערך באמפי-תיאטרון הרומאי של קיסריה. טענו עובדי החברה: "בתקופת האלוף **אפרים בן-ארצי** לא זכינו אף פעם למסיבה. בא **מרדכי בן-ארי** — וישר עושה חגיגות."

עגנון — כמבקר

דוגמא נאה למבקר-הספרות הישראלי למיניהם נתן לאחרונה חתן פרס נובל, **ש"י עגנון**. הסופר **בן-ציון פיהרר**, ממושב ניר-גלים, פירסם סיפור בשם סעדיה וויטמן, שעלילתו עוסקת בחטיפת-ילדיהם של עולי-תימן, בשנים הראשונות לאחר

לבושה בתל-אביב הוא מכר חולצות ב-13 ל"י החתיכה. "שלוש הילות של הקרן מראש ועשר הל"י הנותרות — בתשלומים". שאלו אותו איזה צבע החולצות? השיב צליק: "לא חשוב, בין כה הצבע יורד בכביסה".

את העובדה שטל-כרם היא העיר הרגועה ביותר בגדה המערבית מיחס צליק לעצמו. "תיכף אחרי המלחמה מכרתי להם לקרדה שעמדה במחסנים שלוש שנים. כל העיר קילקלה את הקיבה. מאז הם לא מפסיקים לצחוק ואין להם זמן לחבלות".

צליק היה נשוי, בזוגו, לדוגמנית יפהפיה שילדה לו בן. לפני חודשים אחדים ביקשה

האיש המצחיק ביותר בארץ

גרושתו להתחתן עימו שנית. "אני משוגע?" השיב לה צליק. "להתחתן עם גרושה וילד?" ללקוחותיו משלם צליק רק בציקים, לעולם לא במומונים. "כסף הולך", הוא אומר להם, "ציקים תמיד חוזרים".

את קשריו עם הגדה החל יום אחד אחרי המלחמה. ליד המחסום לבית-לחם עצרו אותו משמרות-צה"ל ומצאו שאין בידו רשיון-מעבר. "לאן אתה הולך?" שאלו אותו. "אני רוצה לאמא". התייפח צליק, התברר שהוא מתכוון לרחל אמנו. כשנשפרה דירתה של סריטה אברגיל, הציע לה מיד לפתוח סטקיה: "גחלים כבר יש לך, לא?" ובפני יושבי-הקליפורניה הוא מציג את עצמו כהוגה-הדיעות של אייבי נתן. "הוא היחיד שמסוגל לעשות שלום עם הערבים", הסביר צליק. "הערבים חוש" בים אותנו לעם פיקח וערמומי. אייבי הוא היחיד שיכול להוכיח שהם טועים".

התואר "האיש המצחיק ביותר בארץ" מגיע בלי ספק ל**אריק צליק**. הוא אינו מופיע על שום במה וגם אין לו טור סאטירי באף עיתון; אבל יש לו את קללה-מערערים המגזן ביותר בארץ: יושבי בתי-הקפה של דינגוף וכיכר מלכי-ישראל, וסוחרי הגדה.

כשעלה צליק מרומניה, היה שחקן על בימות לייזר-לו ודור-הימי. "היום", הוא אומר, "אני סוחר. קונה ומוכר בדיחות. כל בדיחה שמוכר בבוקר חוזרת אלי בלילה. ככה שיש תמיד מלאי".

מלבד בדיחות מוכר צליק גם דברים אחרים, מצחיקים לא פחות. פעם מכר מיני-טראנזיסטורים ב-35 ל"י. למחרת באו הקונים בטענה שהמקלטים אינם מנגנים. "חכה", אמר צליק, "הם עוד קטנים. כשיגדלו — ינגנו". אחר-כך מכר כדיתרס עתיקים. שוב באו אליו הקונים בטענות. "מה אתם ממחרים", הרגיע אותם צליק, "זה לוקח זמן כדי שהכרים יהיו עתיקים. חזק מזה צריכים לשלם אותם באדמה, כדי שיקבלו צבע".

סוחרי שכם הוזמינו אצלו נעלים שחורות. אחר-כך באו ואמרו ששלח להם נעלים בצבע קרם. "מה איתכם?" שיכנע צליק, "כל אחד רואה שזה צבע שחור בהיר".

תישור

קיים אדם כזה

הפער

(הוצאת עמ"חולון; 464 עמ')
יצחק משה עמנואל הוא הפער הקיים בין קליטתם של עולי-המזרח והעדות הספרדיות לבין רמת-החיים והחינוך של הקהילה הישראלית.

זה זמן רב קיים צורך בספר המתאר את בעיית אימוץ-העדות, ההפליה והבעיות המיוחדות של הקהילה הספרדית והמזרחית

בארץ. למרבה הצער אין זה ספר הבא למלא את הליקוי.

לא בדיוק מניח הדור. כי עמנואל — מי שתפרסם כאחד ממניגייה של התנועה העדתית-הקיקיונית ישראל ("פש") הצ

עמנואל

עירה, שנכשלה בבחירות האחרונות, עוסק ב'הבלטת אישיותו שלו ולא בטיפול סוציולוגי

מעמיק — שהוא ממנו והלאה — בבעיה חשובה מאוד.
החל בעמוד הראשון, בו מופיע המחבר עם כל בני-משפחתו בתצלום מפואר, וכלה בעמוד 463, בו מופיעות מובאות הלקוחות מכל הבא ליד, אין לספר אלא מטה אחת: לקבוע בבירור שקיים אדם כזה כמו יצחק עמנואל, ושהוא מנהיג-הדור.
הספר מורכב, בחלקו המכריע, מקיטעי עיתונות כמו "ראיון עם משה יצחק עמנואל" או דבריו של משה יצחק עמנואל. הוא מעלה, אומנם, שורה שלמה של נתונים מאלפים — אך גישתו הצרה, וניסיונו לפתור את כל הבעיות על רקע של השקפה עדתית אינו תורם לתרון הבעיה.

הספרדו-מזרחיים, כפי שהמחבר משתדל לכנות את קהילת עולי-המזרח, יצטרך להכות להופעתו של מנהיג — ובעיקר של סופר ושל היסטוריון של ממש, שידע לתאר את מצוקתם, תוך-כדי העלאת פיתרונות קונסטרוקטיביים להם, ולמדינת-ישראל כולה. כי בעיית מיוזג-הגלויות — שהיא בעיית כפולה: פסיכולוגית וכלכלית — יכולה למצוא פיתרון רק על-ידי שני סוגי פעולות: פעולה מדינית וחינוכית יוזמה, המבוצעת על-ידי אנשים צעירים, רעננים — ובעלי תרבות עמוקה ואוניברסאלית — טיפוס הרחוק מאוד מיצחק משה עמנואל. מחקרים שיטתיים, מעמיקים ומדעיים — הרחוקים מספרי-בבול כמו הפער.

20 שנות הישגי ישראל

למעלה: הקריה בתל-אביב, 1949. קבלת פנים שנערכה על-ידי ראש הממשלה לרגל יום העצמאות הראשון.
למטה: הקריה החדשה בירושלים, כוללת היום את משרד ראש הממשלה ומשרדי האוצר, החוץ, הפנים והתיירות.

...וסיגריה זו — אחד מהישגי דובק

דובק

רואל

פילטר

פרסום ד"ר יעקבסון

20 סיגריות, כיף המלך

הורוסקופ אולימפי

השפעת המזלות על אופי הנוסעים לחוץ-לארץ בשנת תשכ"ט

מאזניים 22.10 — 23.9
חברותיים ועדינים, יש להם נטיות לאמנות וחוש לשחיון והרמוניה, הם מחוסרי העזה אך בעלי שיטתיות ולכן הם ניהונו בסגולות פראקטיות. הם מעדיפים לטוס לחו"ל בנתיב אויר אולימפיק בגלל השרות הטוב והאווירה הידידותית.

עקרב 22.11 — 23.10
בדרך כלל אנשים מוכשרים אך נוקשים. הם קנאים אך שיטתיים בפעולותיהם. הם בעלי תאחת יצרים, רגשיים ואי-ציותניים. בגלל הדינאמיות שבהם הם אוהבים לטוס הרבה ולכן הם אוהבים חברה דינאמית שאפשר לסמוך עליה. הם מוצאים זאת בנתיבי אויר אולימפיק.

קשת 20.12 — 23.11
אוהבים מדע ואומנות, בעלי רגש כבוד מפותח, אנשים מתונים המכונים עלידי הגיון רב ומסתייגים מדברים מסורכיים. לכן כשהם טסים לחו"ל, הם מעדיפים את אולימפיק ומתמידים בוה, אוהבים תכנון לטח ארוך ודקים במטרה.

גדי 19.1 — 21.12
בעלי רגשות בלתי יציבים ונוטים לכניעה. לעיתים ארישים ומסוייגים ולעיתים בעלי אמיציה שהמטרה מקדשת את האמצעים, אך יחד עם זאת אוביקטיביים ומתייחסים לנטיעות לחו"ל ברצינות רבה ומקפידים עליהן שסוכו הנטיעות שלהם יטיס אותם עם אולימפיק.

דלי 18.2 — 20.1
הקו המאפיין הוא הפילנטרופיות הנובעת מאהבת הבריות. לכן ידידותיים וחברותיים. מחשבים כל צעד בתבונה וטסים בנתיבי אויר אולימפיק. בעלי נפש מרוממת וגאונותיים. יציבים ברגשות ובתשוקות.

דגים 20.3 — 19.2
אופי רך, אי ודאות, התחמקות וחוסר בטחון. חוסר נטיה למעשים נועזים ולגבורה למרות עצלות מסויימת ואדישות נפש מתרשמת במסחרים ורושמת את החוויות. הם טסים בנתיבי אויר אולימפיק בגלל החוויות הרבות והתרשמות העמוקה מהשרות ומהאווירה.

טלה 20.4 — 21.3
אנשים אקטיביים ואינטליגנטיים הנאבקים בעו, באומץ ובי-התמדה. בעלי אנרגיה, מעוף, דמיון עשיר והתנשאות וכי-הם טסים לחו"ל, הם אוהבים חברה תעופה בעלת אותן התכונות. לכן במסופי אולימפיק הם בוטחים ונהנים משלוה נפשית.

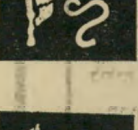
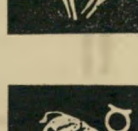
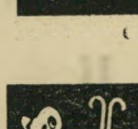
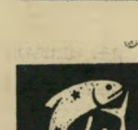
שור 20.5 — 21.4
מצב רוח מרומם בדרך כלל אך לעיתים חוסר מנוחה ומכו-כה בגלל התכונות המיוחדות, אך ניתן בקלות להשיג שלחה ולהשתחרר ממבוכה עלידי טיסה לחו"ל בנתיבי אויר אולימ-פיק. בהתמדה ובסקדנות המאפיינים מול זה, חוש מפותח לצדק ונטיה לחומרניות וחושניות.

תאומים 20.6 — 21.5
אוהבים מדע ואומנות, בעלי רגש וחביה, פוסחים על שתי הסעיפים, צייתנים ומוכנים שאחרים יחליטו עבורם. סוכני הנטיעות מחליטים עבורם לטוס באולימפיק כי זו החברה המתאימה למול תאומים, כי הם בעלי אינטליגנציה טבעית זריזים ושנונים ועליונים.

סרטן 20.7 — 21.6
רגשיים ובעלי נטיות לחיי משפחה מסודרים, נהנים להש-פעה מיידית כשאומרים להם לטוס בנתיבי אויר אולימפיק, כי הם יודעים מה שטוב. נוסף לכך הם יהירים ונוטים לדמיון ולכל דבר תמוה.

אריה 21.8 — 21.7
בעלי אומץ, מסירות, אנרגיה והתלהבות ברגשות. מתרגזים בקלות, אוהבים לשלוט, אצילים בשטח האהבה, בעלי פרס-טיגיה ויודעים להנות. מבטאים את דעתם ברגשות ובפסק-נות וטוענים שחברת התעופה העונה לדרישותיהם מבחינת הפרסטיגיה וההנאה היא אולימפיק.

בתולה 22.9 — 22.8
סימפאטיים, בעלי חוש ביקורת וצניעות. שוחרי אמנות. וזירים, מחושבים ולפיכך חסכניים אך לא קמצנים. בעלי המצאות ומחוכמים. הם טסים בנתיבי אויר אולימפיק בגלל היותם מחושבים ובעלי חוש ביקורת.

במדינה

המימשל הצבאי

הפירות המורעלים

במשך שנה ורבע השתעשעו בני-ישראל — ורבים מתושבי השטחים המוחזקים — באשלייה, כי ממשלת-ישראל תגיע לאיזושהי דרך-ביניים שתמזג כיבוש צבאי מחמיר-הליכות ועם יחסי-שכנות טובים — או אפילו עם יחסי-ידידות ושיתוף. השבוע בא סוף ירח-הדבש המדומה: חב-לניצחיל פוצעו את ביתו של אל חאגי חמוה מחמוד טוקאן — השוכן בלב-ליבה של

ראש-עיר כנען
של-ב-מקשר

הכסף. בינתיים גם הספיקו לנתק את כבל-הטלפון. "הבן שלך — בכלא!" למחרת ב-בוקר ניגשו בני-משפחת טוקאן לראש-עיריית-שכם, חמדי כנען, וסיפרו לו את הכל. "זו כפרה" העיר כנען. "יחד עם הנוקים האחרים".

כי חמוה טוקאן ניוזק כבר בשיעור של 15% אלף לירות, כאשר מיפעל הרכבת-הזכויות שלו נפגע בעת המלחמה. על עצם מעצרו של הבן, צברי טוקאן, לא ידעו בני-המשפחה דבר — עד שכעבור ימים אחדים ניגש טוקאן למושל הצבאי, להתלונן על אובדן-הכסף — ואז נודע לו שצברי יושב בכלא, מאחר ונחשד בהנחת חומרי-הנפץ בבית המושל הצבאי של העיר, עוד בחודש מאי '68.

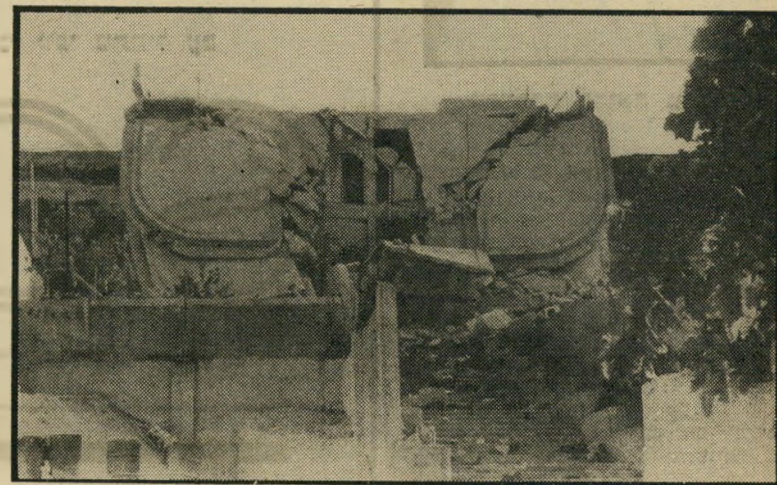
המכה על האב היתה קשה ובלתי-צפויה. אך מייד לאחריה באה מכה נוספת. ביום הרביעי, יום אחד לאחר מכן, זכה טוקאן לביקורם של שוטרים, שבישרו לו כי ביתו עומד להרס, כעונש על פעולות-בנו.

"אם בארזים נפלה שזהבת..." מספר חמדי כנען, האיש שעד כה שימש כחוליית-קשר בין המימשל הצבאי לבין העיר שכם שבראשה הוא עומד:

"בשמונה הגיע אלי חאגי טוקאן. הוא היה מעולף ממש. מייד סיפר את כל הסיפור. "כינסתי ישיבת-חירום של העירייה. היה ברור שהם מתחילים בתקופה חדשה, עידן של יד תקיפה. חלק מחבריה-המועצה הציעו צעדים וראשטיים. אבל הרוב היה בעד פנייה למושל הצבאי. הם אמרו: נפנה אליו, והוא ימנע את הריסת בית-האב, שלא ייענש במקום בנו".

כנען התקשר עם סא"ל צבי עופר, מושל-שכם, אך המושל דחה כל פגישה עימו עד "לאחר סיום העסק". כלומר — עד לאחר הפיצוץ.

בינתיים החלו נוהרות לבניין-העירייה מישלחות המורכבות מן התושבים — אותם ריסן ראש-העיר עד כה. כולם תבעו התער- (המשך בעמוד 38)

בית טוקאן אחרי פיצוץו
— שנהרס, עם פעולת-עונשין —

עצור צברי טוקאן
— נגד חשוד בחבלה

שכונת-האמידים רפידה, כארבעה קילומטר מערבה משכם.

שישה פיצוצים נפרדים היו דרושים כדי להוציא מכלל שימוש את הבית, בו קיימות שש דירות נפרדות וקשורות זו בזו. פעולת-העונשין נגד ביתו של טוקאן — שבנו נתפס כחבלן — נעשתה שעה שבעל-הדירה — אחת מן השש — היה בביקור מאושר ברכת-עמון, יחד עם אשתו.

"לא גונבים!" ביום השני בספטמבר, בשעה 12 ורבע בלילה, עצרו שתי מכוניות-שיטור, עם 30 אנשי מישמר-הגבול, ליד ה-בית, בחריקת-בלמים. השוטרים חדרו פנימה, שאלו על בנו של בעל-הבית, צברי טוקאן (21), ומשלא מצאוהו — ערכו חיפוש בו נתגלה דרכונו.

"השוטרים לקחו מיסמכים שונים ו-523 דינארים ירדניים, שהיו בכיסיה-הבגדים של חאגי, מספרים בניהיבית. "בהתחלה היינו בהלם, אך כשעמדו ללכת התעוררנו, אבא וכל האחים, מן המכה ושאלנו מה עם המזומנים.

"אנחנו לא גונבים כספים!" אמר אז אחד השוטרים ושם את הכסף על השולחן. "אך כשהלכו וניגשנו לשולחן — לא היה

במדינה

(המשך מעמוד 37)

בות מיידית ומניעת העונש. כי אם בארזים נפלה שלהבת, מה יגידו אוזביה הקירז. מה יהיה עם הקטנים והאביזנים, אם כך עושים לחאמולת-טוקאן?

שהרי משפחת טוקאן היא אחת המכובדות והידועות בשכם ובכל הגדה.

החפצים נשארו בהריסות. בינתיים הייתה השעה תשע. כבר לא היה איש עימו אפשר לדבר, בבניין המושל.

אז שיגרה העירייה כחמישים פועלים ואנשי מכבי-אש, שיסייעו למשפחת-טוקאן המוכה בהוצאת חפציה מהבית הנדון ל-הריסה. היה צורך להוציא את הרהיטים מארבע הדירות המאוכלסות שבין שש הדירות שבבית-המשותף. בין השאר התגוררו בדירות שני הבנים הרווקים של טוקאן — כולל צברי הכלוא.

לתדהמתה של העירייה, לא ניתן לפועלים לגשת למקום. בקושי התירו למשפחות להוציא חלק קטן מן הריהוט הרב, שהועבר לבתי-שכנים. יתר הרהיטים נשארו בין הריסות.

דיין נזעק לשכם. אין זו הפעם הראשונה שמפוצצים בית בו מתגוררים גם

משוררת פדואה טוקאן
מחזות ופיוס דיין

חפים-מפשע: כך אירע, למשל, בעת פיצוץ המלון אל-יוחזדה, ברמאללה, בו התגורר — בין השאר — החבלן-בן-לאם-יהודייה, חיל-יאם נאצר.

טוענים אנשי-שכם: לאחר הפיצוץ האחרון, זימן היועץ משה ששון ללישכתו את אחד האישנים המרכזיים של העיר והצהיר כי אוזני:

"ישראל כבשה את כל פלסטין. היא רשאית לזרוק מעבר לגבול כל איש בלתי רצוי. לא נוכל להגן עוד עליכם בפני יעם-ההמון היהודי, לאורך-ימים, אם ימשיכו במעשי-טרור. לכן מוטב שתשגיתו ב-מעשיכם."

הצהרה חסרת-תקדים זו, והפגיעה בבית השייך לחאמולת-טוקאן האדירה, היו רק הצעדים הראשונים של המדיניות החדשה. לדברי בני-העיר פוצצו בתים רבים אחרים: רק בכפר שליו טולכרם פוצצו לדברי — תושבי-הגדה שישה בתים.

אולם שום גירסה אחרת לא אישרה, לפי שעה, טענה זו.

חמדי כנען וחבריה-המועצה שלו החליטו שאין להם דרך אחרת לבטא את עמדתם מאשר — להתפטר. הדבר הגיע, כמובן, לאוזני משה דיין.

מייד נקט שר-הביטחון בצעד-בזק, בישר לכנען שהוא עומד לבקר אצלו, להרגעת הרוחות. הפגישה נקבעה ליום ראשון, ה' שבוע.

אבל בינתיים הוסיף המצב בעיר להשתבש. ביום חמישי הגיעו אנשי מישמר-הגבול לחתלתה של המשוררת פדואה טוקאן, אחת הנשים הנערצות ביותר בעולם הערבי. "יש חשד שיש בביתך אקדח וצריך לערוך חיפוש" בישרו לה.

* דודנו של האבי-העצור הוא סגן ראש-ממשלת ירדן, הד"ר קאדרי טוקאן מילא תפקידים מרכזיים בממשלות-ירדן שונות, הוא מדען ומנהל הקולג' אל-נג'אח; פדואה טוקאן היא המשוררת הלאומית של פלסטין; וה' שושלת כולה עסירת נכסים ברחבי-הגדה.

תמרוקי הצמרת של אירופה

תמרוקי "שרק", בהן גאות נשות אירופה המטופחות, מצויים עכשיו בטווח-ידך בכל התמרוקיות המובהרות

חלב פנים

מכיל חומר טבעי המצוי בעור. מסיר אבק ואיפור באופן מושלם. מומלץ לבעלות עור פנים רגיש, בעיקר בערב.

טוניק

מכיל הורמונים צמחיים הגורמים להתחדשות תאי העור ולמניעת דלקות. מומלץ לבעלות עור פנים רגיש.

מי פנים

מרגען את עור הפנים, ומשלים את פעולת הניקוי הודות לחזירה עמוקה לנק' בוביות. מומלץ במיוחד כטיפול ראשוני בבוקר וכטיפול ערב לבעלות עור פנים שמן.

שווי לעור-פניך את המראה האירופי המטופח עם תמרוקי "שרק", כי יופי מתחיל עם

SCHERK

צילום מולה-הרמתי

המפיצים: נורית בע"מ

הוראות להפגנה באכזיב:

הקהל מתבקש להכין כרזות:

- ◆ נגד הריסת אכזיב
- ◆ נגד גידור אכזיב
- ◆ נגד מיסחור אכזיב
- ◆ בעד מתן רשיונות לאלי אביבי
- ◆ בעד סילוק הבולדוזרים מאכזיב
- ◆ בעד סילוק הגדרות מהחוף ומהכפר
- ◆ בעד סילוק המועדון הצרפתי ואיחוד אכזיב כולה ופתיחתה לציבור
- ◆ בעד שיחזור אכזיב ונמליה הקדומים
- ◆ חלאה המועצה סולם צור חשואפת לחשתלט על כל האיזור ופיתוחו ל-טובת הקיבוצים בלבד
- ◆ יפסקו ההתנכלויות והטרדות של כל הגורמים במפעלו של אלי אביבי, הנמ' שכים מזה 16 שנים.

בסיום ההפגנה תיערך בחצר המוזיאון מסיבת עם. כל מפגין יצטייד בפנס או לפיד לתהלוכה לילית.

תרומות להצלחת המאבק מתקבלות לפי ה' כתובת:

רנה ואלי אביבי —

אכזיב, טלפון 04-920250

הוכיח רומן השנה!

ללא שמדז הגיון

מאת
פזית
בן-ארצי

* לבטיה של דוגמנית חברת קיבוץ לשעבר על רקע מלחמת שעות הימים * רומן הכתוב בצורה חיה ותוססת *

הוצאת "אב"י"

סדואה טוקאן קיבלה את כל העניין ברוח טובה ואפילו בהומור. לא כן בני-עירה, שאימו להשביט את העסקים, לאות-מחאה. רק התערבות נוספת של חמדי כנען עצמו מנעה שביתה אלימה.

המצב הרצין עד-כדי-כך, ששרהביטחון, משה דיין, הקדים במפתיע את ביקורו.

וכך אירע שבשבת, בשעה חשע בבוקר, עת חזרו התלמידות של 12 בתי-ספר מ-לימודיהם, לאות-הזדהות עם סדואה טוקאן, חנתה מכוניתו של דיין — שהרכיב מש-קפיים כהים, כששתי עיניו גלויות — ליד צומת בית-ליד, והמתנה לליווי מישמר-הגבול שיתן אור-ירוק לשיירה.

אך שעה ששרהביטחון וראש-העיר ישבו לדון במצב, והעירייה של שכס החליטה להשאיר את גורל-התפטרותה בידי מישאל-תושבים, השבוע, היה ברור שמדיניות הדין החוקה כבר הצמיחה סירות מורעלים — מבלי שאיש ידע, לפי שעה, מי יצטרך לאכול מפירות אלה.

חינוך

מין והיפוכו

אחת ההרצאות החשובות הניתנות לצעירי רות ישראליות במוסד ממלכתי חשוב עוסקת בחינוך המיני.

רופא-המוסד מרצה בפני כל מחזור ומחזור, ומקנה לצעירות ידיעות מדעיות בנושא זה. והנוהג הוא שלאחר ההרצאה מעביר רות אליו הצעירות סתקים ובהם — שאלות שונות הקשורות לנושא.

העיקר: אמצעי-מניעה. באחד הי-מחזוריים האחרונים נשאל הרופא כיצד רואה הוא יחסים-מין מלפני הנשואים והאם הוא מצדיקם.

תשובת הרופא: "אין כל פסול ביחסים אלה לפני הנשואין — בתנאי, כמובן, שהבת מכירה את אמצעי-המניעה השונים, ויודעת כיצד להשתמש בהם".

באותה הרצאה נכחו מורות, שי-הועברו לאחר מכן לקורס-הכנה בחיפה, לפני הישלחן לעצירות-עולים ואזורי-קליטה שונים.

בחיפה קיבלו הבנות הרצאה נוספת על חינוך מיני — אלא שהפעם היה המרצה הד"ר אליעזר שמואלי, מנהל המינהל לחינוך העל-יסודי, שבמשרד החינוך והתרבות.

80 המורות שהאזינו לדבריו הופתעו לשמוע, כי המרצה שולל כל הסברה בענייני-מין, ומסרב להעניק חינוך בנושא זה, מאחר ולדבריו "לא כדאי להיכנס לנושא מסוכן זה".

הדבר לא סיפק את המורות הצעירות. אחת מהן פנתה לד"ר שמואלי, ביקשה בכל זאת לדעת את דעתו על קיום יחסים-מין לפני הנשואין.

"אין להעלות כלל על הדעת קיום יחסי-מין לפני הנשואין", היתה תשובתו הפסקנית של המחנך.

אז קמה בנחת ממקומה אחת ממדריכות הקורס, שהיא בת אחד ממשקי הקיבוץ-הארצי: "אני התחלתי בקיום יחסים-מין כבר בגיל 16 וחצי", הודיעה בקול צלול, "ומעולם לא ראיתי בכך פסול — מאחר ואני רואה את עצמי אחראית למעשי, ומשום שקיבלתי מפי מחנכי במשק הסברים מקיפים על הבעיה!".

בנות אחרות אורו עוז, לשמע דברי חברתן, תקפו גם הן את המרצה הנבון — שהחליט משום-מה לקצר את הרצאתו, הסתלק מהמקום בחיפזון ובבושת-פנים.

משטרה

ועכשיו:

נשק חם

בלונדון מסתובבים השוטרים, בימים כי-תיקונם, ללא נשק כלשהו, להוציא מן הכלל את מקלותיהם הלבנים. בניו-יורק מווייגנס השוטרים עד לשיניים.

בתל-אביב וביתר ערי-הארץ הלכה מש-טרתי-ישראל בדרך-ביניים: היא חימשה את שוטריה בנשק חם, בייחוד את אלה שמסי-תובכים בלילות. יחד עם זאת, היתה קיימת הוראה האוסרת על השוטרים לפתוח באש — לפני שעברו עושה זאת. בייחוד במקרים של התפרצויות לאור היום, ומעשי-שוד מן (המשך בעמוד 41)

נקמה
חלמון שמפו —
השמפו האידיאלי
לשער עדין. נקמה
חלמון שמפו עם ברק
הצדף. מעניק לשערך
גמישות וברק נעורים.
מעתה גם בשפוכת
פלטטיק.

המפיקים: חב' נורית ב

תוצרת ביח"ר "נקמה" בע"מ

בעיות ולבטים בחי המין

מאת

הד"ר מרדכי זידמן

הוצאת רשמים.

להשיג בחנויות
הספרים הגדולות

"ציפרוני"

סוכנות לאינפורמציה וחקירות פרטיות

טלפונים 757613, 623001 • רחוב החשמל 8, תל-אביב

✱ איתורי כתובות
✱ חקירות מסחריות

העולם הזה, שבועון החודשות הישראלי
המערכת והמנהלה: תל-אביב, רח' קרליבך 12, טלפון 30134.
ת.ד. 136 • מען מברקי: עולמפרס • דפוס משה שהם בע"מ.
תל-אביב, רח' פק 6 • גלויות: צינקוגרפיה כספי בע"מ.
העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

שם לניקון אילון

לאבר בעל המעוף הנועז
התאב למשחקים חופני סכנה...

מוצרי
Men's Club
של
Helena Rubinstein

בטלוויזיה MARELLI

מרפרי

הקליטה עוברת כל גבול

קליטה מושלמת וברורה של כל תחנות הטלוויזיה במזרח התיכון. איכות צליל נפלאה עיצוב מודרני מבחר דגמים מגוון U. H. F. שרות מומחים מעולה מעבדות משוכללות, מלאי חלפים גדול, מוצר איכות של חברה עולמית.

פרטים: טלמר, אלנבי 111 פס' קולנוע "תמר" טלפון 623828 תל-אביב.

בני משה קרסו

תל-אביב: רח' ריב"ל 26 טל. 33241
ירושלים: רח' מ.ה.ס 4 טל. 22191

במדינה

זעיר יותר אך אלים לא פחות משיקאגו בימי-הזהר של אל קאפונה.

דרכי-אדם

עולה חדש

מכונית הקונסטה של משטרת רמת-גן נעצרה בשעה שלוש לפנות בוקר, בחריקת-בלמים, ליד הבית שברחוב ביאליק 5 — לשמע הצוחות שבקעו מחלוניו: "משטרה!" כשראתה את השוטרים, אצה למקום מרגלית לוי, ובהתרגשות שלא התאימה לליל-השבת השלישי סיפרה: בחור-המדורגות של ביתה מסתתר אדם עם חבילה.

(המשך מעמוד 39)

הסוג הנועז שהתרבה לאחרונה. הסכם ג'נרל-מנלי. הסדר זה הועתק מן המקובל באנגליה, דווקא, שם היה קיים מעין הסכם ג'נרל-מנלי בין שוטרים לגנבים: אלה לא יורדים ואלה נמנעים מלהרוג שוטרים. עד שבוטל עונש-המוות בבריטניה, נהגו להוציא להורג — בלי כל יוצא מן הכלל — כל עבריין שעבר על הסכם בלתי-כתוב זה — וירה בשוטר בשעת ביצוע גניבה או שוד. אלא שלאחרונה חדרו ללונדון שיטות-שיקאגו, הפריצות האלימות, התרחבות רשית-הגניבות והונות, הפיכת הפשע לתעשייה ממדרגה ראשונה — כל אלה הביאו לי-הופעתו של השודר המזויין, שאינו חושש

תמונות השבוע

השבוע ערך בית-החולים "ביילינסון" שבפתח-תקווה כנס מיוחד במינו: התכנסו בו כל פצועי מלחמת-ששת-הימים אשר אושפזו בבית-החולים בזמן המלחמה ואחריה, וכו' בו בטיפול שהביא להחלמתם. אותה עת, בעוד המחלימים מתכנסים על הרשא, מילאו החולים המאושפזים בחדרים את כל מירפסות הבניין, צפו בהצגה מלמעלה.

השוטרים היו עדיין תחת רושם הפצצות בתחנת-האוטובסים המרכזית בתל-אביב. מפקח-מישנה רוסו ורבי-סמל טובול זינקו ממכוניתם; מהירו לפתח-הבית — שם כבר עמדה חבורת-אנדרחים והתחכחה בקול. סחבות וכלי-גלגל. באפולונית חדר-המדורגות נראתה דמות מאורכת; היא ניצבה במקום ללא נוע. כשהעלו את האור נתגלה אדם עצוב-פנים, כבן 64, בלתי-מגולח ולבוש במכנסיים ובחולצה שהוזהמה כיסיתה אותם. מעל לכל זה לבש מעיל צמר ארוך. לצידו היתה מונחת, באמת, חבילה: כל חפציו האישיים, כל מה שנותר לו בעולם: כלי-גלגל, מעט מזון — וסמרטוטים. השוטרים העלו את המשוטט למכונית ולקחו אותו לנפת רמת-גן, לחקירה. ושם התברר שלא היה זה איש אל-פתח ואף לא פורץ מסוכן אלא עולה חדש בשם יוסף קטן, הנושא דרכון צרפתי ואשר הגיע ארצה לפני חודש ימים — בתור תייר. בינתיים פנה קטן לסוכנות היהודית, תבע שיוענק לו מעמד של עולה חדש, כדי שיוכל להשתקע בארץ. הסוכנות שלחה אותו ל-משרד-הפנים ושם, אחרי שראו את מצבו הרעוע — נשלח האיש ללישכת הסעד. אלא שלעובדות-הסעד לא הגיע מעולם: לדבריו פשוט שכח ללכת. וייתכן שכבודו המיוחד במינו גרם לו להעדיף חיירחוב. בינתיים פג תוקפה של אשת-ההשגות שלו בישראל. ויוסף קטן מסתובב ברחובות, רעב, מזוהם, עייף, ובעיקר — עצוב. לא כך תיאר לעצמו הישיש את בואו לארץ-הקודש, עליה סופר לו כליכך הרבה בצרפת.

לחקוף את השוטר. שלושה שוטרים נהרגו, בפשיטת-פשע אחת, מידיו של עבריין הי מצוייד בתת-מקלע. חלפו הזמנים בהם ערכו עבריניים מאור-גנים מצוד אחר חבריהם שהפרו את ההסכם. שינוי-ההוראות. אותו תהליך מסתמן בישראל. בחודשיים קצרים אירעו שלושה מקרים של שוד מזויין לסנפיר-בנקים ושורה שלמה של פריצות אליהן הלכו השוודים מזויינים. רק השבוע ניכשה פריצה למלטשת-יהלומים, כשהשוודים מצויידים בתת-מקלעים. המסקנה: משטרת-ישראל שוקלת את שינוי-ההוראות. אם תשתנה, אומנם, המדיניות הרשמית, יפתחו שוטרים באש על כל עבריין או על כל חשוד המחזיק בנשק — בעת עבירה. אחת הסיבות שגורמות לדיון המחודש היא העובדה שכמויות ניכרות של נשק מתגלגלות בעולם התחתון, מאז מלחמת-ששת-הימים. מסר השבוע קצין בכיר בתל-אביב, "בעיקר — תת-מקלעים מדגם קארל גוסטאב, רובי-סער רוסיים וכמה אקדוחים מדגמים שונים ומשונים". נוספים לכלי-נשק אלה — כל אותם הי אקדוחים והרובים הגנובים מבעל-ידי-שיונות — והם רבים: בעיקר כאלה שנלקחו מתוך מכוניות בלתי-נעולות. כבר עתה מצוייד כימעט כל שוטר בי אקדח. אם יתמשך תהליך זה והמשטרה תקבל החלטתה הגורלית — עשויה תל-אביב להוראות, תוך חודשים קצרים, כהעתק

אין בעיות!
בחנויות

חתונה?

שלי Shely

ברחבי הארץ
מבחר מגוון של
מתנות מקוריות
לכל הזדמנות

בחודש החגים
פתוח בערב

אביזרי קשוט לבית. מיניאטורות לאספנים; משחקים יוצאי דופן לילדים ולנוער, מטפחות ראש לנשים, חפתים, מחזיקי מפתחות ומקטרות חדישות לגברים; מגנטים מתאימים כשי לבעלי רכב.

תל-אביב: תחנה מרכזית

השרון 19 פנת השפלה 3

סניף תל-אביב:

אבן גבירול 68, ככר מלכי ישראל

סניף תל-אביב:

אבן גבירול 138, פנת רחוב זיבוטנינסקי

סניף בת-ים:

רוטשילד 18, ככר וינגייט

סניף חולון:

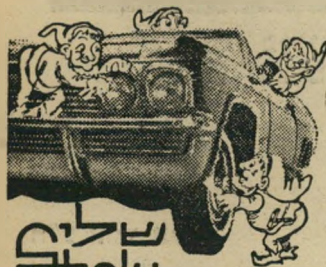
חנקין 42, בנין קולנוע סבוי

סניף חיפה:

רחוב הנביאים 20, ליד קפה רומא למטה

סניפי החברה בירושלים,

בבאר-שבע וברחבי הארץ

שלי Shely
אבילדיה
לרכב בע"מ

אביזרים לרכב, וציוד למחנה
אות ומתנות

קולנוע

מלאים ריבות, ואוספת ביצים טריות מהטבע, ולא יודעת לשם מה. אפילו האהבה, שיכולה יותר מכל דבר אחר לקשר את האדם עם החיים, אפילו היא משעממת אותו. הוא מלטף באימה את הפיאה הנוכרית שנפלה מראשה של נערה חביבה שאנסה אותו, ועוצם את עיניו. הצרה בסרט היא שהוא בלתי-אחיד. לצד סצינות מדהימות, שכדאי לא להחמיצן, יש המון תמונות חסרות משמעות, של מבטים חסרי משמעות, צילומים ארוכים ועייפים, כאילו שאלברט סיני הבמאי היה עסוק מדי.

אהבת נשים

השועל (אוריון, תל-אביב, ארצות-הברית) יחסים רבי-גוניים הנרקמים בין שתי בחורות היוצאות לגור יחד בחוזה בוודות, בספר של דה. לורנס, הופכים בסרט שנעשה על-פי אותו ספר ליחסים לסביבים פשוטים וברורים. השועל, שהוא סמל לדמות הגבר, בא מדי פעם להפריע את שלוחתן ואת בדידותן, והוא מעורר בהן פחד, זעם ושינאה. אחרי השועל בא גם הגבר עצמו, והאהבה

ברני וג'ין במיטה
גווייה נוספת

הנרקמת בינו לבין אחת הנשים מביאה בהכרח לאובדנה של השנייה. כל מה שהיה מעודן, מעורפל ומלא רעיונות, הפך בסרט לפשוט, בולט וברור — ועל כן הרבה פחות מעניין. למרות שסצינות האהבה בין הנשים עשויות ברור.

תדרין

אמנות

קולנוע פאריס בתל-אביב מומלץ באופן קבוע לכל צופה נאור. **אשה נשואה**, סרטו המרתק של גודאר על בעיות החברה המודרנית, כפי שנראות בעיניה ובחיה של אשה נשואה, יוחלף שם בקרוב ב**פרסונזה**, סרטו של אינגמאר ברגמן, ואחר-כך יעבור שם טור של סרטי-מופת שעוד ידובר עליהם ובהם. לכן צריך פשוט לבקר שם בקביעות.

פעולה

הטוב הרע, והמכוער (אופיר תל-אביב) מחפשים מטמון, בבית-קברות צבאי, מתחת לשריקות פגזי הצבא הצפוני והדרו-מי. מערבון מצויין.

אחרים

דודתי אהובתי (פאר, תל-אביב) בחור צעיר המתחזה כמשתוק משום שאינו רוצה להיות בחברה לתוכה הולידו אותו הוריו, מנהל יחסים סאדו-מוזיקסטים עם דודתו היפה המנסה למשוך אותו למיטה ולא מצליחה. יחסיו של הגיבור אל החברה ממנה הוא בורח צריכים להיות מעניינים, אלא שהם מתארים בצורה חלודה ולא מעניינת. משחקיו האכזריים עם דודתו היפה, שהם כשלעצמם בלתי מעניינים משום שהם פאתולוגיים חלונים, ואין להם דבר עם אמנות, דחף הם מתוארים בצורה חזקה.

סרטים

ביד האחת וביד השנייה

ברני וג'ין (סטודיו, תל-אביב; איטליה-צרפת) המתכון הוא המקובל לגבי סרטי מתח פיוטיים המכניסים בזמן האחרון הון כסף לבעליהם.

ברנרד פוגש את ג'ין ליד גופתו הנרצחת של בעל-דיסקוטק. "זה לא אני רצחתי אותו", היא אומרת לו. ומכאן, דרך פילטר רים צבעוניים, קאטים מרעישים, תמונות מעורפלות פסאודופיוטיות ופסאודו-אמנותיות, מתפתחת עלילת-אהבה בלשית — כשהבחור מחזיק בידו האחת את הבחורה וידו השנייה מחפשת את הרוצח.

יומרות מרגיזות. הבחורה מספרת לזה שהפך אהוב-ליבה שבעל-הדיסקוטק היה סוחט כסף מאביה, בגלל איזו תמונה יקרת-ערך. האבא בינתיים נהרג או נרצח, והשניים מחפשים את התמונה ומוצאים במקומה גחיה נוספת.

ומדוע, למרות כל הגויות הללו, הסרט בכל זאת משעמם ומרגיז? משום שבמקום

השמש והים פוגמים בשערותיך

לייב-טקס-בלזם

חגן עליהן!

LIFE-TEX BALSAM

הופך שיער: שברירי לגמיש עיף לרענן מחוספס לחלק פגום לבריא

שיער בריא עם ולה

שנה טובה מבית ולה

אחרת OTHERWISE

במה פוליטית חופשית בערכי מוסים גילן

הופיע גריון 2:

חנוך לזין
(«את ואני והמלחמה הבאה»)
חנוך אייל
פאוזי אסמר
קרין לוי
יוסף יאיר
עורד פיינגרש
ג'וני אמיתי

נתן ילינימור
(עורך «אתגר»)
ח"כ אורי אבנרי
(עורך «העולם הזה»)
בנימין עומרי
חיים הנגבי
(מערכת «מצפן»)
שמעון צבר (לונדון)
יוסף בן-טל

המחיר 1 ל"י • להשיג בכל הקניסטים ודרך תא-דואר 26116, תל-אביב.

„השגנו את החבר שלוטופול!“ מתפארת חברת סרטים אמריקאית

האיש שלנו במלטה

„בחר שזוף שנחנן ביכולת להרוג. הוא משרת על ספינת טורפדו כקצין, כשתפקידו לשמור על שיירות הסוחר של הצי הבריטי.“
לדעת יוצרי הסרט מתאים בריותי לתפקיד משום שכמו רוב הישראלים יש לו תפקיד

עם הקונסול
— ומודרני

עם סטן
— ישראלי

טופול ושחקנים ישראלים אחרים בעלי-שם.
בסרט משחק בריותי צעיר ארצישראלי בשם יעקב, שהתנדב לצי הבריטי, במלחמת העולם השנייה. לפי התסריט תפקידו הוא של

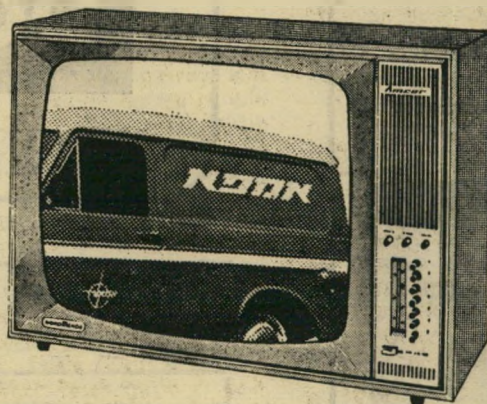
עוד מעט אי אפשר יהיה להסריט סרט בינלאומי מבלי שיכב בו שחקן ישראלי. פעם היו כוכבים כמו גרי קופל או קלארק גיבל מושכים קהל. אחר-כך היה העירום. ועכשיו הגיע תורם של הישראלים. טופול כבר חתום לחצי תריסר סרטים הוליוודיים. אורי לוי מככב בלונדון, אסי דיין בחינה ודליה לביא בלונדון. ועכשיו נוסף שם חדש לרשימה — ראובן בריותי. בריותי, המכונה בקיצור „בריותי“, היה שחקן צנוע של התיאטרון החיפאי — עד שגילו אותו מפקידי הקולנוע הבינלאומיים. בעצם ימים אלה הוא משחק בתפקיד נכבד במלטה, בסרט-מיליונים של חברות הענק מיריש ויונייטד ארטיסטס: ספינות הגיהנום. מכונת הפירסום הכבירה של חברות אלה כבר החלה להפוך את בריותי, יליד נווה צדק שבתל-אביב, לדמות בינלאומית. כדי להבין מדוע בחרו דווקא בשחקן אלמוני מהתיאטרון החיפאי לתפקיד שבאמריקה היו אלפי שחקנים מוכנים לשחק בחצי המחיר, די לקרוא את הביוגרפיה האמריקאית.

★ ★ ★

הוא שחקן שהוא גם צנחן בצבא ההגנה לישראל, מסרסמת חברת מיריש בנאחה גדולה. הוא משחק תפקיד של איש טרופת קשוח, בסרט המצולם עתה בקלקרה שבמלטה. ראובן, בן ה-32, הוא אחד השחקנים הראשיים בתיאטרון העירוני של חיפה — הלהקה שמתוכה יצאו חיים

השרות לטלוויזיה אמקור בא לבייתך!

בכל מקום עומד לרשותך שרות „אמפא“ — השרות בה"א הידיעה.
אנו מתקנים בביתך את המקלט בשעת תקלה כלשהי. יתר על כן: המומחים שלנו ידריכו אותך בביתך בהפעלת המקלט כדי שתפיק את מיטב ההנאה ממנו.
בקנותך טלוויזיה אתה רוצה וחייב להיות בטוח שיש כאן בישראל (ולא במרחקים) גורם רציני שיוכל לתת לך את השרות המלא על כל חלקי החילוף והידע הדרושים לכך.
תוכל לרכוש טלוויזיה „אמקור“ גם בתשלומים נוחים באמצעות כל סניפי בנק לאומי בארץ.
פרטים בחנויות „אמפא“ וסוחרים מורשים.

הטלוויזיה
עם המפתח

אמקור הורחב - זה המקלט!

תמרורים

נחוג • בגבעתיים, יום הולדתו ה-33 של עורך-הדין אמנון זכרונ, שבנערותו הספיק לחלק כרוזים של אצ"ל, התפרסם אחר-כך כפציפיסט ששבת-רעב במשך 24 יום. היה מזכיר הוועד לנשואין אזרחיים ומפעילי הליגה להגנת זכויות האדם. זכרונ, אשר סיים גם את המגמה לסילוסופיה ב"אוניברסיטה, משמש כיועץ סיעת העולם הזה — כוח חדש בכנסת.

נישאו • דבורה מטלון, 20, בתו של המזכיר הראשי של בתיהמשפט בתל-אביב, מחתיקי היישוב הספרדי בישראל, וסגן (בצה"ל) זלמן קינן (קונטביצקי), 22, בחתונה שכינסה יחדיו את מרבית שופטי העיר, קציניצבא ונכבדי שתי העדות.

נחוג • יום-הולדתו ה-63 של אל"ם סנדר ארכסנדרוני, ששמו הפך במרוצת

אלכסנדרוני

השנים שנירדף ל- עיתונאי-ספורט. את הקאריירה החל עוד בוארשה מולדתו, אחרי שנתיים לימודים במחלקה לעיתונות של בית-הספר הגבוה לכלכלה, כאשר התקבל ככתב לעיתוני-ספורט בעיר תוך המקומי פשג' לונד ספורטובי. הוא עצמו היה ספורטאי, חבר הנהלת מכבי, וכאשר החליט לע-

לות ארצה ב-1935 לא ניתק את עצמו מפעילותו הכפולה, היה כתב-הספורט של הרדיו ושל מספר רב של עיתונים (כולל העולם הזה).

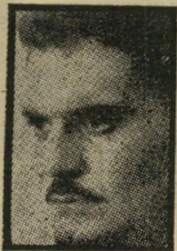
נשפט • אריק פון טארן, מנהיג המפלגה הניאוראצית של גרמניה המערבית, על נהיגה בשעת היותו שיכור. רשיון הנהגתו שלו נשלל לשלושה חודשים, הוא נידון לחודש מאסר-על-תנאי, והוטל עליו לשלם כ-2000 ל"י לקופת האגודה לחיסול השיכרות בכבישים.

אושפז • אנטוניו סדזאר, ראש ממשלת פורטוגל מאז 1932, לצורך ניתוח בגולגולתו, כדי לסלק קריש-דם ליד המוח. לאחר הניתוח הוגדר מצבו של הדיקטטור הזקן (79) כ"חמיר למדי אבל לא מסוכן".

נפצעה • שחקנית-הקולנוע האיטלקיה אנה מניאני, בעת הסרט סצינה מתוך סודה של סנטה ויטוריה, לצידו של אנטוני קווין. אנה היתה צריכה לגלות את קרין בעלה מסתתר מתחת למיטה, ולהסתער עליו במכות ובעיטות. היא החטיאה את המטרה, פגעה ברגל המיטה. רגלה הימנית נכדקה, אך למרות הכאבים המשיכה אנה לבעוט עד לגמר הצילומים, ואז הוכנסה הרגל לגבס.

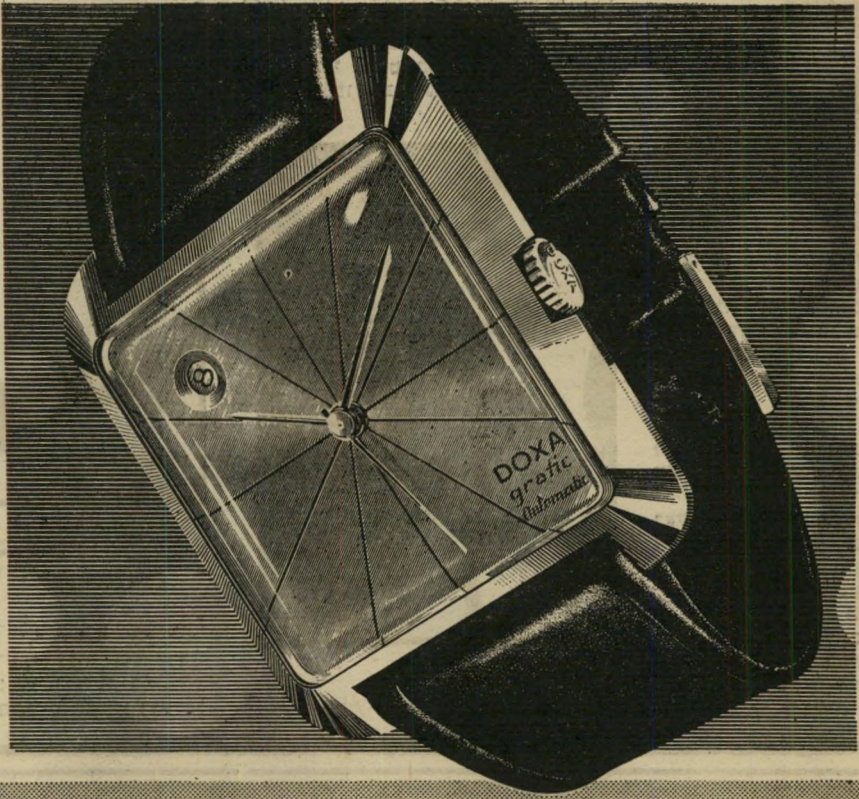
נבחרה • לראשונה, יפהפיה הנישאת את הכתר "מלכת היופי של אמריקה הש-חורה" והעונה לשם סנדרה ויליאמס, מורה-לריקוד בת 19, מפילאדלפיה. "עכשיו, הכריזה, "כשיאמרו לנושים השחורות שגם הן יפות, ושאין להן מה להתבייש מהלבנות — יהיה קל יותר לשכנע אותן שזה נכון".

נבחר • קן המצרי עומר שריף, לגלם את תפקידו של ארגסטו ("צ'ה") גבארה, ב"סרט שייצורו עומד להתחיל בקרוב ב"לונדון, והמכחן לר-כב על הפולחן ש"נוצר סביב המהפכן יליד-ארגנטינה. את תפקיד פידל קאס-טרו ימלא השחקן ג'אק פאלאנס.

שריף

נפטרה • בגיל 93, חנה לאה סגל, שמונה חודשים אחרי שנפטר בעלה, הפרופסור משה צבי סגל, חוקר המיקרא הנוודע שעזב משרת רב באנגליה כדי ללמד באוניברסיטה העברית בירושלים. חנה, ש"נולדה ברוסיה, היתה בתו של אחד מענקי היישוב הישן, הרב אריה לייב פרומקין, מראשוני תחיתקיה. אחד מזכרונות ילוד-תה: אביה סופג מכות מידי בדואים, בשמ-מה של המושבה החדשה, וקורא לבני-ביתו לבד יפתחו לו את הדלת, פן יחדרו פנימה גם הפרועים. באחת התקופות בהן חי בחו"ל התיישב אביה בלונדון. בתו נשארה שם, ואחרי שובה אצה, בגיל מבוגר, נשארו בלונדון שני בניה, לורד שמואל סגל וה-סרופטור ש. סגל.

המתנה לכל מלאוידע שעון

DOXA

להשיג, בחנויות המובחרות ברחבי הארץ

„עמוס“

מסעדה מזרחית • תימנית
כשר

אחרי שכלולים
מיטב המאכלים והתבשילים
התימניים המקוריים
(כולל שיפודים)

אווירה נעימה, שרות אדיב
תל-אביב, כרם-התימנים
רחוב פרויים 23

לכל לקוחותינו,
ידידנו ומכרנו
שנה טובה

איוניר

צימט

האם אתה יודע מי הם ?

האם אתה אוהב אותם ?

מערכת העולם הזה מוזמנת אותך להשתתף במיבצע של הדור הצעיר

פסטיבל הקצב הישראלי

בו תיבחר להקת-הקצב הטובה ביותר בארץ
ויוענק לה

פרס שרביט הזהב

פסטיבל הקצב הישראלי
פרס שרביט הזהב 1968

אני חושב שלהקת.....

היא תזמורת-הקצב הטובה ביותר בישראל

שמי.....

כתובתי.....

מלא את השאלון הזה ושלח אותו למע-
רכת „העולם הזה“ ת.ד. 136 תל-אביב
וציין על המעטפה: „פסטיבל הקצב“.

מתוך התזמורות הפופולריות ביותר,
שיוצגו עלידיכם, ייבחרו עשר התזמורות
שישתתפו בתחרות הסופית של הפסטיבל

במדינה

דיעות הידיד המדבר

„מה רוצים האמריקאים מאיתנו?“ שואל לים ישראליים רבים, „אם הם באמת הידידים של מדינת ישראל — מדוע אינם גוזלים פאטנטים ומפרעים לנו לנהל את המלחמה עד תום?“

השבונו נתן תשובה על שתי השאלות הללו אמריקאי בכיר מאוד — ודוקא איש שנחשב, אולי, להידיד של ישראל בדרג ה- בכיר של המימשל האמריקאי עד כה: אר- תור גולדברג, מי שהיה שר-העבודה של אמריקה, שופט בבית-הדין העליון הפדרלי — ולאחרונה, משך שלוש שנים, נציג אר- צות-הברית באומות המאוחדות.

סכנת-מלחמה ממשית. טוען גולדברג ברג היתודי והמצהיר על היותו ציוני: כרוב דאגה ומבוכה למה שקורה לארצות-הברית בחיטאטנאם, שם מתנהלת מלחמה בלתי- רצויה, עשויה אמריקה „לא לשים לב לסכנות הממשיות מאוד: גלישתן של מדינות ערב ושל ישראל לתוך תהום-מלחמה חד- שה“.

טוען גולדברג, בסידרת מאמרים שהתפרסמו בניו-יורק טריביון רבי-השפעה: למרות

גולדברג

מאמציו רבייה-תושייה של גולדברג יארינג, עלולה שוב להתלקח המלחמה במרחב. „בני סאתי את דיעותי האישיות, כשישכתי על מדוכת-המרחב, באו“ם, ימים רבים ולילות רבים — ולא מצאתי מקום לשנות דיעות אלו כעת, כשאני סתם אזרח“, הוא טוען. בין דיעותיו של גולדברג:

● לרוסים צריכה אמריקה להגיד: „לא נרשה לטאנקים קומוניסטים לפלוש למרחב כפי שפלוש לצ'כוסלובקיה“. לא תקום צי- יה שנייה בישראל או בארצות-ערב.

● לארצות-ערב יש להגיד: „אם תקשרו את גורלכם לרוסיה — זה לא ישרת את האינטרסים שלכם. שיגשו כלכלי ועצמאות לאומית מלאה של ארצות-ערב תשיגו, בדרך הקצרה ביותר, אם תגיעו להסכם-שלום בר- קיימא ביניכם לבין ישראל“.

אין קיצורי-דרך לשלום. מטעים גולדברג: אין קיצורי-דרך לשלום. אם לא ייתחם אינשווה הסכם בין ארצות-ערב לישראל, אם ניסו למצוא קיצורי-דרך — ימצאו הצדדים, כמו בעבר, שקיצורי-דרך אלה אינם מובילים לשום מקום.

אשר לישראל, מתחנן שגריר ארצות-הברית באו"ם לשעבר: „אסור שישראל תגלה עצמה כנוטלת המידות הטובות — חוסר הצדק, ראיית-הנולד ונדיבות-לב. בלעדיהם לא ייתכן שלום בר-קיימא“.

וכיצד יכולה ישראל להגיע לשלום כזה? „כמובן — לא לבדה. דרוש רצון של שלום גם מן הצד השני“. אולם „כשהערבים יהיו מוכנים להתחיל בהידיברות אמיתית, לקראת השלום — במישרין או באמצעות יארינג — חייבת ישראל להגיב באומץ-לב — למי ען השלום“.

פשרות ודרכי-הביניים. ומהו אר- מילב וזה, אותו דורש הידיד רם-המעלה? לא חורבן למצב שהיה קיים בחמישי ביוני 1967. „דבר זה אינו מתכוון לשלום אלא נוסחה שתביא להתלקחות חודשות. לעומת זאת על ישראל לעשות הדברים הבאים: **הגדה המערבית:** „צריך למצוא פשרה בין הצורך הברור שיש לישראל להשיג ביטחון רב ממה שהיה לה ערב מל- חמת-ששת-המים לבין זכויות ירון ליהנות ממצב תקין מבחינה לאומית וכלכלית“. נוסחה גמישה — אבל נוסחה המרמזת בבירור, על החזרת רוב הגדה לחוסיין.

...היא והוא !

היא מחליקה על-פני הים
הוא מחליק על-פניך מבלי שתחוש בו

חזש! 6
עלה בדיסקוסר עם 6 סכינים + 1 חינום!

סכין אחד חינום!
חתנת 'אדיסון' לחברך כדי שגם הוא יהנה.

על כל פנים **אדיסון** יותר נעים

חליכות הדיון
בצנים מיוחדות
תנאים
ח"א שדר' מסדיק 19
אולטראס 62 25 19 12

להתרגעות ורעננות אין טוב מאמבט קצף חלומי של "בת-אורן". אמבט ריחני מרגיע ונושיו נפש.

חצי האי סיני: צריך למצוא מצב שישלים בין זכויותיה הטריטוריאליות של רעים לבין זכויות הגישה החופשית של ישראל וזכותה להשיט את אוניותיה על דגלן, בתעלת-סואץ ובמיצרי-טיראן. וזאת לא סתם על הנייר — כי אם „על פי הסכמים המקבילים לחוזה הדודי, ואשר ניתן להגשים אותם הלכה למעשה.“

כן רשאית ישראל ליהנות מחירות מן ה- חשש שתימצא שוב, כמו ב-1967, בפני סכנת עימות צבאי.

ירושלים: יש למצוא פיתרון בעל-דימיון, שיפשר בין התחייבותיה העמוקות של ישראל, לשמור לעצמה את העיר המאוחדת — אחדות בעלת יתרונות ברורים — לתפקיד ומקום מיוחדים השמורים לירדן. „פיתרון כזה צריך גם להבטיח את זכר יותיהם של היהודים, הנוצרים והמוסלמים לבקר במקומותיהם המקודשים. הסטאטוס הקודם של ירושלים היה פגום מבחינות רבות מדי: היהודים לא יכלו לגשת לבקר מוֹת־הקדושים שלהם; העיר היתה מחולקת, חלוקה מלאכותית; והיה קיים עימות צבאי בלב הבירה.“

החזרת פליטים חלקית. אשר ל- בעיית הפליטים, אכן הנגף של יחסי ישראל-ערב, טוען בעל-הדעה האמריקאי: „הגיע מומן הזמן בו היה צריך למצוא פיתרון הומאניטארי ומוסכם, וזאת על בסיס של החזרה של מספר מסוים של פליטים למולדתם, בהתאם לצורכי-הביטחון הלגיטימיים של ישראל.“

במילים אחרות: החזרה חלקית של הפליטים — לשטח ישראל. זה מה שארצות-הברית רוצה, כרגע.

וזאת יש לעשות, לדברי גולדברג, תוך שיתוף כל הארצות הנוגעות בדבר — כולל ארצות-ערב, ארצות-הברית, ישראל, והקהילה הבינלאומית — קרי: האו"ם.

החיתורים הישראליים — כלומר, נכונותה של ישראל להחזיר פליטים — צריכים לקבל פיצוי מצד הערבים, וזאת — „על ידי פתיחה לרוחחה של שערי ארצות-ערב לשיקומם המלא של קרובנות אומללים אלה של המלחמה ושל הפוליטיקה.“

כמו כן צריכות אמריקה, וארצות-מערב אחרות לפתוח את שעריהן לאותם פליטים שלא ישוקמו בישראל ובמדינות-ערב.

אשר לעזה ולרמת-הגולן טוען גולדברג: „השטח של עזה לא היה מעולם מצרי. ניסיון 20 השנים האחרונות, האומלל, כלמד מה היה גורל התושבים שם, לכן צריך להתחשב בזה ובצורכי-הביטחון של ישראל — וזה חל גם על רמת-הגולן.“

במילים אחרות: סיפוח עזה ורמת-הגולן למדינת-ישראל, לאחר פינוי חלק מן האוכלוסיה „שמורכבת בין כה וכה מפליטים בדרך-כלל.“

8000 הרוגים. במרכז דבריו של גולדברג — שתי אנוחות: שארצות-הברית צריכה לסגת מחיאט-נאם כדי להתפנות למאבק מדיני בזירות אחרות ומסוכנות יותר, בטוח ארוך — כמו המרתה; ושרוסיה „הרחיקה לכת יותר על המידה“ בתמיכתה הבלתי-מציאותית בכל התביעות הערביות.

כיוון שהרוסים כבר הלכו רחוק מדי באספקה צבאית לערבים, אין לארצות-הברית ברירה מלבד לספק לישראל נשק-מגן — כולל פאנטומים, „בכמות מספקת למניעת אי-שיווי-משקל מסוכן.“

מסעים אחרת גולדברג: ההתקדמות הצבאית-הטכנולוגית במרחב כבר מסכנת את עצם קיומו, בין אם מדובר „רק“ בסילים קרקע-קרקע ובין אם מדובר בסכנה הסופית: חימוש גרעיני.

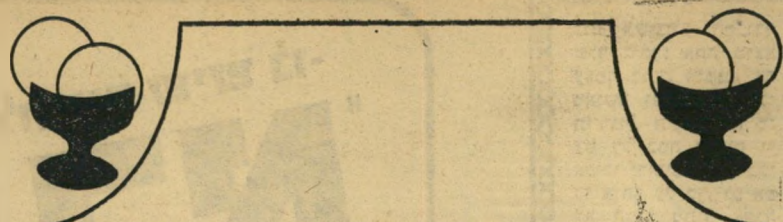
מוהיר דוברת הבלתי-רשמי של המדינות האמריקאיות: „כבר אמר עדלי סטיבנסון: כל המלחמות הן מלחמות-אזרחים וכל אדם שנהרג — כאילו וזאת „אחיק אתה הורג.“ ולראייה: ישראל איבדה שמונת אלפים הרוגים מאז 1948. ובמלחמת-ששת-הימים שיכלה ישראל, בהשוואה למספר תושביה, יותר מפי שניים ההרוגים האמריקאיים שנפלו במשך כל שנות-הלוחמה.“

נסיגה וגבולות מוסכמים. מסכם גולדברג:

שני עקרונות יסודיים צריכים להנחות את ההסדר בין ישראל לערב:

- על הערבים להכיר סוף-סוף את זכותה של ישראל „שהיא חברה באו"ם, לחיות את חייה כאומה ריבונית, ללא כל אימפלי-לוחמה או איומים אחרים.
- על ישראל לסגת לגבולות קבועים ובטוחים „עליהם יוסכם „בינה לבין שכנה תיה הערבית.“

מי שמחפש נסיגה ללא גבולות מוכרים ובטוחים כאלה, מוהיר המדינאי בסיכומו, שונה לא פחות מאלה שרוצים בגבולות מוכרים — אך לא רוצים לסגת.

להיט הגלידות של **שן** **שלאווס** ל-1968

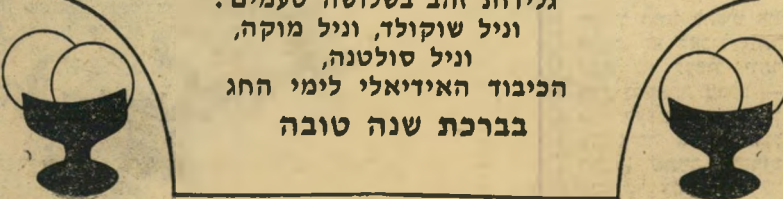

על טהרת השמנת

הפתעה לחג

סורנטו
SORRENTO

לקראת החג הכיני לך מלאי מספיק של
"גלידות זהב" לבני הבית ולאורחים.
גלידות זהב בשלושה טעמים:
וניל שוקולד, וניל מוקה,
וניל סולטנה,
הכיבוד האידיאלי לימי החג
בברכת שנה טובה

קנה חלקט טלוויזיה שיש לו- "תבואה"

פילוט Pilot

מסך פנורמי 110" • 59 ס"מ • קונטרסט מצויין • רגישות גבוהה • תמונה יציבה • שולחן לכל מקלט • שרות וחלקי חילוף מובטחים ללא הגבלת זמן • ידע ונסיון בין-לאומי.
Factories: U.S.A., England, Israel, South Africa, Ireland

49 שנות פילוט • 35 שנה בישראל

פרסום: א. גלבולום

כוח השיכנוע המבורך שלך גובר: אתה מוצא עצמך בודד, אומנם, אך מאושר ובעל כוח בל-תירגיל. תשפיע לא מ-עם על כמה ידידים ו-אפילו יריבים, והם יכב-דו אותך על כך, גם אם לא תמיד מתוך אהדה מיותרת. פגישה בלתי-מקירת עם נערה, שידוך או קשר יזום, לא יעלו יפה. לבשי ירוק והמנעי מהצטננות.

★ ★ ★

יום ראשון, שבסוף ה-שבוע של כוכבייך, הוא לא רק ערב ראש השנה, אלא גם התחלת הדרך החדשה שתיכנסת בקפדנות כל-כך רבה. עכשיו יתחילו מאמצייך להבי-שיל באמת. בתנאי אחד: שתפטר מכל מיני הת-חיבויות מיותרות, קשי-רים קודמים — ואפילו ידידות בלתי-נח-ות. הפעם עליך להחמיר עם עצמך ביותר.

עוד שבוע טוב למדי — בתנאי שאתה תדע לרסן את יצריך, ולא לפזול יותר מדי לצ-דדים. בת-טלה: עליך לבחור, השבוע, בין ה-איש הקשה והמוכשר, לבין האיש הנוח ל-תוכניותיך, אבל שלא יתאים לך, לטווח ארוך. זהו הרגע בו עליך להחליט. כל דחייה תביא עימה מצב הולך ומתפורר.

★ ★ ★

אם יש לך נטייה למח-לות-לב, שבת הוא יום שצריך להיזהר בו ב-אמת. בקשר לחוכמיות העיסוקיות שלך — הש-חל לסכם את כל ה-עניינים לפני סוף-הש-בוע, ואם אפשר — לפ-ני יום א'. אחר-כך יסו-או כאלה שינויים יסו-דיים בחיך, ששוב לא תוכל לתכנן דבר. אכזבה זמנית מפגישה תהפך לשימחה.

לא תמיד אפשר לעשות טובות. אם חבר ותיק ידרוש ממך יותר מדי, בסוף השנה — אל תתן. אם את לא רוצה את האיש הזה באמת — אל תיכנעי לשידוליו, לא ביום שבת ובייחוד לא ביום א'. התוצאות עשויות להיות חמורות ביותר עבורך. פגישת-עסקים מתערבת, אצ-לך, בקשרים מסוג אחר. זה ישעשע אותך.

★ ★ ★

אם את רוצה להצליח, מוטב שתיפגשי השבוע עם בן מזל-גדי או אפילו מזל-גדי. אל תעוותי את פניך: ה-גדיים הם היפוכם של הסרטנים, אבל דווקא משום כך הם משלי-מים אותם. פגישה כזאת תהיה לך לבר-כה במישור הסנטימנטלי, העיסקי-ואף הבריאותי. נסי להתרכז בעבודה.

עכשיו הומך להאיט את הקצב. לא לאכול יותר מדי, לא לעבוד יותר מדי, וכשאתה מבלה — לתת לעצמך דיווח-שבון עד איפה אתה מסוגל להגיע. שתייה מופרזת או קשר עם אנשים ש-שעותיהם אינן תואמות את הרגלי חיך עשויים לגרום לך נזק, ולך — בתליאה — מו-טב יהיה אם תשמרי על מרחקים סבירים.

★ ★ ★

אסייאת אתה מגיע לנקודה בה כמה משאי-פותיך הכמוסות מתנשמות והולכות. זהו תהליך איטי, הכרוך בקשר עם אנשים אחר-ים. עליך לתאם יותר את פעילותך עם אחרים — מבלי לגלות, בהכ-רח, את כל מחשבותיך. אם את יכולה, התחילי לפעול ביתר מרץ, מיום א' ואילך. סוף השבוע גם מתאים לפתיחת רו-מאן חדש, בלתי-מחייב. אולם נשקפת לך אי-נעימות מצד גבר צעיר ושאתך, המנסה לשלוט עליך. לבשי ירוק.

★ ★ ★

אם כי זהו שבוע פעיל ומלא מעשים נמרצים, מוטב היה שתשמרי יפה מאוד על עצמך: לא כל מעשה תואם את הת-פתחותך, וצעד בכוון הבלתי-יכון גורר אחר-יו התפתחות שלילית שלימה. בייחוד אין זה השבוע המתאים לאהבהבים קלים או להרפתקות-לילה. רק האהבה הגדולה כאשר היא מתדפקת על דלתך, צריכה להיענות ב-"בוא" מצלצל. לבשי שחור והישמרי מלחץ-דם גבוה.

ראש-השנה הוא זמן לחשבון-נפש. ביי-חוד לבני מזל-סרטן. זו לא בעייה של דת או של מוסר: זו-הי בעייה של התאמת עצמך לנסיבות משת-נות, דבר הגורם אצ-לך, לא אחת, למשב-רים נפשיים קשים. דעי, איפוא, שגם ה-שבוע יבוא שינוי, אם הוא יבוא, בדרכים נסתרות ועקיפות ויה-יה, בתחילה, מאכזב. אך דווקא משינוי סמוי זה עתיד לצמוח לך אושר רב ביותר — אם תתני לו.

★ ★ ★

אכזבה קטנה אך מכאיבה נכונה לך — מ-קרב-משפחה, או מהורים. אין טעם להת-רעם על כך: הם פשוט לא מבינים לאן אתה הולך ומה השתנה אצ-לך. אם את פוגשת ב-בחור שחרחר ובלתי-אחראי, השבוע, את יכו-לה בהחלט להשתובב איתו: זה לא רציני אך זוהי אחת ההרפתקות הטובות שיכולות לצ-מוח לך מימי החג. ידידות ותיקה מתחדשת — לטובתך המיידית. לבשי ירוק או חום.

★ ★ ★

השאפתנות אוכלת בך בכל פה — והשבוע נד-מה לך שאת יכולה לע-שות משהו לשיפורך. יתכן, אך הזהרי לצעד מהר מדי, או לטפס ג-בוה מדי. יש קנאים ו-מכשילים, ואין טעם שתם להוציא לאנשים את העיניים. פגישה עם בן מזל-סלה תעזור לך, אם תדעי להבליט את הצדדים הנמרצים והיפים של אישיותך. הישמרי מבעיות עם מיתרי-הקול ואם את יוצאת בערבים — הזהרי מהצטננות. שתוצ-אותיה עלולות להיות חמורות. לבשי לבן.

פרסום: א. גלבולום

אכתקדוק - ארותי

בת ששעשרה הייתי

הראשונה במדור שמה רותי, בדיוק כמוני. וחוזר מזה יש לה עיניים: כחולות, שיער: בלונדי, השכלה: עולה לשישית תיכון, ומה רוצה המותקית הזאת? (1/1620) רוצה, "בן בגיל 17-19 ובעצם אפשרי ורצוי חייל" כן, ושאוב מוסיקת קצב, סרטים ובילויים.

★ ★ ★

חיפאי

"רווק, בן 32, קצת ביישן, המוכן להכיר חיפאית המוכנה לבלות בחברתו. אני די נחמד ועלוי."

ואם אתן אינכן מבינות ש" (2/1620) הוא יותר כן אדם מכל הפותחים שאחן מסתובבות איתם — אינכן ראיות לו.

★ ★ ★

בירושלים העתיקה מוכרים כל מיני תכשיטים בדוויים עתיקים, ובקיר החדשה מוכרים כל מיני תכשיטים תימניים עתיקים, אבל תמיד בשעוברים אותם, הם נראים מוגשמים מדי.

עכשיו, אחרי שראיתי איך ש" ברז'יט בארדו עונדת אותם, הם דווקא נראים יפים מאוד. צריך פשוט לדעת איך לעמוד תכשיטים. לא?

★ ★ ★

צנחן ושותפת לטיוויים

יחי הצנחנים! הנה אחד שגומר את שרותו ויוצא ל- חופשת-שיחורר אותה הוא רוצה לנצל ל- טיולים, ואפילו מוכן לצרף אליו עלמת-חמד כדבריו, איזה מול?

(3/1620) הוא המספר של הצנחן שלי.

★ ★ ★

עשירים מינום נחמדה פדום

"לאוסף הסטודנטים מצטרף ברגע זה עוד אחד."

ככה הוא כותב. מוצא חן בעיניו או זה עוד כלום לגבי הבעיה הנוראה של (4/1620). הבעיה בטח תמצא חן בעיניו, והיא כזאת: "אני נוסע במכונית של אבא, ומס' תכל ימינה, והמושב שלידי ריק בדרך כלל. ואת יכולה לשלוח את כתובתי לכל נערה שמעוניינת למלא את החלל שבין המושעת והשמשה."

תגיד, המישעת, זה הכונה אליך? היות והוא בן 21 וחצי, הוא רק מבקש שתהיה בת 20 מינום, מסכיבות תלאביב, ושתייה נחמדה פלוס.

★ ★ ★

סטודנטית בכתב פנינים

"גם הייתי באה, תוך תקווה, שבועותך אכיר את הגבר שלי, היא כותבת, ועד שלא תראו את הכתב שלה, לא תדעו מהו כתב-פנינים לאמיתו."

היא סטודנטית בת 22 והיא רוצה את הגבר שלה אישיות. בעל שאר-רות. משכיל. שמסוגל להרגיש ויש ביכולתו להעניק רגשות. וזה בעצם העיקר. (5/1620) תהיה, עבור האדם הנכון, משהו שעוד לא קרה לו.

★ ★ ★

מכתב מיפאן

זהו מכתב מיפאן, וקודם כל אני אספר לכם על הגייר שלו. זהו גייר תכלת אך אינו עשוי מגייר אלא מעץ דקיק בעובי של גייר דק. וכולו בצבע תכלת אפרפר ענוג. עכשיו לא רק זה — אבל למטה ישנו רישום נוף יפה בדיו שחורה. אתם ראייתם פעם גייר מכתבים כזה? אני לא.

מיפאן כותב לי קצין בצה"ל, הוא רק בן 21 אבל "חורשתי ימים ואוקיינוסים". וראה נשים מכל הצבעים: שחורות, צהובות ואפילו אדומות. ואז הוא הגיע למסקנה שאין כמו הישראליות.

באמצע ספטמבר חוזר (6/1620) ארצה לכמה חודשים, ורוצה להכיר אשה, יפה ו- נבונה, שיכולה להיות בשקט מבוגרת ממנו. לא איכפת לו. רק שתענה מהר. כי זמני קצר הוא, ויחלוף כרוח סערה."

★ ★ ★

חכמה אבל יפה

היא לא רוצה כאלה שחושבים את עצמם לחכמים, אלא כאלה שיועצים שהם חכמים. ואפילו פתחים מאוד. אבל זה ש" (7/1620) רוצה משהו עם שכל, למה שגם לה יש שכל — זאת לא אומרת שאין לה צורה!

★ ★ ★

8/1620

"אנחנו חיילי היחידה מעוניינים להתכתב עם עלמות בגיל 20-19 אשר מעוניינות בהתכתבות רצינית ולחיים משותפים בעתיד. אנו חיילים בני 22-21 שעומדים בסוף שרותינו הסדיר, ומעוניינים בבנות זוג לחיים האזרחיים המיוחדים. כל בחורה המעוניינת באותן מטרות, שתכתוב אלינו. אנו נענה."

מבטיחים. המייחלים.

★ ★ ★

רפואן!

סטודנט לרפואה העולה לשנה הרביעית, ומכיר בעצמו כבטיפוס רומנטי ורגיש במקצת, היה רוצה להכיר בחורה בגיל 20-18, נאה, תרבותית מאוד, ועדינה. (9/1620) הוא לא מה שאמא שלכן מתפ- ללת שתביאו הביתה?

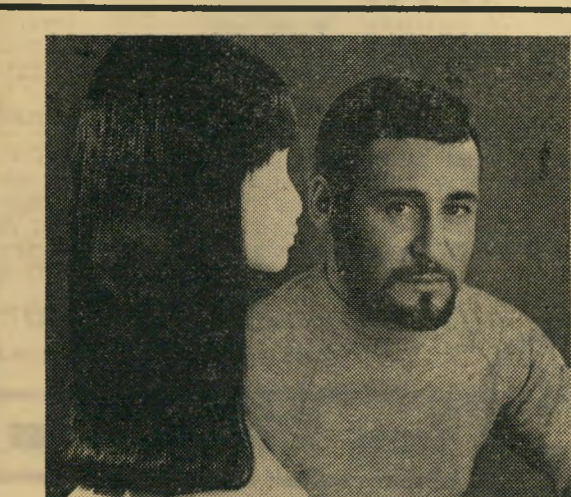
★ ★ ★

בגולה, בלי מרחבים

עוד מכתב מהגבר. משיקרו. אבל למעלה, כמוטו, היא מצטטת את "על נהרות בבל" וכל כך נאמס לה, למרות שנסעה לעולם הגדול כדי לראות נופים חדשים. אבל לכן היא כל-כך רוצה להתכתב עם קיבוציניק, בן 32-30 ושאוב טבע, ומרת בים, וכי. (10/1620) בת 26, ועינייה אפורות-תכלת. דרכן היא רואה את העולם לפעמים בתכלת — לפעמים באפור.

Or course
...כמובן אני מעשנת
מַרְלְבֹּרֹ
לפילטר וארומה
אין כמוה!

גבר ואשה

המכון לפיאות נשים
סג' דינונוף 101 טל': 233350
המכון המיוחד רק לפיאות גברים
רח' גנסיין 7 (מול קולנוע הור)
טל': 246924 בניהולו האישי של

אורי גרוס
אדם חדש

ROJA

PARIS
BRILLANTINE RICINÉE

**ליופי
ולבריאות
שערותיך**

חזק

הכלים יבהיקו!

עם...

Super-fix PASTE

המחיר 55 אג' בלבד!

סופר-פיקס

לנקי כלי-אוכל, מטבח, חרסין, כיורים וכו' מגן על עור הידיים דרש באכילות וסופרמרקט "סופרניט" רמת-גן טלכון: 728255

מקצוע נכלא ללא אבטלה

בבית ספר "דיאנה" רוכש התלמיד בנוסף לידע מקצועי נסיון מעשי רב ובטחון עצמי בעבודה מעשית, וזאת תודות ללקוחות הרבות והקבועות המבקרות בסלון בית-הספר והנהנות משרות מעולה הניתן במחירים נמוכים ביותר. למסיימי הקורס ניתנות תעודות סיום וסיוע לקליטתם בעבודה.

הקורס החדש נפתח: 3.10.68

בית-ספר ספרות נשים

דיאנה

בכר דיזנגוף ריינסה"א טכ. 226066

נפתחים קורסים חדשים לרימוד

אנגלית

צרפתית ושפות אחרות

AUDIO VISUAL אור-קולית בשיטה

- * כתות ערב וכתות בוקר לימודים בקבוצות קטנות
- * חוגי בית ברחבי הארץ בחברה טובה ובאחירה נעימה
- * קורסים לילדים (6-9) בשיטה אור-קולית מיוחדת לגיל רך
- * קורסים לילדים (9 עד 14) בשיטה אור-קולית מיוחדת לבגיינוער
- * קורסים למוסדות וארגונים בתנאים והסדרים מיוחדים
- * אולפן מרכז לשפות 16-8 שעות לימוד בשבוע

סניפי המכון:

תל-אביב: רח' הס 12 (ליד אלגבי); חיפה: רחוב נורדוי 30; רמת-גן: זיבושינסקי 104; רחובות: רח' ויצמן 48; תל-ר: השיכון האזרחי; רמלה: סמולנסקי 31; אשדוד: המועצה המקומית; כפר-סבא: מועצת הפועלים.

חוגי בית:

770184	טלפון	רמת-השרון:	233621	טלפון	תל-אביב:
747230	טלפון	קרית-גן:	415860	טלפון	אפק:
915805	טלפון	פתח-תקוה:	440242	טלפון	שכון בכרי:
925247	טלפון	כפר-סבא:	846409	טלפון	חולון:
053-3140	טלפון	בית יצחק:	36869	טלפון	רמת חן:
522728	טלפון	בת-גלים:	750297	טלפון	קיראון:
04-931969	טל. 04	מבעון ועמק יזרעאל:	751834	טלפון	מכיון:
46	רח' צה"ל	כרמיאל:	983173	טלפון	הרצליה:

ועתה — חוגי-בית נוספים בצפון הארץ ובמרכז:

חיפה: קרית אתא, טל. 725171 * בת גלים, טל. 66422 * רח' מסדה 43, טל. 69902 * רוממה, רח' הפרחים 1, עליוה ארלינק * נוה יוסף, שבא, גב' עמליה שמאמה * נהריה — שכון עמידר, צריף 51, השכל אלעזר. הרצליה ב'. טל. 932257. נוה-ימין — שיכון מומחים 7/1 * בני-ברק רח' הרב אסי 13, אסתר טרופ * בני-ברק טלפון 737660 * נוה אביבים טלפון 417311 * לוד טלפון 962270 * ירושלים רח' צפניה 68.

הנהלת המכון: רמת-גן, רח' הרצל 68,

טלפון 728345, בשעות 9-1 לפנה"צ

מכון שרלי שפות

ביה"ס הגדול ללימוד שפות בישראל.

הסברה בע"מ

...מבחר גדול של תנורים וכיריים מודרניים...
...תנאים מיוחדים לזוגות נישאים ולכוחות הבטחון...
...אספקה מהירה ושירות יעיל

בזגז

יכולים לסמוך

PAZGAS

בעוים

פנטומימה מיוחדת במינה
— ופנטומימה

אולי כל הפוטנציאל האינטלקטואלי הוא גורם לחידוד השאלות והתשובות של ראד-יו אריזואן. כשנשאלה התחנה, למשל, "מדוע כל-כך הרבה מתשובותיה מתחמקות?" ענתה הקריינית נארה: "משום שאחרים עונים במ-קומנו".

מסכם מנהל-התחנה: "הכיוון של התחנה שלנו ניתן, אולי להגדרה הקולעת ביותר בי- (המשך בעמוד 52)

למשל: "האם הגברים הסובייטיים נאמנים, כשהם יוצאים בתפקיד?" שאלה מאונינה אחת.
תשובה: "עקרונית — כן. ביחוד האסטר-נאוטים".
או: "האם באמת המציאו ברוסיה את קרני-הרנטגן?"
תשובה: "עקרונית — כן. כבר ב-1604 אמר המדען המוסקאי בויאו מורושוב ל-אשתו: 'אני רואה בדיוק מה שאת עושה, מנוולת! אני בוחן אצלך לב וכליות!'".
לפעמים גם שואלים את ראדיו אריזואן שאלות על שיטות-העבודה שלו. למשל: "מדוע אתם מרבים כל-כך לענות על שאלות בשאלות נגדיות?"
תשובה: "למה לא, בעצמם?"

בזמן החשמונאים. ראדיו אריזואן משדר עתה בשבע שפות: בארמנית, ערבית, אנגלית, צרפתית, כורדית, רוסית ובשפה של אסרבדג'ן. את תוכניתיו ניתן לקלוט בגלים קצרים 118.1 מטר, 4.5 ו-4.25 וגם בגלים 74.26 ו-347.6 מטר.

הארמנים הם עם עתיקי-ימין. אם כי בדרך כלל אין הם מצטיינים בחוש-הומור: "אין להם הרבה על מה לחזק, כי טבח אותם במשך אלפיים שנה", מסביר קיראקוסיאן, "צמחו מתוכם סופרים והומוריסטים גדולים, כמו הארמני-האמריקאי ויליאם סארוויאן".

מזה 2000 שנה קיים תיאטרון ארמני ו-מזה 1600 שנה — ספרות בשפה זו. באר-מניה עצמה, שהיא חבל-רפובליקה סובייטי וחלק מברית-המועצות, חיים 2.2 מיליון אר-מנים; ביתר הרפובליקות הסובייטיות — עוד 1.5 מיליון.

אריזואן עצמה — שהפכה לשם-דבר הודות לתחנת-השידור שלה — היא עיר בת 2750 שנה. כשירושלים של החשמונאים עדיין לא נחרבה, כבר היתה אריזואן קיימת, פורחת ומשגשגת.

אין בארמניה אנאלפביתים. לעומת זאת יש בעיר כ-30 אלף סטודנטים אוניברסיטאיים, חצי מיליון תלמידי בית-ספר ועשרת אלפים מדענים.

מאמנויות-העולם העתיקות ביותר — הפאני-טומימה והסטריפטזי.
לא צריך הרבה תוספות, רק כמה וכמה אבירים שכל שחקנית ו/או רקדנית יכולה להשיג: פרח, כובע משונה, בגדים (מעט), וצבע-איפור לבן ואדום חזק.

ליצנית בקירקס. את האמנות החדשה המציאה חשפנית איטלקיה, המוזהה עצמה רק בשם פאיאצה — "ליצנית". כיאה ל-כינויה ולהופעתה, היא מבצעת את הפאנטור-עירום שלה — בזירת-הקירקס.

החידוש מצא חן בעיני האיטלקים והזרים הבאים לאיטליה. תוך זמן קצר, הפכו ה-פאנטור-עירומות מאחת לעשרות, הופיעו לא רק בקירקס — אלא קירקסו גם במועדוני-לילה ואפילו בסתם מועדוני-קצב ובדיסקו-סקים.

השבוע הצהירה הפאיאצה באונוני עיתון-נאום: "אם הצלחתי תימשך — אייצא את האמנות החדשה שלי לחו"ל".
תחנותיה המיועדות הראשונות: לבנון, תורכיה — וישראל.

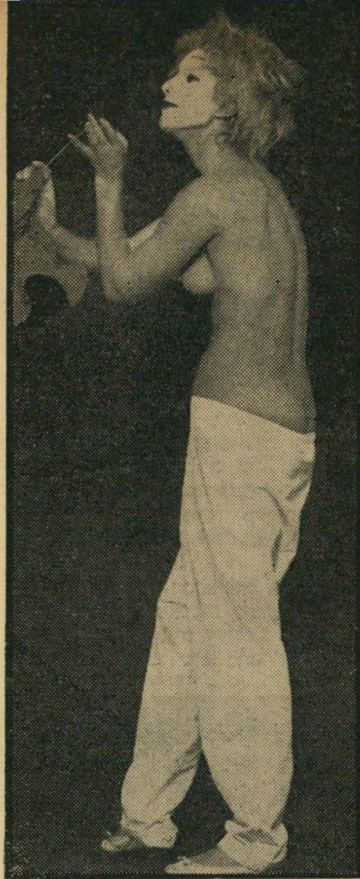
ברית-המועצות התחנה המצחיקה

ביותר

"האם קיימת בכלל תחנת-שידור כזאת כמו ראדיו-אריזואן?" שואלים מדי שבוע, בגרמניה ובצרפת, קורא-עיתונות ספקניים, כשהם קוראים על תעלוליה של הקריינית נארה שלפשיטאין ושל הבוס שלה ג'ון סאקוביץ קיראקוסיאן.

התשובה היא תמיד: "ועוד איך קיימת!" כי תחנת-השידור של בירת הרפובליקה הסובייטית של ארמניה הפכה, ב-43 שנות-קיומה, למוסד בינלאומי: זוהי תחנת-השידור המצחיקה ביותר בעולם.

לא בוגדים — עקרונית. בולטת בי-מיוחדת התוכנית שאלות ותשובות, בה יכול כל אזרח ארמני — או סובייטי — לשאול כאוות-נפשו.

הליצנית בפעולה
— סטריפטזי

איטליה

פאנטור-עירום

האיטלקים, שנתנו לעולם המון דברים טובים כמו גינה לולובריגידה, רוונה שקיאר-פינו וסופיה לורן, המציאו עוד משהו ל-הנאת העולם הגברי: הפאנטור-עירום.
הרעיון גאוני בפשטותו: מצרפים שתיים

חפש את "סכין המזל" של פרמה-שרפ

והוכל גם אתה לזכות:

- במכונית דיוה ווקסהול * קטנוע וספה * טלוויזיה זניט * אופניים * מיקסרים
- מקדח חשמלי * רימ * מכונת כביסה * אוטומטית * אופיה * שואב אבק * מסחמות פרי הדר
- שעוני * סיי * פק * נשתי * שקי שינה * בילוי * סוף * שבוע לזוג * כסא מרפסת * צינורות
- מצלמות אנפא * פק * נשתי * שקי שינה * בילוי * סוף * שבוע לזוג * כסא מרפסת * צינורות
- ואלפי פרסי תנחומים מחכים לך בין סכין המזל של פרמה-שרפ.

חפש את "סכין המזל" של פרמה-שרפ

בכל חפיסה של "פרמה-שרפ" 3 אוי-3-סכנים מעולים מפלדת אל-חלד. לגילוח חלק ונעים.

אבל ישנן חפיסות המכילות סכין נוסף. הלא הוא —

"סכין המזל" של פרמה-שרפ.

על גבי סכין זה כתובה זכייחך. אם זכית באחד מן הפרסים שברשימה —

שים את הסכין במעטפת. הוסף את שמך וכתובתך ושלח בדואר רשום אל:

פרמה-שרפ ישראלי בע"מ. ת"א. שדר רומשילד 134.

חזר גם לבוא אישית לכתובת הנ"ל בימי השבוע

בין 13.00 ל-18.00. אם זכית באחד מאלפי פרסי התנחומים —

ימסר לך פרס זה על ידי המוכר שאצלו קנית

את חפיסת פרמה-שרפ.

פרמה-שרפ

סכין המזל

זהו

002

זכית

במכונית

ווקסהול

VIVA VAUXHALL

המכונית

הבריטית הפופולרית

קל וחלק! חפש את "סכין המזל" בחפסות פרמה-שרפ.

זכה בפרס ותהנה מילוח חלק ונעים.

הכל הולך חלק-עם פרמה-שרפ.

ההזדמנות במכשף אסורה על עובדי: פרמה-שרפ, היטן, של-א, אדסן, אריאלי.

* לא כולל מיסים

בעולם

(המשך מעמוד 51)
שאלה ותשובה ששוררו עוד לפני 15 שנה
בראיו אריהאן. שאל או אחד המאזינים:
"מדוע אונסים כל כך הרבה את האמת?"
"ותשובה: משום שהאמת עירומה".

ארצות הברית

לוחמה

פסיכולוגית

עכשיו מותר לגלות: סוכנות הביון המר-
כזית של ארצות הברית אינה מממנת רק
מהפכות בארצות אנט-אמריקאיות או שו-
לחת סוכנים אל מאחרי מסך הברזל. היא
אפילו לא מצמצמת את פעילותה בשיחור
סטודנטים מאורגנים.
לאחרונה משלם הסי.איי. את שכרם של
פסיכולוגים ופסיכיאטרים שמתפקידם: לטפל
במנהיגים הסובייטיים ואולי הסיניים.
לא למעשה: כי שום רופא או פסיכולוג

שרנית שרפשיטאן
האמת העירומה

אמריקאי לא היה מצליח להגיע עד למנהיג
הקרמלין. אולם מדענים ורופאים כאלה הם
שמתכננים את סיגנון הדיבור של המדינאים
האמריקאים — כשהם באים לנהל מו"מ עם
הסובייטים. אפילו בדרג הגבוה ביותר.
דו"ח לקנרי. הדבר נתגלה כאשר הד"ר
בריאנס וודג', רופא פסיכיאטרי מניו-ג'רסי,
גילה כי נתבקש ב-1961 על ידי הסי.איי.
להכין "פורטרט פסיכולוגי" של ניקיטה
כרושצ'וב — שיאפשר לנשיא קנדי לנהל עם
המנהיג הסובייטי שיחות בעלות הצלחה.
"יש לי יסוד מסוים להניח שמיסמך בן
1700 עמוד אשר הכתיב אז ואשר היווה ג'י-
תוח של כרושצ'וב, נקרא עלי ידי קנדי ו-
שימש לו לעזר, במשבר הטילים של קובה
ובעת השיחות האמריקאיות-רוסיות שנערכו
כו בווינה", אמר הרופא, השבוע.

הד"ר וודג' (47) הוא מנהל המכון לחקר
ההתנהגות הלאומית. בימים אלה הופך ה-
פסיכיאטר לחוקר מסייע במרכז לדיפלומ-
מאטיה ציבורית של אוניברסיטת טאפטס,
שבמדינת מאסאטשוסטס.

"ריכוז של משרתים". גילה הד"ר
וודג': לא הוא לבדו אלא כ-20 מדענים הגי-
שו, יחד איתו, את הדו"ח. כולם התכנסו
ב-1960 לוועידה סודית מיוחדת, שזומנה על-
ידי סוכנות הביון ושמטפקיה היה להכין
הערכה של כרושצ'וב.

"כימעס כל הנתונים שקיבלנו היו ידועים
זה מכבר", סיים הרופא את וידויו, השבוע.
"האינפורמציה המועטת שנקלטה עלי ידי ה-
סוכנות בסודי-סודות לא היתה שווה כלל-
פתי השום.

"היא היתה דומה, במהותה, לסתם רכי-
לוח'משרתים, חסרת-טעם".

הכוח

הנקבי

עד כה ידעו באמריקה לדבר רק על הכוח
השחור, על הכוח החום של המכסיקאים וה-
פורטוריקאים וקצת — על הכוח האדום של
משכילי האינדיאנים המנושלים.

עכשיו קמה עוד תנועת שיחרור אחת:
הכוח הנקבי.

הדוגלות בכוח האשה הן חברותיו של
גוף פמיניסטי חדש, המתכנה תנועת השיח-

מועדים
לשמחה

קנה לידידיך את אשר היית קונה לעצמך!
שי לחגים - מבחר משקאות שטוק

שטוק - יצרן הברנדי הגדול בעולם

שטוק 84' STOCK

פרסום ר.ד.ר. נתניה צילום ו. מוטון

לקוח נכבד!
אם בעל מכונית
ציטרואן הנך:

חסוך כסף

★ אצלנו תמצא את כל
הדרוש לך

★ ברשותנו המלאי הגדול
ביותר;

★ אנחנו נוחים יותר;
נשמח לתוכח!

ואת כתבתנו אל תשכח!

מ. רביד

יבוא ושוק

חלקי חלוף בע"מ

רח' השרון 12,

טל: 3 58 93 ת.א.

ערבי בדור

נפלאים

בשחייה לילית -

בבריכת - גלית

ערב-ערב, משעה 8 בערב עד 11
בלילה.

לוח "גלית" שבועי

יום א' - הקרנת שדורי הטל-
ביזיה הישראלית

יום ב' - טלביזיה + סרט

יום ג' - סרט

יום ד' - רקודים עם 2 הלה-

קות: "השוכבים ה-
כחולים", "האריות"

יום ה' - הקרנת שדורי הטל-
ביזיה הישראלית

★ המים בבריכת גלית -
מחוממים

★ במשך היום פתוחה הבריכה
משעה 6 בבקר עד 6 בערב.

השחייה הלילית בבריכת גלית

לא יאמרו כי יסופר!

כוס על הראש

פאנדאנגו סאלאו הוא ריקוד מהיר-
קצב המקובל באיי הסיליפנים. ה-
רוקדת חייבת להניח על ראשה כוס
מלאה מים ואסור שתשישף ממנה
אף טיפה אחת. את יכולה להסגין
את גמישות גוף בצורה קלה יותר:
לבשי ביום ובערב גרבונים של
"מרסי", גמישים-עדינים, משוחררים
מכל חגורה ובירית ומותאמים בצו-
רם מושלמת לחיטובי גופן היות
לתפירתם המיוחדת והבלעדית ביש-
ראל. השנה — בצבע האופנה החד-
דיש צבע "רומא" ובשני סוגים:
בסריגת "מחסום" עוצרת-רכבות
(4.50 ל"י לזוג) ובסריגת קריסטל
(4.50 ל"י).

נשים מאמינות בנרבי

Merzi

דיפלומט

אשר הגיש לכם את סכין הגלוח שזכה במקום ראשון בישראל, מגיש עתה מוצר איכות נוסף:

קצף גלוח ללא מברשת

נעים לעור, מרכז את השיער ומבטיח גלוח קל מהיר ומהנה.

דיפלומט המוצרים לגבר שהביאו לשנוי מהפכני בשיטות הגלוח בישראל.

תן לזקן מט עם דיפלומט!

הפצה בלעדית בישראל
שאם שווק והפצה בע"מ
תל-אביב טל. 621160. חיפה טל. 521414. ירושלים טל. 55672

רור של האשה, הפועלת בעיקר בניו-יורק. "הבחירות למיס אמריקה הן גיועניות, ר" מלכת-היופי היא סמל משפיל של מטומטמת חסרת-שכל וענקית-שדיים", הכריזה התנועה במינשר מיוחד, השבוע.

חזיות לפח"אשפה. בין טענות החברות בכוח הנקבי: שמאו התחילו לבחור ב" מיס אמריקה, בשנת 1921, לא נבחרה מעור לם כו שית.

גם השנה היתה הניבחרת כחולת-עיניים ובולגנדית: גיודית אן פורד (18) ממדינת אי-לינוי, שהחזירה, כשראתה כיצד חברות ה" כוח הנקבי משליכות לפח"אשפה ענקי — המכונה "פח החירות" — את הריסים ה" מלאכותיים, החזיות, המחוכים ויתר "אביוני השיעבור הנשי", כפי שהגדירו המפגינות. כאשר ביקשו עיתונאים לראיין את מנהיגות הכוח הנקבי, הם נתקלו בסירוב: "הרי אלה גברים", אמרו הלוחמות, "אז מה יש בכלל לדבר איתם?"

תזוזה ימינה

קיים כרגע חלק נכבד מאוד מציבור הבוחרים האמריקאי, אשר היה בוחר בתור נשיא. לו יכול היה, את המועמד הגזעני ג'ורג' ואלאס — וישנם סיכויים רציניים שציבור זה הוא אשר יגרום לכך שריצארד

מועמדי-נציחון ניקסון

בזכות הדמוקראטים

ניכסון יהיה הנשיא הבא של אמריקה. מדוע? משום שציבור-הגזענים נימנה, ב" רובו המכריע, עם תושבי דרום-ארצות-הברית החברים במפלגה הדמוקראטית — שהעמידה כמועמד שלה את סגן-הנשיא ה" חיוור הנוכחי, הוברט המפריי.

מלחמה ברחובות? מועמדות זו הרחיקה ממילא את רובם של חברי-המפלגה הדמוקראטים המתקדמים. אלה שדגלו בקץ המהיר למלחמת-וויאט-נאם ובמדיניות של מתינות כלפי המרד הכושי מדברים כיום, בגלוי, על "מלחמה ברחובות".

אין לצפות שיצביעו בעד המפריי. מצד שני, גם הימין של המפלגה מפולג, רואה בהמפריי "איש בלתי-אמריקאי", בשל תמיכתו הבלתי-מסוייגת בג'ונסון. משום כך, כאשר נערך מישאל-מוקדם ברחבי אמריקה, בין בעלי זכות-הבחירה הרשומים, היו התוצאות מדהימות: בדרום הצביעו 50 אחוז מן הבוחרים חברי איגודים מיקצועיים בעד ואלאס ה" גזען; כן עשו 35 אחוז מן הבוחרים שאינם חברי-איגודים.

לעומת זאת הצביעו, בדרום, רק 29 אחוז מחברי-האיגודים, הדמוקראטיים באופן מסורתי, בעד המפריי; ורק 26 אחוז מאלה שאינם חברי-איגודים.

ניכסון קיבל 16 אחוז מקולות המאוגדים, 33 מקולות הבוחרים הבלתי-מאוגדים באיגוד. **הנשיא הבא: רפובליקאי.** נחמת מה יכלו הדמוקראטים למצוא בצפון ובמרכז ארצות-הברית. שם קיבל ואלאס רק 12 אחוז מקולות חברי-האיגודים, 10 אחוז מקולות הבלתי-מאוגדים.

זהו אחוז פאנטאסטי, בהתחשב בעובדה שלוואלס אין עורר מאורגן. גם בצפון קיבל המפריי רק 43 אחוז מחברי האיגודים המקצועיים, 33 אחוז מן הבלתי-מאוגדים — בעוד שיריבו הרפובליקאי קיבל 36 אחוז מן המאוגדים, 51 אחוז מן הבלתי-מאוגדים. המסקנה המתבקשת מסקר זה: הנשיא הבא של ארצות-הברית יהיה רפובליקאי, שיבחר הודות לדמוקראטים.

מבחר גדול של שעונים

מוזהב ומוזהב לבן
בהנחה 50%-30%
ישר מהיבואן

רחוב העליה 34, תל-אביב

לאשה בהריון

חמתנה חטאה ביותר — ספרו של

פרופסור יוסף אשורן
"לקראת אמהות"

לחשיג בכל חנויות-הספרים

הופיע * היסטוריה של מלחמת ששת הימים * מאת אריה חשביה * מבוסס על מחקר קפדני ושיחות עם כל אלופי צה"ל כמעט, עם קצינים וחיללים, וכן אזרחים יהודים וערבים * המקיף, המהימן והמרתק שבכל ספרי הנצחון * כולל 32 עמ' צילומים * רק 8.90 ל"י * ספר-תאום ל"נכתב בקרב" * ספר מלחמת ששת הימים כתוב בידי הלוחמים עצמם * 70 סיפורי-חיילים, 64 עמ' צילומים * אף הוא, עכשיו, 8.90 ל"י.

PYREN

פירנ

פירנן מחסל קשקשים לחלוטין!
תכשיר הפלא הפינלנדי העולה על כל האמ-עצים המקובלים — עתה להשיג בישראל המחיר עתה 5.40 ל"י בלבד
המפיצים: מעבדות קליאו, טלפון 961100

idole

בושם הנעורים

„אידול“ – הבושם הצרפתי
שיפיח בך רוח נעורים

תוצרת ביחד LUBIN, כארס

להשיג בכל הפרפומריות
המובחרות!

ברכתנו:

שנת שלום ובטחון
בכל דרכי ישראל.

אגד

ערב
ראש
השנה
תשכ"ט

כל שבוע מערכת לבוש חינם!

כל אשה יכולה לזכות במערכת לבוש אופנתית בשווי של - 200 ל"י
וזאת לפי בחירתה, באחת מחנויות האופנה המובחרות:

- * ירושלים: קליין ושות', רח' יפו 33.
- * תל-אביב: אקסקלוסיב, רח' דיזנגוף 102.
- * חיפה: גבריאלי, רח' הרצל 18.

שלחי תווית זו המופיעה על גבי כל קופסאות
מי בושם דלילה, לת.ד. 729 תל-אביב,
עבור דלילה, וציני את שמך וכתובתך המדויקת.

כל תווית תשתתף בהגרלה, אשר תיערך בכל יום
שישי בנוכחות הנהלת חברת תיא, רואי החשבון ופרסומאי החברה.
מבצע אופנתי זה, ייערך החל ב- 15.8.68 ועד - 15.10.68 במסגרת
35 שנות נעורים של תיא.

התלבשי בבושם דלילה **Taya**

מועדון השקרנים

מי מאיתנו אינו יכול להס-
תדר בלי איזה שקר קטן ל-
יום? אבל לא על השקר הק-
טן יחיה האדם.
אני מוכנה להקים בישראל
(דרך מדור זה), מועדון לשקר-
נים.

מי מצטרף? זה פשוט:

צריך לשלוח שקר מעניין-
מותח-מקורי אלי. ועדה של
שופטים המורכבת מ-15 איש
(זה שקר) תמיין את השק-
רים, והשקר הטוב ביותר יז-
כה בפרס של 1000 לירות יש-
ראליות (שקר!!!), או בנסי-
עה מהסיבוב לעולם (שקר עוד
יותר גדול!!!)

למשל...

לוי אשכול הוא גדול ראשי-
הממשלה בכל הזמנים.

העולם הבא

בעריכת לילי גלילי

לא אוטומציה! לא מיפעל הפיס עם מכור
נות האייבייבאם שלהם! לא הגרלות של
מילחה ביטחון (תראו לי אדם אחד שזכה
דרכם במשהו!) מה כן? תנחשו. אני עומדת
להכריז את הענף. איך? כך: אחד המש-
תתפים, שישלח חומר לעמוד זה, יזכה בפרס
של 25 לירות ישראליות, שיוענק בלי כל
סכס מיוחד, על ידי מערכת העולם הבא.

חופש הביטוי השבוע התייצב עסקן ציכי חנפן אצל מפקד הבר-
לשת הסובייטית בפראג. "חבר מפקד", ביישר,
"באתי להודיע שאתוכי שלי ברח". "אז למה אתה בא למשטרה החשאית
הרוסית ולא למחלקת האבידות של משטרת פראג?" שאל הסובייטי.
"כדי להבהיר שאני לא מזדהה עם הדעות הפוליטיות שהתוכי משמיע."

חנך לוי

כיבוש ברית-המועצות

הצבא האדום המופתעים לא נותר
אלא להשליך את כל-ינשקם לרגליה,
דבר שאילץ אותו לנסוע בזינוג ול-
אבד שתי דקות יקרות.

בשל האמברגו הפרסי על קטנור
עים ביצע טוראי קבר-רחל את מס-
עו שלו על גבי גמל. (טכנאי תע"ש
ניסו אומנם להרכיב קטנור מגרוט
אות שעוני-קיר אבל יצא להם גמל).
הוא הקיף ביעף את הרפובליקות
הדרום-מזרחיות של בריה"מ ולאחר
היתקלות במספר בסיסי טילים והש-
דתם התחפר על שפת ים אויזק.

הצבא האדום המתמוטט שנצטווה,
בדיוק כפי שחזה זינגר, לסגת ול-
התארגן בקו החזית השני, עלה על
מארב 0.5 של מפקד החולייה ונש-
בר לגמרי. התבוסה היתה שלימה.
דגל לבן הונף על חומת הקרמלין.
נשיא בריה"מ חתם על כתב-הכניעה.
בנאום לאומה הרוסית הבטיח רב"ט
זינגר אספקה סדירה של קמח ומים.

תשע דקות וארבעים שניות מרגע
הינתן הסיסמה יכול היה רב"ט זינגר
לשלוח, מתוך גאוה וסיפוק, למפקדו
סג"מ יפת את המיברק הבא: "בר-
ה"מ בידי. אין אבדות. טוראי קבר-
רחל נקע את רגלו."

על כך השיב לו סג"מ יפת במיב-
רק חוזר: "ברכותי. אל תקחו את
סין. אני חוזר שנית: אל תקחו את
סין. תורנו חר-ראוכל להערב: טור-
אי אפשטיין אברהם, טוראי רבינו-
ביץ יחזקאל, טוראי אבוסבול מנשה.

אחד המיבצעים המרתקים ב"מל-
חמת 10 הדקות" של צה"ל היה
ללא ספק כיבוש ברית-המועצות,
אף כי מבחינה כוללת נחשב למיב-
צע-שוליים. ביצוע המשימה הוטל
על חולייה בת 3 אנשים (במקום 12
איש שהם התקן הרישמי למיבצע
בהיקף זה), רב"ט זינגר מפקד ה-
חולייה ושני סגניו, טוראי קבר-רחל
וטוראי אבוסבול.

ערב המיבצע סיימה החולייה הכ-
נות אחרונות בגמל נהריה. בבוקר
יום ה' 21 לספטמבר, שעה 06.00
נתקבלה טלפונית מסג"מ יפת סיס-
מת המיבצע. לקריאה "אחריו" של
רב"ט זינגר זינקו שני אנשי החול-
יה הנותרים המימה.

הם צלחו את הים האגאי, המשיכו
דרך הדרדנלים ועלו על חופו הצפון-
ני של הים השחור. תוכניתו של
רב"ט זינגר היתה פשוטה עד להד-
הים, אם כי נועזת במיקצת. על שני
אנשיו הוטל לכתור את ברית-המז-
צות ממזרח וממערב ולהדקת בת
נועת מלקחיים. על רב"ט זינגר עז-
מו היה לתצות בחשאי את בריה"מ,
להתחפר בעורפה ליד אוקיאנוס הק-
רח הצפוני במטרה לחסום נסיגה
אפשרית של כוחותיה.

המשימה בוצעה בדבקות ובדייק-
נות מופתיים. טוראי אבוסבול עלה
על קטנור שהוכן מבעוד מועד ע"י
אנשי הרכש והחל להקיף את בריה"מ
לאורך גבולותיה עם רומניה, הונ-
גריה, צ'כוסלובקיה ופולין. להיילי

מלחמות ישראל

שלישן של היושב-ראש מאז
הביא לו מיברק בהוד: "יש-
ראל הכריזה מלחמה על סין!"
"כמה ישראלים יש?" שאל
היושב-ראש.

"שני מיליון" השיב השליש.
"באיזה מלון הם מתאכס-
נים?" התעניין מאו.

מודעת השבוע

המצאה אחרונה
בשטח האופנה!

אצלנו אפשר לרכוש פיאות נוכ-
ריות בכל הגדלים ובכל הגזנים,
יחד עם הגולגולות.

אהבה בשכם

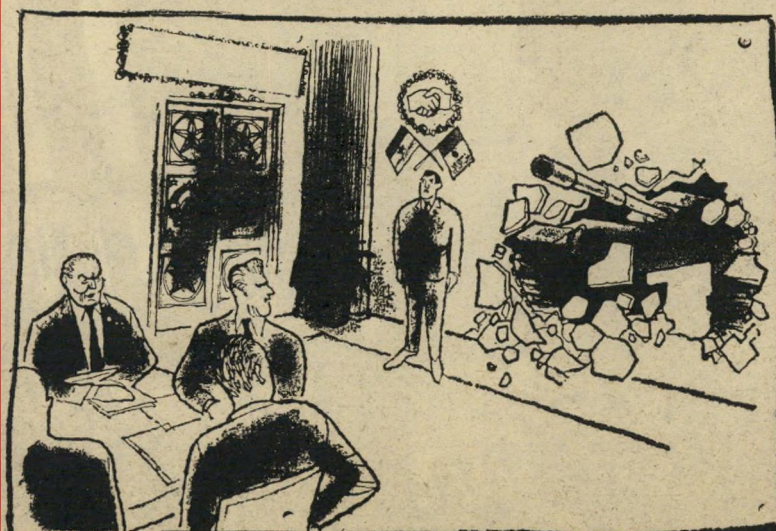
מעשה בראשי-עיר בשכם
(היא נכלום, אם כבר שכחתם)
שאמר בכאב:

"כן, אני קצת אוהב
את דיין, אך מה זה עניינם?"

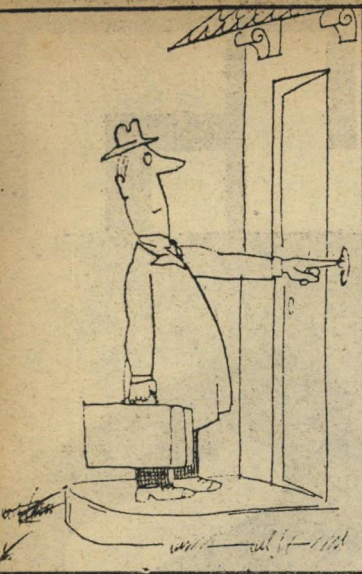
כה אמר

הצרה עם המלחמות
על החיים ועל המוות היא
שאחר-כך מוכרחים לה-
יות עם המנוצחים.

שמבלולו השודד

"אדוני ראש-הממשלה, המשלחת הסובייטית הגיעה!"

העולם הזה

מוסכת
מיוחדת

12

נעדות
השנה

